

2021

Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych dla Miasta i Gminy Dubiecko

Centrum Działań
Profilaktycznych
Ul. Kościuszki 39A 32-020
Wieliczka

Spis treści

1.	Wprowadzenie.....	5
1.1	Podstawowe pojęcia i terminy.....	5
1.2	Założenia teoretyczne.....	9
1.3	Problematyka i cele szczegółowe badań.....	14
2.	Ogólna charakterystyka społeczności lokalnej – analiza danych zastanych.....	15
2.1	Charakterystyka społeczno-demograficzna.....	15
2.2	Sytuacja ekonomiczna społeczności lokalnej.....	20
2.3.	Instytucje edukacyjne i instytucje kultury.....	23
2.4	Dane z MGOPS, MKRPA i Policji.....	24
2.5.	Główne zdiagnozowane problemy społeczne z poprzedniej diagnozy.....	35
3.	Metodologia przeprowadzonych badań.....	37
3.1	Charakterystyka badanej grupy.....	39
3.1.1	Osoby dorosłe.....	39
3.1.2	Uczniowie lokalnych szkół – młodzież.....	41
3.1.3.	Uczniowie lokalnych szkół – dzieci.....	44
4.	Problemy społeczne w opinii dorosłych mieszkańców.....	48
4.1	Problem bezrobocia i wykluczenia społecznego.....	49
4.2	Problem alkoholowy.....	53
4.3	Problem narkotykowy.....	62
4.4	Zjawisko przemocy.....	66
4.4.1	Zjawisko przemocy domowej w lokalnym środowisku.....	67
4.4.2	Przemoc domowa wobec nieletnich w opinii dorosłych mieszkańców.....	71
4.4.3	Cyberprzemoc w opinii dorosłych mieszkańców.....	74
4.5	Ryzyko hazardu.....	77
4.6	Zapotrzebowanie na działania profilaktyczne wśród dorosłych mieszkańców.....	83
5.	Analiza kluczowych zagrożeń i zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży.....	93
5.1	Dzieci – uczniowie szkół podstawowych.....	93

5.1.1 Przemoc rówieśnicza	93
5.1.2 Przemoc domowa	99
5.1.3 Problem alkoholowy.....	101
5.1.4 Problem nikotynowy	105
5.1.5 Problem narkotykowy	108
5.2 Młodzież – uczniowie szkół ponadpodstawowych	113
5.2.1 Przemoc rówieśnicza - młodzież	113
5.2.2 Przemoc domowa	119
5.2.3 Problem alkoholowy.....	121
5.2.4 Problem nikotynowy	131
5.2.5 Problem narkotykowy	138
5.3 Dostępność używek dla nieletnich	148
5.4 Zapotrzebowanie na programy profilaktyczne wśród dzieci i młodzieży	153
6. Podsumowanie i główne wnioski z badania	168
6.1 Badanie dorosłych mieszkańców.....	168
6.2 Badanie dzieci i młodzieży.....	170
7. Rekomendacje w zakresie działań naprawczych.....	173
7.1 Analiza SWOT	173
7.2 Dostępność substancji psychoaktywnych – ograniczenie dostępności alkoholu.....	175
7.2.1 Tajemniczy klient	176
7.2.2 Kontrole punktów sprzedaży alkoholu	180
7.2.3 Prohibicja nocna – dobre praktyki i opis wątpliwości w kwestii wprowadzenia	183
7.3 Dostępność substancji psychoaktywnych – ograniczenie dostępności narkotyków	185
7.3.1 Szkolenia dla policji, sędziów i prokuratorów	185
7.3.2 Fred goes net.....	186
7.4. Rekomendacje w zakresie przemocy domowej.....	188
7.4.1. Indywidualne plany pomocy – „Niebieska Karta C”	188
7.4.2. Procedura „Niebieskich Kart”	189

7.5. Budowa Programu Przeciwdziałania Uzależnieniom - dobre praktyki z polskich gmin...	190
7.5.1 Opinie ekspertów i aspekty praktyczne przemawiające za tworzeniem wieloletnich programów ramowych.....	192
Literatura cytowana.....	196
Spis ilustracji i wykresów.....	197

1. Wprowadzenie

1.1 Podstawowe pojęcia i terminy

W celu przybliżenia, zarówno zastosowanej procedury badawczej, jak i najważniejszych ustaleń diagnozy, poniżej prezentujemy zestawienie najważniejszych pojęć i terminów naukowych, które zostały wykorzystane w niniejszym raporcie.

BADANIE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH (*DESK RESEARCH*) – technika badań jakościowych i czasem ilościowych polegająca na przeszukaniu i interpretacji istniejących źródeł wiedzy na badany temat (dokumentów, mediów, literatury przedmiotu itp.). W niniejszej diagnozie źródłem tego typu danych były przede wszystkim dane pozyskane z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii oraz Policji.

METODY BADAWCZE – narzędzia psychologiczne służące do zbierania informacji na podstawie których scharakteryzować badane zjawisko lub obiekt badań.

SONDAŻ (BADANIE SONDAŻOWE) - jest to metoda badawcza służąca zazwyczaj do badania danej populacji, której nie da się obserwować bezpośrednio. Polega na przebadaniu wyselekcjonowanej z populacji mniejszej próby respondentów, przy pomocy kwestionariusza lub ankiety.

PAPI (Paper And Pen Personal Interview) – klasyczna metoda badawcza powszechnie nazywana „papier i ołówek”. Upřednio przeszkolony ankieter zostaje wyposażony w papierową wersję ankiety, a następnie realizuje w terenie wywiady z respondentami.

CAWI (Computer-Assisted Web Interview) – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony internetowej) – technika zbierania informacji w badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej.

CZYNNIKI RYZYKA – cechy osobowe jednostki, warunki środowiskowe i sytuacje zewnętrzne, które mają potencjalny wpływ na pojawienie się zachowań ryzykownych. Głównie związane są z sytuacją rodzinną, szkolną, z funkcjonowaniem w grupie rówieśniczej i religijnej oraz uwarunkowaniami osobowościowymi. Celem interwencji profilaktycznych jest eliminacja lub redukcja czynników ryzyka.

CZYNNIKI CHRONIĄCE – cechy osobowe, sytuacje i warunki środowiskowe, które zwiększają odporność jednostki na działanie czynników ryzykownych. Celem działań profilaktycznych jest wzmacnianie czynników chroniących na rzecz odporności jednostki i całego środowiska lokalnego.

ZACHOWANIA RYZYKOWNE – zachowania niosące ryzyko negatywnych konsekwencji, zarówno dla zdrowia fizycznego i psychicznego jednostki, jak i dla jej otoczenia społecznego. Do zachowań ryzykownych zaliczamy: palenie tytoniu, używanie środków psychoaktywnych (alkoholu, narkotyków, leków), wczesną aktywność seksualną, zachowania agresywne i przestępcze.

UZALEŻNIENIE – nabyty stan zaburzenia zdrowia psychicznego i fizycznego, który charakteryzuje się okresowym lub stałym przymusem wykonywania określonej czynności lub zażywania psychoaktywnej substancji chemicznej. Zgodnie z obowiązującą w Polsce Międzynarodową Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-10 uzależnienie rozpoznaje się, jeśli trzy lub więcej z następujących objawów występowało łącznie przez co najmniej 1 miesiąc lub występowało w sposób powtarzający się w okresie 12 miesięcy:

- silne pragnienie lub poczucie przymusu użycia,
- upośledzenie kontroli nad zachowaniem związanym z używaniem, tj. nad jego rozpoczynaniem, kończeniem oraz poziomem użycia,
- fizjologiczne objawy stanu abstynencyjnego pojawiające się, gdy użycie jest ograniczane lub przerywane,

- wzrost tolerancji tj. konieczność przyjmowania istotnie wzrastających ilości substancji, w celu osiągnięcia pożądanego efektu,
- silne pochłonięcie sprawą używania przejawiające się istotną zmianą dotychczasowych zamiłowań i zainteresowań porzucanych lub ograniczanych z powodu używania,
- uporcezywe używanie, pomimo oczywistych dowodów występowania szkodliwych następstw, choć charakter i rozmiar szkód są już danej osobie znane.

PROBLEM SPOŁECZNY – to zaobserwowane lub spodziewane (potencjalne) zjawisko społeczne – stan, proces lub układ warunków – które uznano za niekorzystne, wywołujące pośrednio lub bezpośrednio straty finansowe i wymagające interwencji: przeciwdziałania, redukcji szkód lub rozwinięcia równoważących je potencjałów.

KWESTIA SPOŁECZNA – bariera w społeczeństwie, które utrudnia prawidłowe funkcjonowanie oraz osiągnięcie optymalnego rozwoju i realizacji potrzeb. Ma charakter masowy i szczególnie dotkliwe skutki społeczne. Bardzo często diagnozy problemów społecznych służą zidentyfikowaniu kwestii społecznych lub są ukierunkowane na zbadanie kwestii, które zostały już wcześniej rozpoznane.

NORMY SPOŁECZNE – przyjęte w danej społeczności względnie trwałe wzorce funkcjonowania akceptowalnego społecznie; to zbiory nieformalnych reguł określających, co jest, a co nie jest akceptowane w danej społeczności. To także oczekiwane społecznie wzorce funkcjonowania poszczególnych grup i jednostek.

PROFILAKTYKA – zapobieganie powstaniu niekorzystnego zjawiska, zanim ono wystąpi, poprzez oddziaływanie zawczasu na jego rozpoznane przyczyny lub poprzez budowanie zabezpieczeń przed tym zjawiskiem, albo poprzez wyprzedzające łagodzenie skutków zjawiska, któremu zapobiec się nie da. Współczesne rozumienie profilaktyki uwzględnia jej podział na trzy poziomy:

- **PROFILAKTYKA UNIWERSALNA** – profilaktyka kierowana do populacji uniwersalnej (np. wszystkich uczniów w określonym wieku), bez względu na stopień ryzyka wystąpienia zachowań problemowych; ma na celu przeciwdziałanie inicjacji poprzez dostarczenie odpowiedniej informacji oraz wzmacnianie czynników chroniących i redukcję czynników ryzyka.
- **PROFILAKTYKA SELEKTYWNA** – profilaktyka ukierunkowana na grupy zwiększonego ryzyka, wymagająca dobrego rozpoznania tych grup uczniów w społeczności szkolnej; ma na celu zapobieganie, ograniczenie lub zaprzestanie podejmowania przez jednostkę zachowań ryzykownych.
- **PROFILAKTYKA WSKAZUJĄCA** – profilaktyka kierowana do osób, u których rozpoznano objawy zaburzeń lub szczególnie zagrożonych rozwojem problemów wynikających z używania substancji psychoaktywnych.

PROGRAM PROFILAKTYCZNY – działania psychoedukacyjne podejmowane według określonych wzorców, których celem jest zapobieganie zachowaniom ryzykownym odbiorców i szkodom w ich otoczeniu.

PROGRAM REKOMENDOWANY – program profilaktyczny oparty na naukowych podstawach teoretycznych, wykorzystujący skuteczne strategie profilaktyczne, zmniejszający wpływ czynników ryzyka zachowań problemowych, wzmacniający działanie czynników chroniących przed zachowaniami problemowymi. Tego typu programy charakteryzują się odpowiednią intensywnością działań i czasem ich trwania, są realizowane przez odpowiednio przygotowaną kadre, a przede wszystkim mają potwierdzony w badaniach ewaluacyjnych wysoki standard wdrożenia lub skuteczność oddziaływania. Krajowe programy profilaktyczne spełniające te kryteria działają w ramach SYSTEMU REKOMENDACJI.

ROZWIĄZANIE O POTWIERDZONEJ WIARYGODNOŚCI - istniejące
ROZWIĄZANIE O POTWIERDZONEJ SKUTECZNOŚCI w rozumieniu analogicznym do kryteriów PARPA, KBPN, ORE i IPiN dla programów profilaktyki uzależnień, a w przypadku braku takiego rozwiązania w danej dziedzinie – istniejące lub projektowane rozwiązanie oparte na wiedzy naukowej, udokumentowanych dobrych praktykach innych gmin i poparte rekomendacją uznanych specjalistów z danego obszaru wiedzy, jako rozwiązanie dobrze rokujące.¹

SYSTEM REKOMENDACJI – zadanie realizowane od 2010 r. we współpracy czterech instytucji - Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodka Rozwoju Edukacji oraz Instytutu Psychiatrii i Neurologii. W ramach systemu dokonywana jest ocena programów z obszarów promocji zdrowia psychicznego, profilaktyki uzależnień (profilaktyki narkomanii, profilaktyki problemów alkoholowych) oraz programów profilaktyki innych zachowań problemowych (ryzykownych) dzieci i młodzieży.

1.2 Założenia teoretyczne

Diagnoza problemów społecznych jest sposobem aktywnego poszukiwania i dostarczania aktualnych informacji dotyczących społeczności lokalnej. Właściwe rozpoznanie sytuacji jest podstawą do podjęcia działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych, a co za tym idzie – lepszemu zaspokajaniu potrzeb i poprawie jakości życia. Jest to narzędzie wyodrębniające kluczowe kwestie społeczne, dzięki któremu pozyskuje się wiedzę dotyczącą stanu badanej grupy oraz głównych potrzeb i kierunków zmian.

¹ Na podstawie *Projektu Słupskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2019 – 2025+ ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji – POLITYKA SPOŁECZNA SŁUPSK 2025+*.

Diagnoza społeczna zawsze bezpośrednio lub pośrednio odnosi się do stanu i sposobu zaspokajania potrzeb społecznych. Wiedza, której dostarcza diagnoza, pozwala w sposób adekwatny do realiów zaplanować i wdrożyć działania służące członkom społeczności lokalnej, a także optymalnie i efektywnie wykorzystać do tego posiadane zasoby finansowe, instytucjonalne i ludzkie.

Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podkreśla, że niezwykle istotnym zadaniem samorządów jest tworzenie kompleksowych diagnoz sytuacji rodzinnej, ukierunkowanych na poznanie zarówno problemów rodziny, jako całości, jak też poszczególnych jej członków.² Jednym z elementów diagnozowania sytuacji problemów rodzinnej jest sprawdzanie natężenia nurtującej ją problemów. Pamiętać należy jednak, że nawet poziom używania substancji psychoaktywnych nie musi być związany z polityką wobec alkoholu czy narkotyków. Jest to problem uzależniony od wielu zmiennych, takich jak np. poziomu rozwarstwienia społecznego, sytuacji gospodarczej kraju, poziomu stresu wśród mieszkańców danej miejscowości.³

Diagnozy i ewaluacje powinny przede wszystkim dotyczyć nie tylko szczegółowego określenia rozmiaru danego problemu społecznego, ale jak najdokładniejszego zobrazowania poziomu dostępności do potrzebnych usług specjalistycznych i społecznych, np. wsparcie dla rodzin. Dostępność należy rozumieć nie tylko jako fizyczny poziom usługi, lecz również jako poziom możliwości skorzystania z danej usługi.⁴

Tradycyjne podejście do diagnozowania problemów społecznych polega na ocenie stanu zaspokojenia potrzeb i zidentyfikowaniu czynników uniemożliwiających ich zaspokojenie. Obecnie coraz powszechniej diagnoza problemów społecznych obejmuje także analizę

² Zespół Redaktorów i Recenzentów, *Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2021 roku*, Warszawa 2020

³ T. Schimanek, *Diagnozowanie problemów społecznych*, Warszawa 2015.

⁴ Gorzowski, *Ramowy Miejski Program Przeciwdziałania Uzależnieniom na lata 2017-2020*

możliwości zaspokajania potrzeb społecznych, bo tu właśnie często mogą tkwić przyczyny problemów.⁵

Diagnoza i monitoring problemów społecznych są niezbędne do tego, aby prowadzić skuteczne i użyteczne działania służące ich rozwiązywaniu. To jest główny cel diagnozowania i monitorowania, ale warto zwrócić uwagę również na szczegółowe cele, które można osiągnąć dzięki ich prowadzeniu. Diagnoza problemów społecznych służy identyfikacji:

- problemów „ukrytych”,
- przyczyn i skutków problemów,
- skali i zakresu problemów oraz grup społecznych, których problemy dotyczą,
- problemów społecznych w danym układzie geograficznym lub administracyjnym (na przykład wieś –miasto czy gmina – powiat).

Przeprowadzenie rzetelnej diagnozy problemów społecznych jest czynnikiem zwiększającym wiarygodność i zaufanie społeczne do proponowanych działań, które służą rozwiązywaniu problemów, i instytucji je realizujących⁶.

Zgodnie z założeniami badania problemów społecznych opracowanie diagnozy wiąże się również ze stworzeniem listy rekomendacji na dalsze działania profilaktyczne i prewencyjne dla danej społeczności. Pierwszym z kryteriów tworzenia zaleceń jest dostosowanie się do lokalnych potrzeb i metod pracy – odgórne narzucanie rozwiązań niedostosowanych do danej populacji, zazwyczaj prowadzi do nieefektywnych działań oraz marnowaniem środków finansowych.

⁵ T. Schimanek, dz. cyt., s.3-5.

⁶ Tamże.

Kolejnym istotnym kryterium diagnozowania i rekomendacji jest postulat sprawdzonej skuteczności lub przyjmowania działań, które w podobnych gminach okazały się być dobrymi praktykami, rozwiązującymi zastane tam w trakcie badań (najczęściej rewitalizacyjnych) problemy.

„We współczesnym świecie wszyscy odpowiadający za wprowadzanie różnego typu programów wychowawczych czy edukacyjnych muszą wybierać z olbrzymiej ilości proponowanych działań i projektów. Ich twórcy starają się uczynić swoje propozycje jak najbardziej atrakcyjnymi, dlatego bez podstawowej wiedzy o metodach ewaluacji projektów, często bardzo trudno jest odróżnić propozycje skutecznych i sprawdzonych projektów od tych, które mają skuteczny marketing. Podobnie niezwykle trudne jest obiektywne ocenianie działań, które stosuje się tradycyjnie od lat i uznaje za skuteczne na podstawie przyzwyczajenia. Ten drugi sposób myślenia jest bardzo widoczny w działaniach podejmowanych pod szyldem profilaktyki uzależnień – takich, jak Dzień Sportu czy konkurs plastyczny o uzależnieniach”.⁷

Instytucje odpowiedzialne za kształtowanie polityki w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, tj. Ministerstwo Zdrowia i Ministerstwo Edukacji Narodowej, a także koordynujące (i rekomendujące) działania w tym obszarze – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA), Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii (KBPN), Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE) oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii (IPiN) wprowadziły wymóg stosowania w profilaktyce wyłącznie projektów o potwierdzonej naukowo skuteczności.

⁷ K. Ostaszewski, Profilaktyka problemowa i promocja zdrowia psychicznego. Quo vadis profilaktyko?, Warszawa 2014.

Wymóg ten wydaje się być jak najbardziej zasadny. Jesteśmy przekonani, że jego efektywne wdrażanie przyniesie poprawę skuteczności profilaktyki. Jednocześnie nadal jest tak, że wybór pomiędzy programami, które posiadają dostatecznie udowodnioną skuteczność naukowo a tymi, które używają tego określenia w celach reklamowych może być trudny. Co więcej, w tym momencie zaledwie jeden program w tzw. Bazie Programów Rekomendowanych, tj. „Fantastyczne Możliwości” posiada rekomendację na najwyższym poziomie, a dodatkowo nie uwzględnia ona faktu, że program w ostatnich latach uległ istotnym zmianom). Pozostałe natomiast albo są jedynie „obietujące”, albo zostały uznane za „dobrą praktykę”, nie spełniając jednocześnie rygorystycznych wymagań pozwalających uznać je za programy skuteczne. Wybór ten wymaga posiadania wiedzy na temat ewaluacji oraz tego, czym jest skuteczność potwierdzona naukowo.

Rozszerzenie tak sformułowanej definicji na inne obszary profilaktyki społecznej jest możliwe tylko w takich dziedzinach, w których istnieje oficjalna baza programów rekomendowanych przez wiarygodne instytucje, a więc w praktyce w bardzo nielicznych obszarach polityki społecznej.

Z tego powodu w niniejszym opracowaniu zaproponowano zastąpienie pojęcia rozwiązania o potwierdzonej skuteczności pojęciem rozwiązania o potwierdzonej wiarygodności, przy czym „potwierdzoną wiarygodność” rozumiemy jako istniejące rozwiązanie o potwierdzonej skuteczności w rozumieniu analogicznym do kryteriów PARPA, KBPN, ORE i IPIŃ dla programów profilaktyki uzależnień, a w przypadku braku takiego rozwiązania w danej dziedzinie – istniejące lub projektowane rozwiązanie oparte na wiedzy naukowej, udokumentowanych dobrych praktykach innych gmin i poparte

rekomendacją uznanych specjalistów z danego obszaru wiedzy, jako rozwiązanie dobrze rokujące.⁸

1.3 Problematyka i cele szczegółowe badań

Niniejsze opracowanie ma na celu prezentację wyników badań sondażowych przeprowadzonych na terenie Miasta i Gminy Dubiecko. Poniższa diagnoza opisuje zarówno rodzaj, jak i skalę występowania określonych problemów społecznych oraz wskazuje na znaczące kwestie społeczne. Pozwala to na ukierunkowanie i zaplanowanie działań mających na celu rozwiązanie występujących aktualnie na terenie Miasta i Gminy problemów społecznych. Jako najistotniejsze kwestie w obszarze problematyki społecznej, które powinny zostać poddane szczegółowym badaniom i analizom uznane zostały między innymi:

- spożycie substancji psychoaktywnych,
- poglądy dotyczące spożycia alkoholu,
- zjawisko uzależnień,
- bezrobocie,
- przemoc rówieśnicza i rodzinna,
- rodzaje stosowanej przemocy,
- zagrożenia związane z użytkowaniem Internetu,
- hazard.

⁸ Na podstawie *Projektu Słupskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2019 – 2025+* ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji – *POLITYKA SPOŁECZNA SŁUPSK 2025+*.

2. Ogólna charakterystyka społeczności lokalnej – analiza danych zastanych

2.1 Charakterystyka społeczno-demograficzna

Gmina Dubiecko położona jest w zachodniej części powiatu przemyskiego, we wschodniej części województwa podkarpackiego, nad rzeką San. Zajmuje powierzchnię 154 km² i leży na pograniczu Pogórza Przemyskiego i Pogórza Dynowskiego. W skład Gminy wchodzi 17 miejscowości. Siedzibą Gminy jest Miasto Dubiecko, które 1 stycznia 2021 r., po 86 latach odzyskało prawa miejskie.

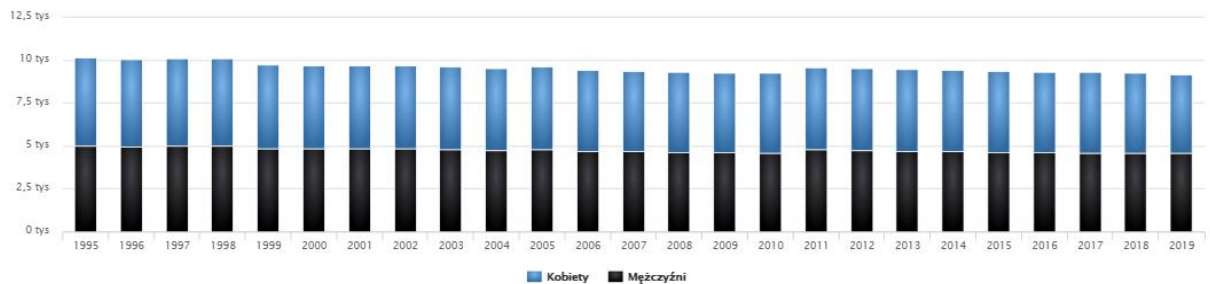
Gmina położona jest na terenie Parku Krajobrazowego Pogórza Przemyskiego i Przemysko-Dynowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, a także Natury 2000. Na jej obszarze znajduje się rezerwat przyrodniczy „Brodoszurki” i „Kozigarb”. Okolica jest pagórkowata, wzniesienia przekraczają 400 m n.p.m. a najwyższe z nich wznosi się na wysokość 449 m n.p.m.

1. Położenie Gminy Dubiecko

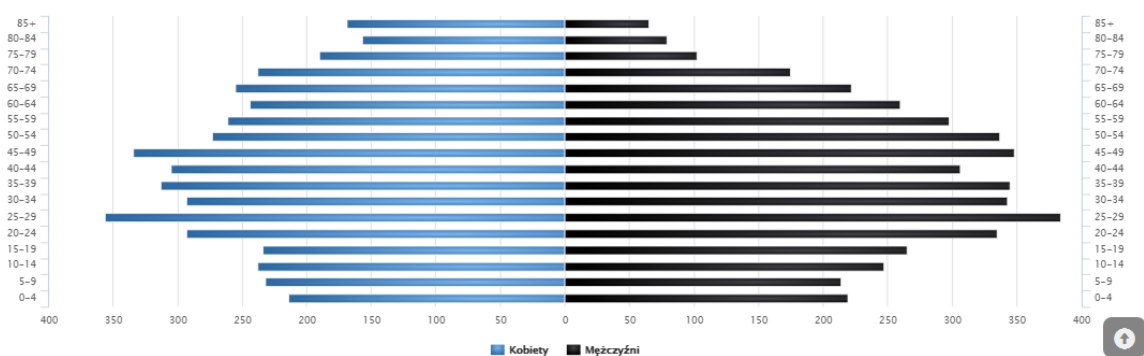
Gmina Dubiecko ma 9 143 mieszkańców, z czego 50,3% stanowią kobiety, a 49,7% mężczyźni. W latach 2002-2019 liczba mieszkańców zmalała o 5,3%. Średni wiek

mieszkańców wynosi 40,9 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa podkarpackiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

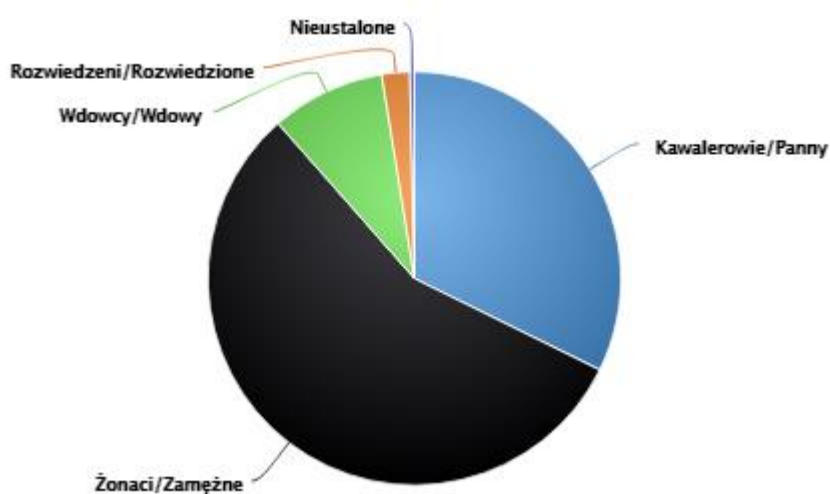
2. Populacja w latach 1995-2019 (źródło GUS)

Gmina Dubiecko ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -28. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -3,05 na 1000 mieszkańców gminy Dubiecko. W 2019 roku urodziło się 80 dzieci, w tym 51,3% dziewczynek i 48,8% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 405 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,96 i jest mniejszy od średniej dla województwa oraz nieznacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

3. Wiek mieszkańców w Gminie Dubiecko

Mieszkańcy Miasta i Gminy Dubiecko zawarli w 2019 roku 46 małżeństw, co odpowiada 5 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to nieznacznie więcej od wartości dla województwa podkarpackiego oraz nieznacznie więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,1 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 32,3% mieszkańców gminy Dubiecko jest stanu wolnego, 56,2% żyje w małżeństwie, 2,2% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,9% to wdowy/wdowcy.

4. Stan cywilny (ludność w wieku 15+) w Dubiecku (źródło: Narodowy Spis Powszechny)

Na terenie Gminy Dubiecko funkcjonują następujące instytucje i podmioty działające na rzecz środowiska lokalnego:

- Urząd Miasta i Gminy Dubiecko;
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dubiecku,
- Gminna Biblioteka Publiczna,
- Gminny Ośrodek Kultury w Dubiecku i Oddziały zamiejscowe,
- Gospodarka Komunalna w Dubiecku,
- Powiatowe Centrum Terapii Środowiskowej i Integracji w Nienadowej,
- 2 Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej;
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dubiecku,
- Zespół Szkół w Przedmieściu Dubieckim,
- Zespół Szkół w Nienadowej,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Bachórcu,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Iskani,
- 6 parafii, w tym Bractwo Trzeźwości przy Parafii Matki Bożej Szkaplerznej w Drohobycze,
- Stowarzyszenia:
 - FUNDACJA "PAMIĘTAJ"
 - FUNDACJA "UŁANI KRÓLA JANA"
 - FUNDACJA OAZA ŻYCIA CISZY I SPOKOJU
 - GMINNE STOWARZYSZENIE KOBIET
 - JEŹDZIECKI KLUB SPORTOWY "DRAGON" W DUBIECKU
 - LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA "POGÓRZE PRZEMYSKO-DYNOWSKIE"
 - OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W BACHÓRCU

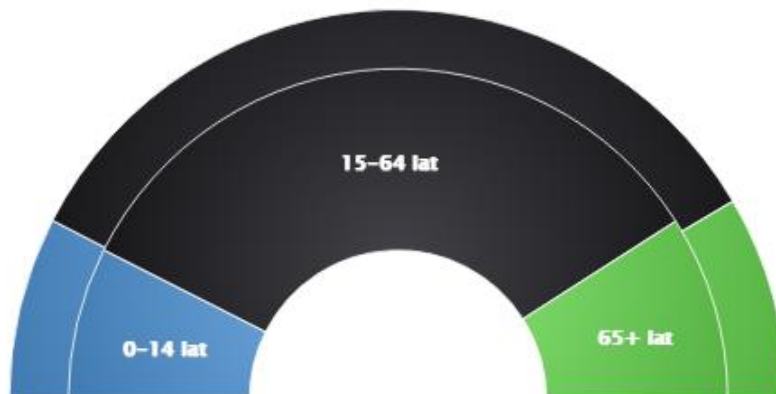
- OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W DROHOBYCZCE
- OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W DUBIECKU
- OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W HUCISKU NIENADOWSKIM
- OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W KOSZTOWEJ
- OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W NIENADOWEJ
- OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W PRZEDMIEŚCIU DUBIECKIM
- OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W SIELNICY
- OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W SŁONNEM
- OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W TARNAWCE
- SPOŁECZNE OGNISKO KULTURALNE "ŚLIWNICZANKA"
- STOWARZYSZENIE "DOBRY START - DOBRA PRZYSZŁOŚĆ"
- STOWARZYSZENIE "DUCH POGÓRZA"
- STOWARZYSZENIE "WARTO MIEĆ MARZENIA"
- STOWARZYSZENIE CZŁOWIEK PRZYSZŁOŚCI
- STOWARZYSZENIE EKOLOGICZNA WSPÓLNOTA ŚRODOWISKOWA
- STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU ZASANIA
- STOWARZYSZENIE "NASZ DZIWNÓW"
- STOWARZYSZENIE PASJONATÓW PALEONTOLOGII I GEOLOGII
- STOWARZYSZENIE PŁETWONURKÓW "WYDRY"
- STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ MIEJSCOWOŚCI NIENADOWA
- STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ ZESPOŁU SZKÓŁ IM. ALEKSANDRA FREDRY W NIENADOWEJ
- STOWARZYSZENIE PRZYJAŹNI I WSPÓŁPRACY POMIĘDZY GMINĄ DUBIECKO W RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ A MEROSTWEM AZAY-LE-RIDEAU WE FRANCJI
- STOWARZYSZENIE SOLI DEO

- STOWARZYSZENIE SZKOŁA MARZEŃ
- TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ ZIEMI DUBIECKIEJ
- ZESPÓŁ PIEŚNI I TAŃCA "SANOWIACY"
- ZWIĄZEK POLSKICH SPADOCHRONIARZY

2.2 Sytuacja ekonomiczna społeczności lokalnej

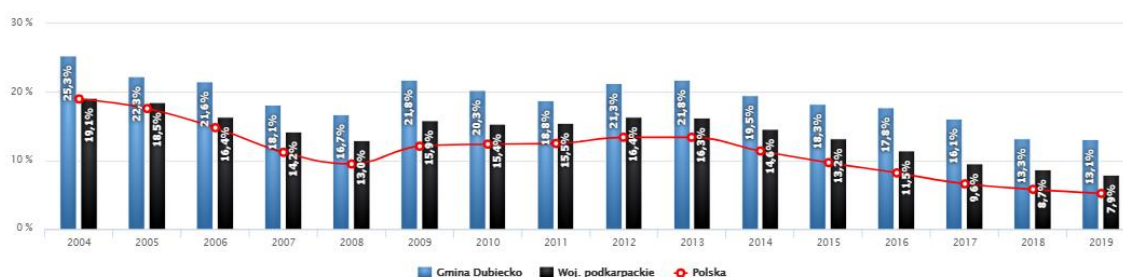
W 2019 roku zarejestrowano 45 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 125 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Dubiecko -80. W tym samym roku 7 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 4 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 3.

61,2% mieszkańców gminy Dubiecko jest w wieku produkcyjnym, 18,0% w wieku przedprodukcyjnym, a 20,7% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

5. Biologiczne grupy wieku (źródło GUS)

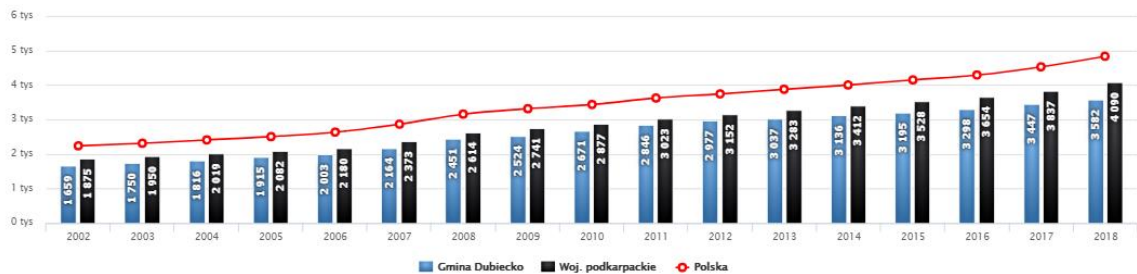
W gminie Dubiecko na 1000 mieszkańców pracuje 74 osób⁹. 66,6% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 33,4% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Dubiecko wynosiło w 2019 roku 13,1% (14,7% wśród kobiet i 11,7% wśród mężczyzn). Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Dubiecko 420 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 72 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -348.

6. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowana w Dubiecku w latach 2004-2019 (Źródło GUS)

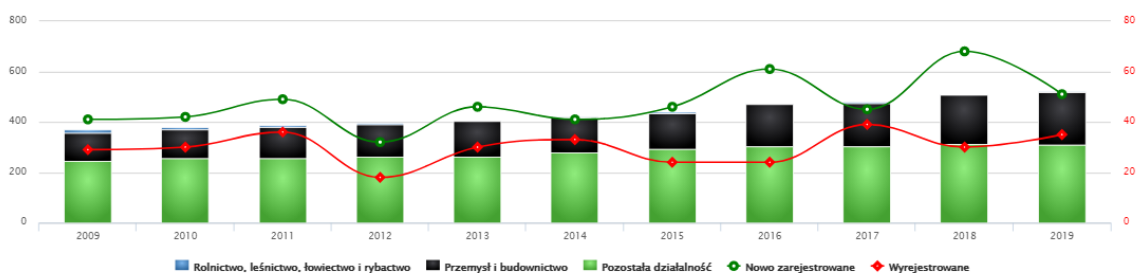
W 2018 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Dubiecko wynosiło 3 582,09 PLN, co odpowiada 74.10% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. 68,2% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Dubiecko pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 5,8% w przemyśle i budownictwie, a 9,6% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,5% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

⁹ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

7. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (PLN) w Dubiecku w latach 2002-2018 (źródło GUS)

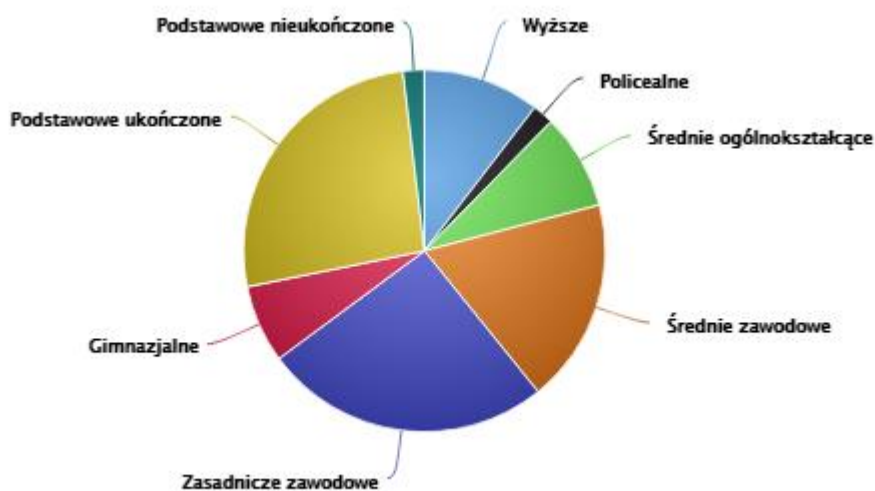
W gminie Dubiecko w roku 2019 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 521 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 402 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 51 nowych podmiotów, a 35 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2017 najwięcej (68) podmiotów zarejestrowano w roku 2018, a najmniej (32) w roku 2012. W tym samym okresie najwięcej (39) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2017 roku, najmniej (18) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2012 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Dubiecko najwięcej (19) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (500) jest mikroprzedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników.

8. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2009-2019 (źródło GUS)

2.3. Instytucje edukacyjne i instytucje kultury

2 230 mieszkańców gminy Dubiecko jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) (w tym 1 081 kobiet oraz 1 149 mężczyzn). Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 10,4% ludności posiada wykształcenie wyższe, 1,9% wykształcenie policealne, 8,6% średnie ogólnokształcące, a 18,3% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 25,7% mieszkańców gminy Dubiecko, gimnazjalnym 7,0%, natomiast 26,3% podstawowym ukończonym. 1,9% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa podkarpackiego mieszkańcy gminy Dubiecko mają znacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Dubiecko największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (29,3%) oraz zasadnicze zawodowe (18,2%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (33,1%) oraz podstawowe ukończone (23,2%).

9. Poziom wykształcenia – Dubiecko (źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011)

2.4 Dane z MGOPS, MKRPA i Policji

1. Działalność Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, według lat:

- ✓ Liczba rodzin korzystających z pomocy MGOPS:
 - 2018: 847, w tym:
 - Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień: 5.
 - 2019: 685, w tym:
 - Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień: 11.
 - 2020: 609, w tym:
 - Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień: 11.
- ✓ Rodzaje pomocy udzielanej przez MGOPS:
 - 2018:
 - Świadczenia rzeczowe dla osób: 0,
 - Świadczenia pieniężne dla osób: 847,
 - Świadczenie porady dla osób: 85.
 - 2019:
 - Świadczenia rzeczowe dla osób: 0,
 - Świadczenia pieniężne dla osób: 685,
 - Świadczenie porady dla osób: 50.
 - 2020:
 - Świadczenia rzeczowe dla osób: 0,
 - Świadczenia pieniężne dla osób: 609,
 - Świadczenie porady dla osób: 45.
- ✓ Powody przyznawania pomocy społecznej:

- 2018:
 - Niepełnosprawność: 104,
 - Bezrobocie: 266,
 - Osoby dotknięte klęską żywiołową: 0,
 - Ubóstwo: 154,
 - Bezradność opiekunów/ wychowawców: 46,
 - Osoby dotknięte długotrwałą chorobą: 199,
 - Alkoholizm: 5.
 - 2019:
 - Niepełnosprawność: 146,
 - Bezrobocie: 210,
 - Osoby dotknięte klęską żywiołową: 0,
 - Ubóstwo: 120,
 - Bezradność opiekunów/ wychowawców: 98,
 - Osoby dotknięte długotrwałą chorobą: 169,
 - Alkoholizm: 11.
 - 2020:
 - Niepełnosprawność: 156,
 - Bezrobocie: 235,
 - Osoby dotknięte klęską żywiołową: 311,
 - Ubóstwo: 110,
 - Bezradność opiekunów/ wychowawców: 49,
 - Osoby dotknięte długotrwałą chorobą: 176,
 - Alkoholizm: 11.
- ✓ Liczba rodzin objętych pracą socjalną:
- 46 rodzin, w tym 86 osób.

- ✓ Liczba zatrudnionych osób w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej:
 - MGOPS: 32 osoby, w tym 5 pracowników socjalnych (1 specjalista pracy socjalnej, 4 pracowników socjalnych).
- ✓ Liczba jednostek organizacyjnych pomocy społecznej o zasięgu lokalnym w 2020:
 - 1 Klub Samopomocy Senior+ z 23 miejscami dla osób w wieku 60 i/lub więcej.

2. Realizacja programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii za rok 2020:

- 7 posiedzeń KRPA,
- 24 wnioski o przeprowadzenie rozmów profilaktyczno-motywujących i podjęcie leczenia przez osoby uzależnione, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację nieletnich, uchylają się od pracy lub systematycznie zakłócają porządek publiczny. We wszystkich przypadkach zgromadzono dokumentację wraz z wywiadami środowiskowymi i policyjnymi.
- wnioski o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, złożone przez:
 - Rodziny osób nadużywających alkohol: 12,
 - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dubiecku: 2,
 - Komisariat Policji w Dubiecku: 10.

- zakończonych 10 procedur w związku z brakiem przesłanek określonych w art. 24 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 4 procedury zakończonych z powodu śmierci.
- Ilość osób korzystających z interwencji terapeutycznych: 60 (w tym 30 nadal korzysta).
- Ilość osób biorących udział w grupach roboczych: 8.
- Ilość osób skierowanych na badanie przez biegłych sądowych w celu wydania opinii o stopniu uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju placówki leczniczej, w której uczestnicy winni podjąć leczenie odwykowe: 3.
- Szkolnie dla sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży (szkolenie z tajemniczym klientem).
 - Przeszkolono sprzedawców z 25 punktów sprzedaży.
- Rozpoczętych procedur „Niebieskiej Karty”: ogółem: 14;
 - Z Komisariatu Policji w Dubiecku: 10;
 - Z GKRPA: 2;
 - Z Zespołu Interdyscyplinarnego z Rzeszowa: 1;
 - Z Zespołu Interdyscyplinarnego z Przemyśla: 1.
- Zakończonych procedur „Niebieskiej Karty”: 6.
- Ilość członków KRPA biorących udział w szkoleniach: 8.
- Przeprowadzono w szkołach na terenie Gminy programy profilaktyczne:
 - „Kronika Przypadków Krasnoludka Nieśmiałka”,
 - „Zachowaj Trzeźwy Umysł”,
 - Dofinansowano różnego rodzaju konkursy, rajdy rowerowe, zajęcia dla dzieci.
- Na realizację zadań wydano łącznie: 71 400,64 PLN, w tym:
 - Wynagrodzenia, umowy zlecenie wraz z pochodnymi – 35 375,12zł

- Zwalczanie narkomanii – 600 zł
- Działania, materiały profilaktyczne i wyposażenie Punktu– 28 037,78zł
- Zakup środków żywności – 444 zł
- Media – 2 143,16 zł
- Podróże służbowe – 791,58zł
- Szkolenie sprzedawców napojów alkoholowych – 1 800 zł
- Szkolenie członków komisji – 2 209zł.
- Efekty pracy z osobami uzależnionymi i ich rodzinami zaobserwowane i potwierdzone w wywiadach środowiskowych:
 - utrzymywanie abstynencji,
 - uczęszczanie na terapię,
 - uczęszczanie na grupę wsparcia,
 - poprawa relacji w rodzinie,
 - szansa na utrzymanie pracy,
 - poprawa zdrowia.

3. Dane pochodzące z zasobów Policji dotyczące przestępczości występującej na terenie Miasta i Gminy Dubiecko, według lat:

- ✓ Ilość interwencji Policji związanych z nadużyciem alkoholu:
 - 2018: 82,
 - 2019: 78,
 - 2020: 57.
- ✓ Rodzaj przestępstwa/ wykroczenia pod wpływem środków odurzających:
 - Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości (przestępstwo):
 - 2018: 27,
 - 2019: 28,

- 2020: 11.
- Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po spożyciu alkoholu (wykroczenie):
 - 2018: 12,
 - 2019: 4,
 - 2020: 13.
- Zakłócanie porządku publicznego:
 - 2018: 18,
 - 2019: 26,
 - 2020: 6.
- Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu:
 - 2018: 0,
 - 2019: 0
 - 2020: 0.
- Liczba wypadków pod wpływem alkoholu:
 - 2018: 0,
 - 2019: 0
 - 2020: 0.
- Przesłępstwa kryminalne (ogólnie):
 - 2018: 99,
 - 2019: 104,
 - 2020: 81.
- Czyny karalne popełnione przez nieletnich:
 - 2018: 0,
 - 2019: 0,
 - 2020: 0.

- Przepęstwa popełnione przez nieletnich pod wpływem środków odurzających:
 - 2018: 0,
 - 2019: 0,
 - 2020: 0.
- Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia (ogółem):
 - 2018: 37,
 - 2019: 45,
 - 2020: 20.
- Osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia:
 - 2018: 0,
 - 2019: 0,
 - 2020: 0.
- ✓ Artykuł KK Kwalifikacja prawna wszczętych/stwierdzonych/zakończonych:
 - 2018:
 - Znęcanie się nad rodziną: 5/3/5,
 - Groźba karalna: 3/2/3,
 - Rozpijanie małoletniego: 0/0/0,
 - Uchylenie się od płacenia alimentów: 8/4/8.
 - 2019:
 - Znęcanie się nad rodziną: 7/4/7,
 - Groźba karalna: 0/0/0,
 - Rozpijanie małoletniego: 1/1/1,
 - Uchylenie się od płacenia alimentów: 19/11/19.
 - 2020:
 - Znęcanie się nad rodziną: 3/3/3,

- Groźba karalna: 0/0/0,
 - Rozpijanie małoletniego: 0/0/0,
 - Uchylenie się od płacenia alimentów: 10/6/10.
- ✓ Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową:
- 2018:
 - Liczba interwencji: 15,
 - Dotyczące przemocy w rodzinie: 11,
 - Założonych „Niebieskich Kart”: 10,
 - Liczba ofiar przemocy (ogółem: 11) w tym:
 - Kobiety: 11,
 - Mężczyźni: 0,
 - Małoletni do 13 roku życia: 0,
 - Nieletni w przedziale: 13-18 lat: 0.
 - Liczba sprawców przemocy domowej (ogółem: 11) w tym:
 - Kobiety: 0,
 - Mężczyźni: 11,
 - Małoletni do 13 roku życia: 0,
 - Nieletni w przedziale: 13-18 lat: 0.
 - Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu (ogółem: 8) w tym:
 - Kobiety: 0,
 - Mężczyźni: 8,
 - Małoletni do 13 roku życia: 0,
 - Nieletni w przedziale: 13-18 lat: 0.
 - Liczba dzieci obecnych podczas interwencji: 0.
 - 2019:
 - Liczba interwencji: 28,

- Dotyczące przemocy w rodzinie: 17,
 - Założonych „Niebieskich Kart”: brak danych,
 - Liczba ofiar przemocy (ogółem: 17) w tym:
 - Kobiety: 16,
 - Mężczyźni: 0,
 - Małoletni do 13 roku życia: 0,
 - Nieletni w przedziale: 13-18 lat: 1.
 - Liczba sprawców przemocy domowej (ogółem: 17) w tym:
 - Kobiety: 1,
 - Mężczyźni: 16,
 - Małoletni do 13 roku życia: 0,
 - Nieletni w przedziale: 13-18 lat: 0.
 - Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu (ogółem: 10) w tym:
 - Kobiety: 0,
 - Mężczyźni: 10,
 - Małoletni do 13 roku życia: 0,
 - Nieletni w przedziale: 13-18 lat: 0.
 - Liczba dzieci obecnych podczas interwencji: 1.
- 2020:
 - Liczba interwencji: 28,
 - Dotyczące przemocy w rodzinie: 16,
 - Założonych „Niebieskich Kart”: brak danych,
 - Liczba ofiar przemocy (ogółem: 16) w tym:
 - Kobiety: 16,
 - Mężczyźni: 0,
 - Małoletni do 13 roku życia: 0,

- Nieletni w przedziale: 13-18 lat: 0.
- Liczba sprawców przemocy domowej (ogółem: 16) w tym:
Kobiety: 0,
Mężczyźni: 16,
Małoletni do 13 roku życia: 0,
Nieletni w przedziale: 13-18 lat: 0.
 - Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu (ogółem: 12) w tym:
Kobiety: 0,
Mężczyźni: 12,
Małoletni do 13 roku życia: 0,
Nieletni w przedziale: 13-18 lat: 0.
 - Liczba dzieci obecnych podczas interwencji: 7.
- ✓ Przepiępstwa na terenie Gminy:
- 2018:
 - Kradzież z włamaniem: 3,
 - Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną: 5,
 - Pobicie: 0,
 - Uszkodzenie mienia: 3,
 - Kradzież pieniędzy wraz z dokumentami; 0,
 - Kradzież mienia: 30,
 - Inne: 50.
 - 2019:
 - Kradzież z włamaniem: 0,
 - Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną: 3,
 - Pobicie: 1,
 - Uszkodzenie mienia: 4,

- Kradzież pieniędzy wraz z dokumentami; 0,
- Kradzież mienia: 2,
- Inne: 62.
- 2020:
 - Kradzież z włamaniem: 4,
 - Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną: 1,
 - Pobicie: 0,
 - Uszkodzenie mienia: 0,
 - Kradzież pieniędzy wraz z dokumentami; 0,
 - Kradzież mienia: 3,
 - Inne: 40.

Według sprawozdania Komisariatu Policji w Dubiecku w 2020 roku policjanci podjęli łącznie 528 różnego rodzaju interwencji na terenie Gminy Dubiecko. Około 10% spośród wszystkich zdarzeń związane były ze spożywaniem i nadużywaniem alkoholu. Spośród wszystkich spraw o popełnienie przestępstwa mających związek ze spożywaniem alkoholu przeważały przestępstwa drogowe (prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości). W 2020 roku odnotowano spadek w tej kwestii w porównaniu z rokiem 2019 (2020: 11 osób zatrzymanych, 2019: 22 spraw o popełnienie przestępstwa). Policja odnotowała również spadek doprowadzeń osób do wytrzeźwienia w roku 2020 (25 mniej przypadków) oraz spadek poważnych zdarzeń związanych bezpośrednio ze spożywaniem alkoholu (kilkanaście przypadków mniej). Według statystyk Policji w Dubiecku ponad 70% procedur „Niebieskiej Karty” wynika ze spożywania lub nadużywania alkoholu w rodzinie objętej procedurą.

2.5. Główne zdiagnozowane problemy społeczne z poprzedniej diagnozy

Głównymi kwestiami społecznymi wyodrębnionymi przez mieszkańców Miasta i Gminy Dubiecko w poprzedniej diagnozie problemów społecznych to:

- Ubóstwo,
- Bezrobocie,
- Niepełnosprawność.

Główne problemy społeczne wyodrębnione przez mieszkańców Miasta i Gminy Dubiecko:

- Mała aktywność społeczna mieszkańców – trudności w kształtowaniu nowych liderów, niechęć ludzi do działania społecznego, podejrzliwość wobec osób angażujących się;
- Słabe więzi społeczne i międzysąsiedzkie;
- Niska świadomość społeczna na temat korzyści wynikających z procesu społecznictwa obywatelskiego;
- Małe zainteresowanie i niewiedza na temat działających organizacji społecznych;
- Wzrost agresji i wandalizmu wśród dzieci i młodzieży;
- Wzrost aktów przemocy w rodzinie i problemy z nadużywaniem alkoholu;
- Wzrost liczby osób nieprzystosowanych społecznie;
- Niedostateczna promocja aktywności fizycznej, brak ofert aktywności fizycznej dla ludzi dorosłych;
- Utrudniony dostęp do poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego itp.;

- Bezrobocie, brak zakładów pracy, niechęć do przekwalifikowania się, apatia bezrobotnych;
- Brak dostatecznej ilości zakładów opiekuńczych;
- Niewystarczająca oferta na zorganizowanie czasu wolnego w okresie ferii i wakacji – nuda, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, nierozwijanie zainteresowań;
- Brak propozycji spędzania wolnego czasu dla osób starszych i niepełnosprawnych, izolowanie osób starszych i niepełnosprawnych;
- Brak mieszkań chronionych i socjalnych;
- Ograniczony dostęp do Internetu;
- Patologie społeczne (alkoholizm i inne uzależnienia, przemoc w rodzinie, bezrobocie);
- Utrudniony bezpośredni kontakt z funkcjonariuszami policji;
- Bierność społeczna rodzin, roszczeniowy stosunek do pomocy społecznej, bezradność.¹⁰

¹⁰ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dubiecko na lata 2016-2026

3. Metodologia przeprowadzonych badań

Diagnoza została opracowana na podstawie badań ilościowych PAPI oraz CAWI, przy pomocy kwestionariuszy ankietowych papierowych i elektronicznych, pozyskanych od uczniów lokalnych szkół oraz dorosłych mieszkańców Miasta i Gminy Dubiecko. Na podstawie przyjętych teorii diagnozowania zostały utworzone 2 ankiety własne o charakterze samoopisowym. Narzędzie dla respondentów dorosłych zawierało 53 pytania, w tym: 47 zamkniętych i 6 otwartych, natomiast dla uczniów zawierało 61 pytań: 57 zamkniętych i 4 otwarte. Badania zostały przeprowadzone w pierwszym kwartale 2021 r. Ustalenia te pogłębiono następnie o analizę danych zastanych oraz analizę strategiczną wyników badań zawierającą mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia dla lokalnej społeczności (analiza SWOT).

Koncepcja badania uwzględniła zapewnienie trafności i rzetelności planowanych działań, z czym wiązał się przede wszystkim sposób realizacji badania i proces zbierania danych. Głównym celem badania było poznanie opinii oraz postaw względem wybranych problemów społecznych, co pozwoliło na dokonanie diagnozy określonych zjawisk w środowisku mieszkańców badanego Miasta i Gminy.

W procedurze badania położono bardzo duży nacisk na zapewnienie respondentom maksimum poczucia bezpieczeństwa oraz pełnej anonimowości. W przypadku sondażu szkolnego zespół badawczy zadbał o adekwatne i szczegółowe poinstruowanie dyrektorów placówek o jego celach i zasadach realizacji. Uczniowie w instrukcji otrzymali zapewnienie o pełnej anonimowości i poufności badań na poziomie zarówno pojedynczych uczniów, jak i klas.

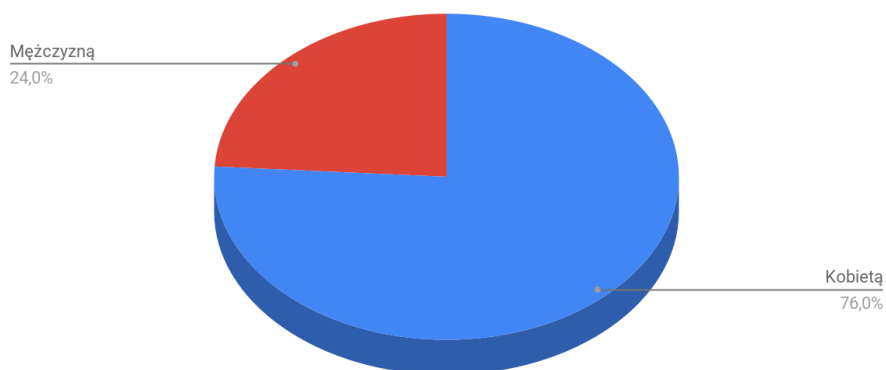
Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy, a ewentualne dysproporcje (maksymalnie +/- 2%) związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych.

3.1 Charakterystyka badanej grupy

3.1.1 Osoby dorosłe

Uczestnikami badania sondażowego były osoby dorosłe, zarówno kobiety, jak i mężczyźni, o różnym poziomie wykształcenia, zamieszkujący na terenie Miasta i Gminy Dubiecko. Anonimowe ankiety wypełniło 153 dorosłych mieszkańców spośród, których 76% stanowiły kobiety, a 24% mężczyźni.

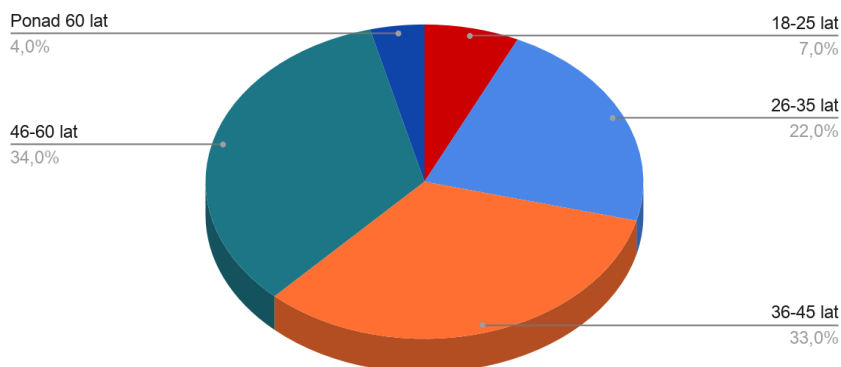
Jestem...

10. Podział respondentów ze względu na płeć

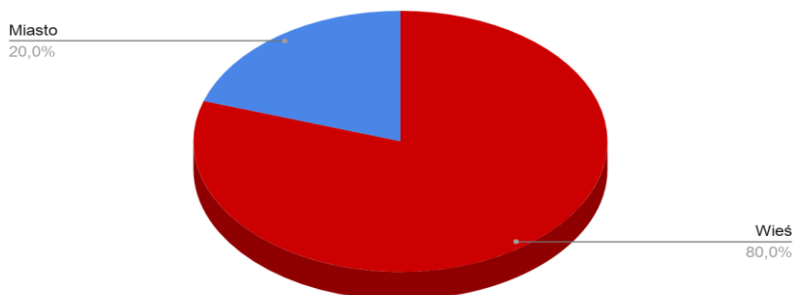
Respondenci zostali poproszeni o zaznaczenie swojego wieku. Najwięcej osób było w przedziale wiekowym 46-60 lat (34%) oraz 36-45 lat (33%). W następnej kolejności znalazły się osoby w wieku 26-35 lat (22%), 18-25 lat (7%), i po 60 roku życia (4%).

Wiek

11. Podział respondentów ze względu na wiek

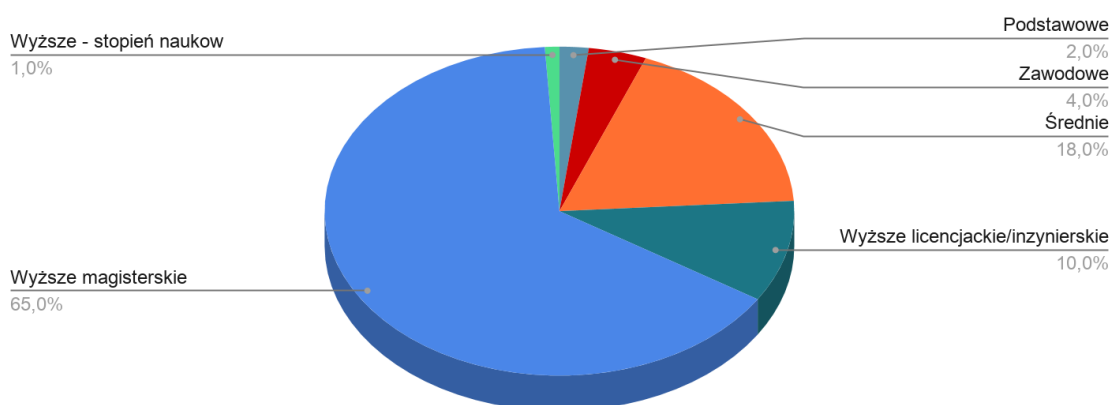
W następnej części ankietowani zostali zapytani o to, czy mieszkają na wsi czy w mieście. Zdecydowana większość, bo aż 80% osób określiło, że zamieszkuje na terenie wiejskim. Pozostałe 20% mieszka na w mieście.

Miejsce zamieszkania

12. Podział respondentów ze względu na miejsce zamieszkania

Badani zostali poproszeni o określenie swojego wykształcenia. W przeważającej części były to osoby z wyższym wykształceniem w stopniu magistra (66%), następnie osoby ze średnim wykształceniem (18%), kolejno z wyższym w stopniu licencjackim lub inżynierskim (10%), zawodowym (4%), podstawowym (2%) oraz wyższym ze tytułem naukowym (1%).

Wykształcenie

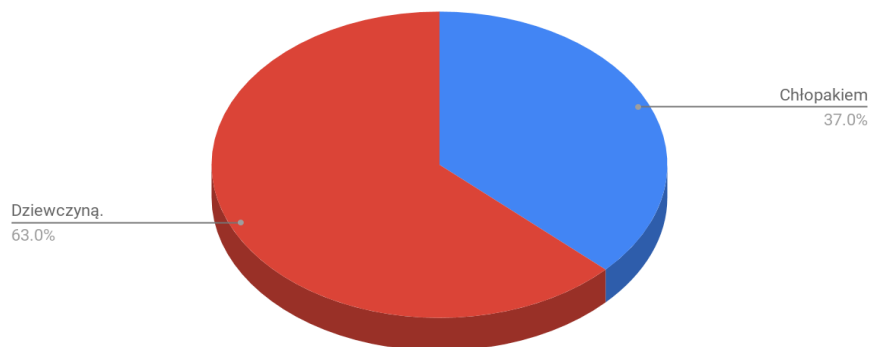
13. Podział respondentów ze względu na wykształcenie

3.1.2 Uczniowie lokalnych szkół – młodzież

W ramach diagnozy poddano badaniu 388 uczniów uczęszczających do placówek oświatowych znajdujących się na terenie Miasta i Gminy Dubiecko. Wyniki respondentów podzielono według wieku i zakwalifikowano do dwóch grup: dzieci – 270 respondentów, i młodzież – 118 respondentów.

Spośród uczniów szkół ponadpodstawowych 37% stanowią chłopcy, a 63% dziewczynki.

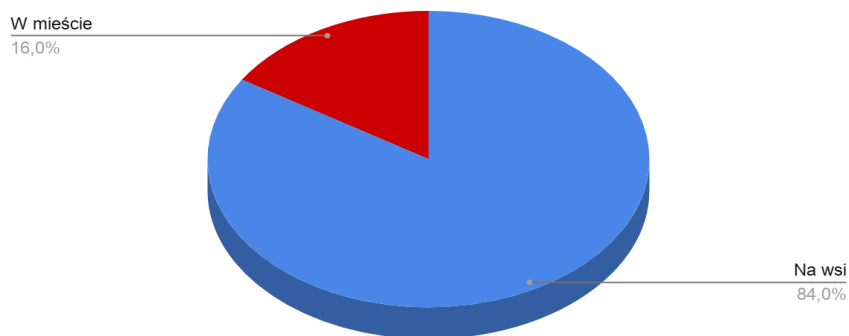
Jestem...

14. Płeć badanej młodzieży

Zapytano uczniów, gdzie mieszkają. 16% młodzieży mieszka w mieście, natomiast 84% na terenach wiejskich.

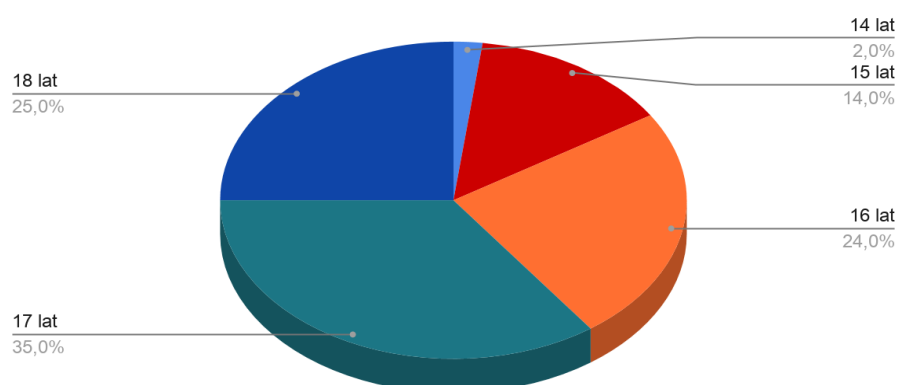
Mieszkam

15. Miejsce zamieszkania młodzieży

Doprecyzowano grupy wiekowej respondentów. 2% to osoby w wieku 14 lat, 14% to osoby w wieku 15 lat, 24% - 16 lat, 35% - 17 lat, 25% to osoby pełnoletnie.

Wiek

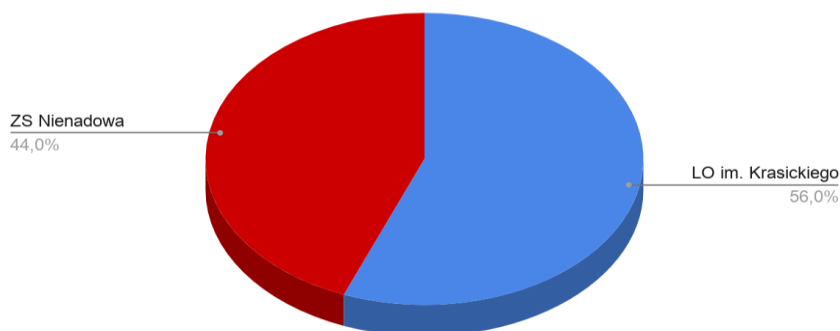

16. Wiek badanej młodzieży

Badanie młodzieży zostało przeprowadzone w następujących szkołach:

- Liceum Ogólnokształcące im. I. Krasickiego (56%),
- Zespół Szkół im. A.Fredry w Nienadowej (44%).

Szkoła do której uczęszczęm:

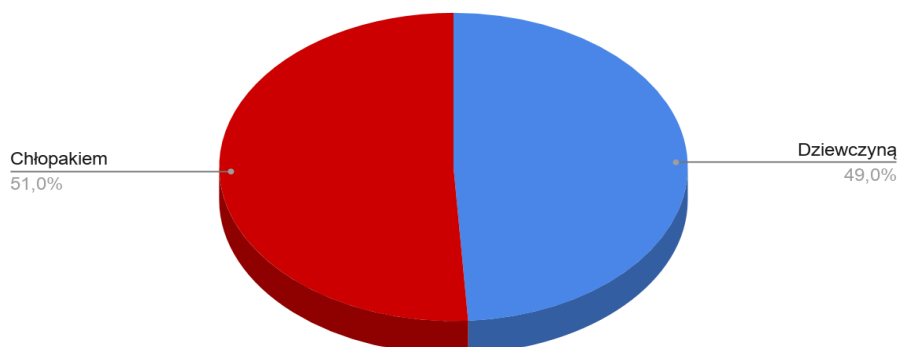
17. Szkoły do których uczęszcza przebadana młodzież

3.1.3. Uczniowie lokalnych szkół – dzieci

Trzecią grupą przebadaną w ramach diagnozy były dzieci uczęszczające do szkół podstawowych na terenie Miasta i Gminy Dubiecko.

Spośród uczniów szkół podstawowych 51% stanowią chłopcy, a 49% dziewczynki.

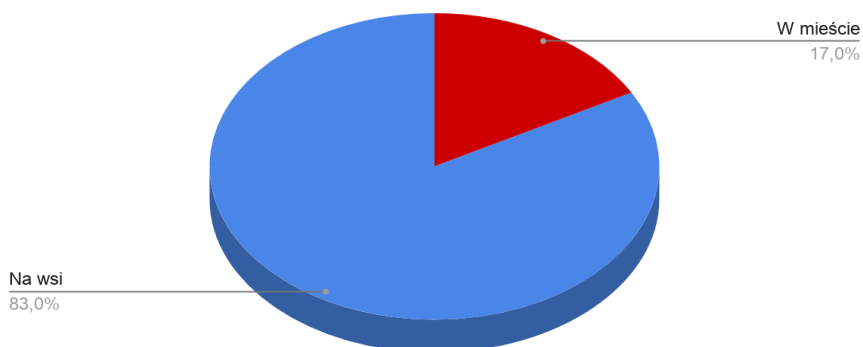
Jestem:

18. Płeć badanych dzieci

17% dzieci mieszka w mieście, natomiast 83% na terenach wiejskich.

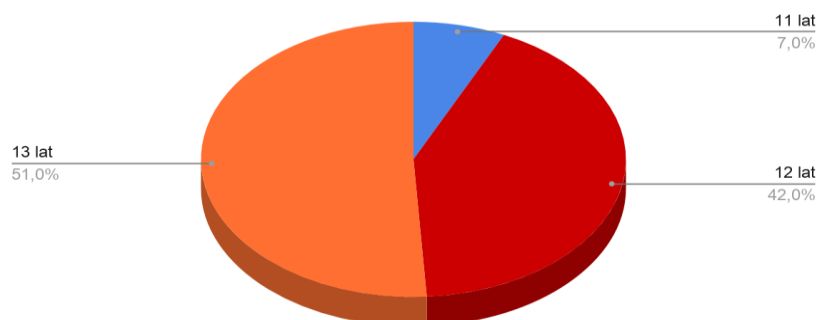
Mieszkam...

19. Miejsce zamieszkania dzieci

Doprecyzowano również grupy wiekowe respondentów. 7% przebadanych dzieci to osoby w wieku 11 lat, 42% to osoby w wieku 12 lat, 51% - 13 lat.

Wiek

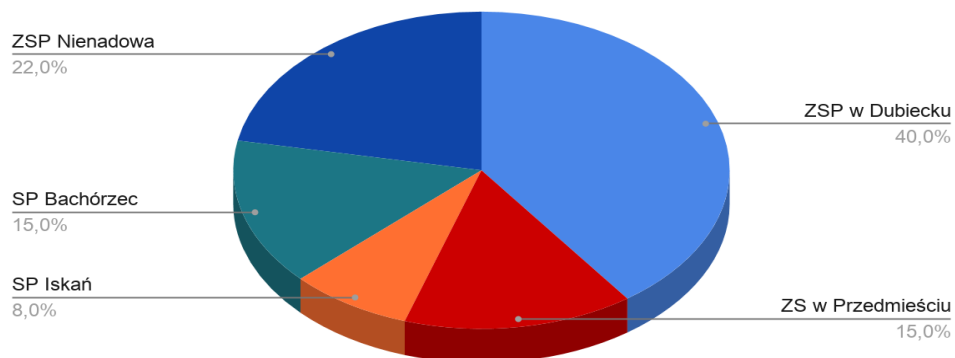

20. Wiek przebadanych dzieci

Badania zostały przeprowadzone w następujących szkołach podstawowych:

- Zespół Szkolno - Przedszkolny w Dubiecku (40%),
- Zespół Szkół w Przedmieściu Dubieckim (15%),
- Szkoła Podstawowa Iskań (8%),
- Szkoła Podstawowa Bachórzec (15%),
- Zespół Szkół Podstawowych Nienadowa (22%).

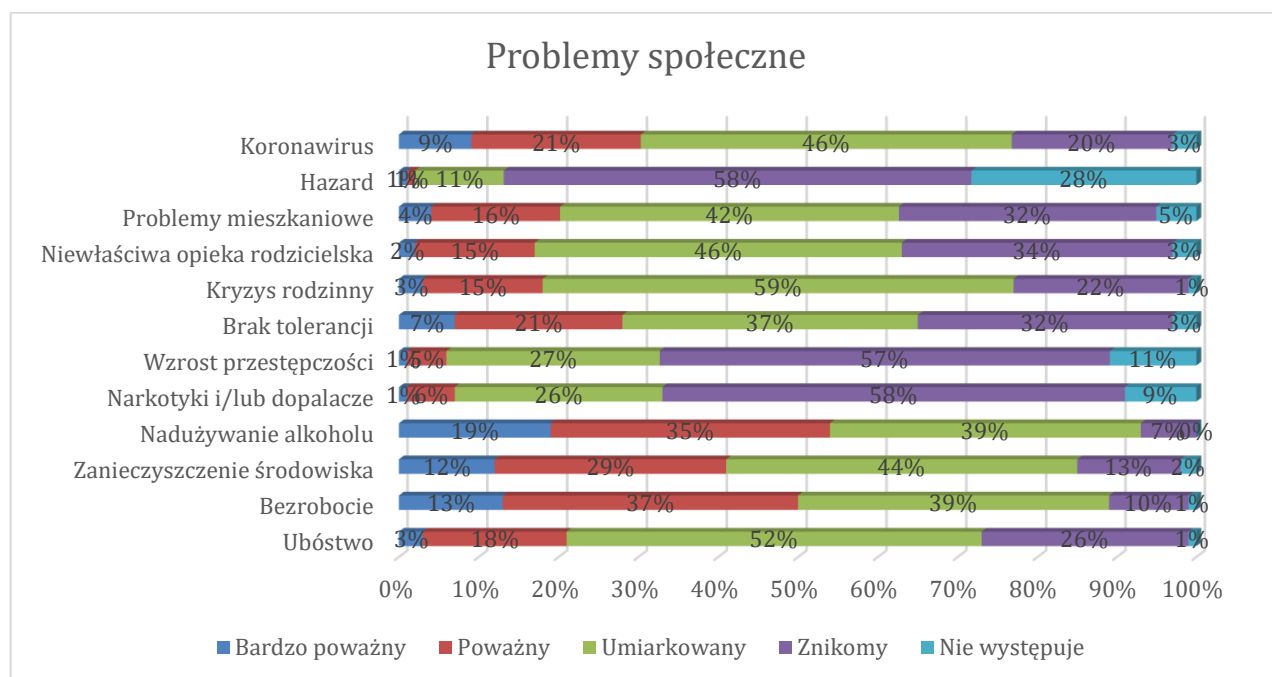
Szkoła do której uczęszczam:

21. Szkoły do których uczęszczają dzieci

4. Problemy społeczne w opinii dorosłych mieszkańców

Dorośli respondenci poproszeni zostali o wyrażenie swojej opinii dotyczącej stopnia występowania poszczególnych zagrożeń społecznych, które są lub mogą być obecne na terenie Miasta i Gminy.

22. Postrzeganie wybranych problemów społecznych

Z tabeli wyraźnie wynika, iż mieszkańcy Miasta i Gminy za największe problemy wskazują te, związane z alkoholizmem (54%), bezrobociem (50%) oraz zanieczyszczeniem środowiska (41% – zostały one ocenione jako „bardzo poważne” lub „poważne”. W następnej kolejności jako problemy o „umiarkowanym” występowaniu zostały wskazane: kryzys rodzinny (59%), ubóstwo (52%), sytuacja związana z koronawirusem i pandemią (46%), niewłaściwą opieką rodzicielską (46%) oraz problemy mieszkaniowe (42%).

Widocznie widać, że w opinii mieszkańców Miasta i Gminy Dubiecko naistotniejszymi problemami występującymi w ich społeczności są:

- Nadużywanie alkoholu,
- Bezrobocie,
- Zanieczyszczenie środowiska,
- Kryzys rodzinny,
- Pandemia koronawirusa SARS-cov-2.

Zjawiska alkoholizmu, braku tolerancji oraz kryzysu rodziny są często ze sobą powiązane a nawet wynikają jedno z drugiego – np. konsekwencją braku tolerancji może być alkoholizm lub rozbitcie rodziny. Często także ludzie długotrwale nieakceptowani z poczucia bezsilności, bezradności, obniżonej samooceny sięgają po alkohol. Z kolei w skali całego kraju na pierwsze miejsce wysuwa się problem bezrobocia i zubożenia społeczeństwa, które jako problemy wskazywali również mieszkańcy Miasta i Gminy Dubiecko. Według badań zubożenia społeczeństwa pozytywnie koreluje ze wzrostem spożywania alkoholu. Zubożenie społeczeństwa, trudności w znalezieniu zatrudnienia, problemy wynikające z nadużywania alkoholu oraz kryzys rodzinny powinny skupić na sobie uwagę władz, ponieważ w tych obszarach są największe oczekiwania mieszkańców w związku z podjęciem określonych działań.

4.1 Problem bezrobocia i wykluczenia społecznego

Kolejne pytania, jakie zadane zostały mieszkańcom w anonimowej ankiecie dotyczyły problemu, jakim jest bezrobocie. Jest to jeden z największych problemów społecznych, który występuje na terenie całej Polski, ponadto bardzo często jest ono powodem występowania również innych problemów, a w szczególności mieszkaniowych, rodzinnych oraz związanych z nadużywaniem alkoholu. Niestety rzeczywista skala

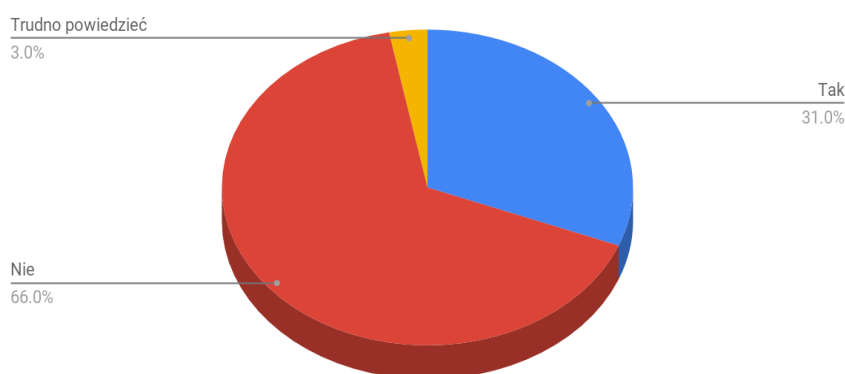
występowania bezrobocia jest bardzo trudna do zmierzenia, a to z uwagi na fakt, iż nie każda osoba bezrobotna jest zarejestrowana w Urzędzie Pracy. Bardzo często wśród osób, które przez długi czas pozostają bez zatrudnienia występuje niechęć do dalszych poszukiwań pracy. Poważnym skutkiem bezrobocia, szczególnie jeżeli występuje ono przez dłuższy czas, jest zubożenie rodziny, a to z kolei może doprowadzić do narastania konfliktów oraz napięć między członkami rodziny, a także powoduje powstawanie patologii społecznych. Kolejnym następstwem długotrwałego bezrobocia jest narażenie na wykluczenie społeczne osób borykających się z tym problemem. Powoduje także powstawanie poważnych obaw o własny los i o możliwości przetrwania całej rodziny, jak również odbija się negatywnie na samopoczuciu i stanie zdrowia bezrobotnego.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (MRPiPS) wyliczyło, że w maju 2020 roku bezrobocie w Polsce było na poziomie 6 proc. To oznacza wzrost o 0,2 pkt proc. w porównaniu z kwietniem i o 0,6 proc. względem analogicznego miesiąca ubiegłego roku. Jednak nadal 13 % respondentów przyznało, że w ich rodzinie znajduje się przynajmniej jedna osoba bezrobotna. Natomiast 34% dorosłych Polaków przyznaje, że w przeszłości mieli oni przez dłuższy lub krótszy czas problemy ze znalezieniem pracy. Badania przeprowadzone w 2018 roku wykazały, że tylko co druga osoba bezrobotna jest zarejestrowana w urzędzie pracy¹¹.

Mieszkańcom zostały zadane pytania dotyczące występowania negatywnych następstw występowania zjawiska bezrobocia. Pierwsze pytanie pozwoliło stwierdzić czy w gospodarstwach domowych respondentów są osoby bezrobotne.

¹¹ http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2016/K_070_16.PDF

Czy w Pani/Pana rodzinie (gospodarstwie domowym) znajduje się osoba bezrobotna?

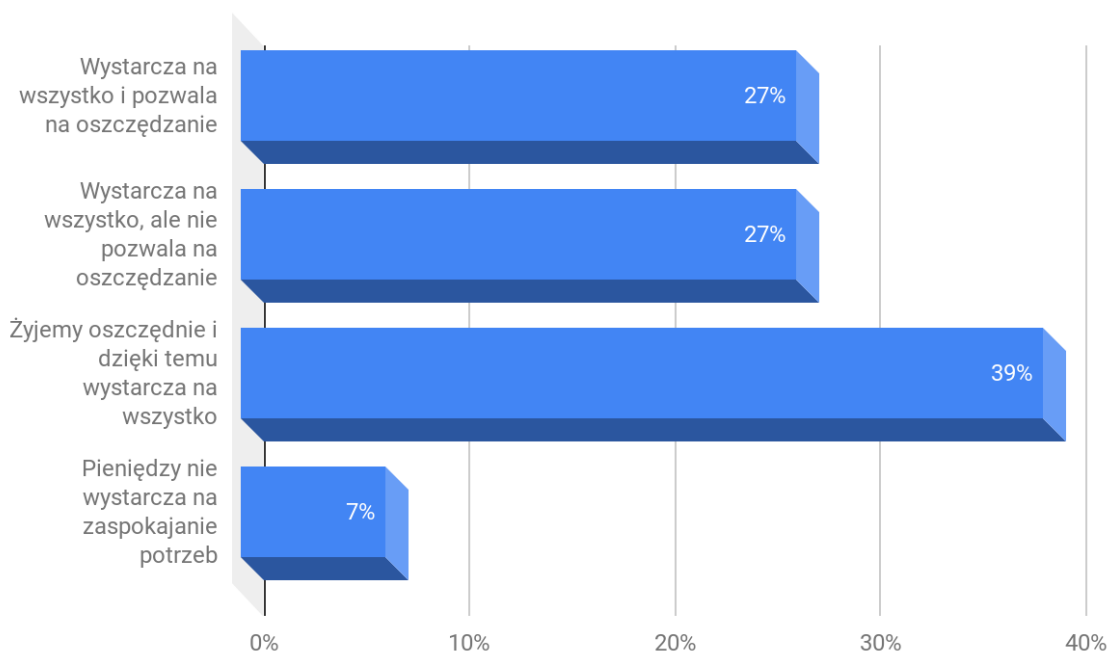
2.3. Bezrobocie w gospodarstwie domowym

31% badanych osób przyznaje, że wśród ich najbliższej rodziny, a dokładnie w prowadzonym wspólnie gospodarstwie domowym znajduje się przynajmniej jedna osoba bezrobotna. 66% respondentów odpowiedziało, że w ich rodzinach nie ma takich osób. 3% nie jest w stanie określić. Można więc uznać, że w rodzinach takich są osoby uczące się, pracujące dorywczo lub z różnych przyczyn będące chwilowo bez zatrudnienia, na przykład z powodu zmiany miejsca pracy.

W kolejnym pytaniu respondenci zostali poproszeni o scharakteryzowanie sposobu zarządzania dochodem w swoim gospodarstwie domowym.

W badaniu 7% respondentów przyznaje, że dochody, którymi dysponuje ich gospodarstwo domowe są niewystarczające i nie pozwalają nawet na zaspokojenie bieżących potrzeb. 39% ankietowanych zmuszonych jest do życia bardzo oszczędnie i między innymi dzięki kupowaniu najtańszych produktów wystarcza im na wszystko. 27% mieszkańców Miasta i Gminy biorących udział w badaniu uznało, iż dochody, które uzyskują wystarczają

na zaspokojenie wszystkich potrzeb, jednak w dalszym ciągu nie pozwalają na oszczędzanie, pozostałe 27% respondentów może sobie pozwolić na zaoszczędzenie pewnej części dochodów.

24. Charakterystyka zarządzania dochodem w gospodarstwie domowym

Podsumowując wszystkie odpowiedzi udzielone przez ankietowanych należy uznać, że stosunkowo niewielka część mieszkańców Miasta i Gminy Dubiecko ma możliwość poczucia bezpieczeństwa w sferze ekonomicznej, ponieważ może sobie pozwolić na odkładanie pewnej części swoich stałych dochodów. Dla wielu mieszkańców Miasta i Gminy, zarządzanie budżetem domowym z pewnością jest źródłem wielu stresów i nie pozwala na zgromadzenie stosownego zabezpieczenia na wypadek niespodziewanych, ale koniecznych wydatków.

Osoby najmniej zamożne zmuszone są do rezygnacji z często nawet podstawowych artykułów, w związku z czym mogą odczuwać frustrację oraz bezsilność. Niestety zdarza się, że w takich rodzinach pojawiają się, oprócz ubóstwa, również inne negatywne zjawiska społeczne, takie jak przemoc w rodzinie, czy alkoholizm.

4.2 Problem alkoholowy

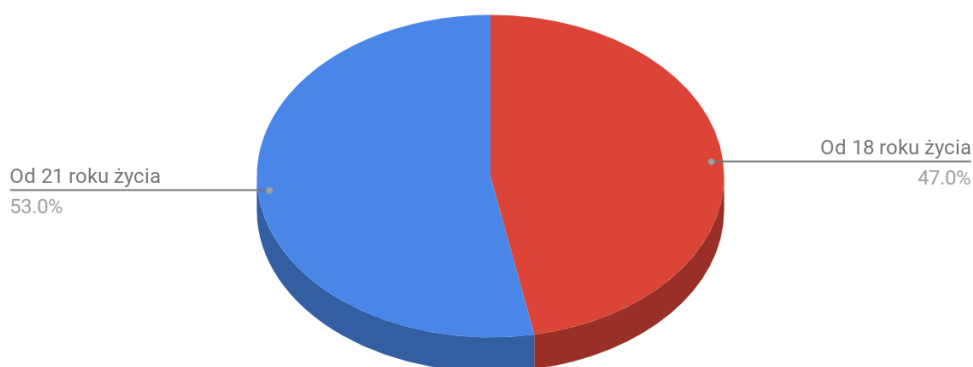
Alkoholizm jest jednym z najczęściej występujących problemów społecznych w naszym kraju. Na podstawie przeprowadzonej ankiety należy uznać, iż w Mieście i Gminie Dubiecko zajmuje on najwyższą pozycję wśród występujących problemów. Nadużywanie alkoholu wywiera negatywny wpływ na wiele dziedzin życia osoby uzależnionej, jak również jej otoczenia. Dotyka członków rodziny, wpływa na funkcjonowanie lokalnej społeczności i często jest przyczyną przemocy i cierpienia. Nadużywanie alkoholu przez kogoś z członków rodziny wpływa również na budowanie negatywnych wzorców radzenia sobie z problemami i spędzania wolnego czasu u dzieci i młodzieży, przez co narażone są na wcześniejszą inicjację alkoholową oraz szereg zaburzeń emocjonalno-behawioralnych.

W przeprowadzonym badaniu największa uwaga poświęcona została takim kwestiom, jak:

- stopień wiedzy na temat alkoholu i stosunek do niego mieszkańców Miasta i Gminy,
- czy w środowisku lokalnym występują zagrożenia (bójki, wandalizm) związane z nadmiernym spożywaniem alkoholu,
- czy respondenci widzą jakieś zmiany dotyczące alkoholu na przestrzeni ostatnich 10 lat oraz czy posiadają wiedzę o działaniach władz związanych z tym zagadnieniem.

Pierwsze pytanie w części ankiety dotyczącej alkoholu pozwoliło uzyskać odpowiedź na pytanie w jakim wieku powinno się mieć możliwość zakupu napojów alkoholowych.

Od jakiego wieku, według Pana/Pani powinno się mieć prawo zakupu alkoholu?

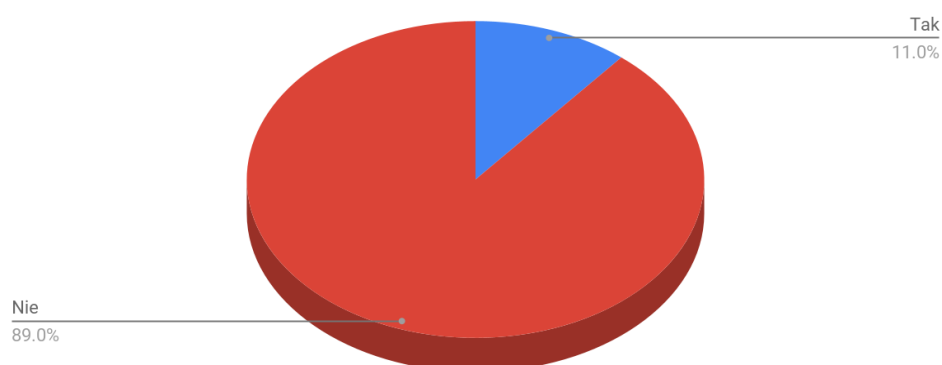

25. Prawo zakupu alkoholu a wiek

53% respondentów uznało, że należy podnieść granicę wieku, od którego ma się prawo do zakupu alkoholu do lat 21. Możliwość kupna alkoholu od 18 roku życia popiera 47% osób biorących udział w badaniu, natomiast żadna osoba badana nie jest za obniżeniem wieku dostępności alkoholu.

Mieszkańcy Miasta i Gminy zostali zapytani również o to, czy ich zdaniem alkohol zawarty w winie lub piwie jest mniej szkodliwy niż ten w wódce.

Czy uważa Pan/ Pani, że alkohol zawarty w winie/piwie jest mniej szkodliwy niż ten w wódce?

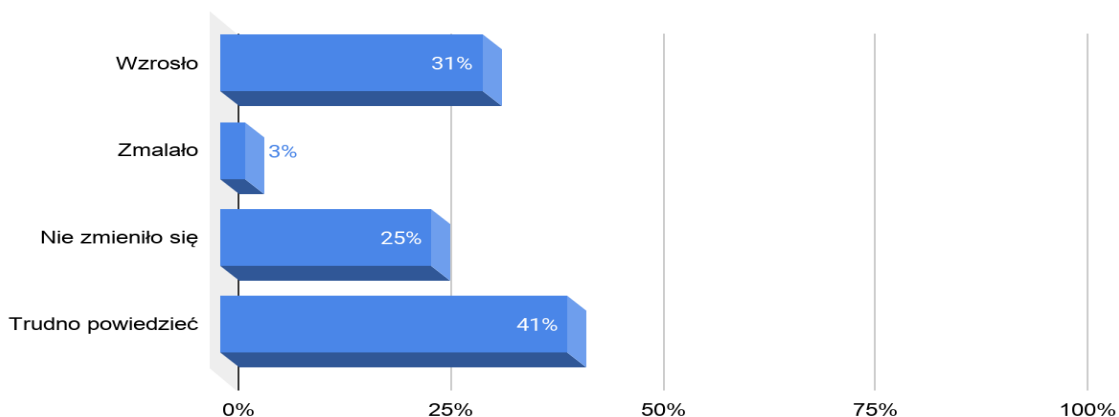

26. Szkodliwość alkoholu

Alkohol jest tą samą substancją, bez znaczenia w jakim napoju się znajduje. Różnice polegają tylko i wyłącznie na jego stężeniu w poszczególnych napojach. W tej kwestii mieszkańcy Miasta i Gminy wykazują dużą świadomość (89%), pojawiające się opinie stwierdzające, że alkohol znajdujący się w wódce jest bardziej groźny od tego zawartego w piwie lub winie, wskazują na brak wiedzy wśród 11% respondentów o istniejących zagrożeniach wynikających ze spożywania napojów alkoholowych w jakiegokolwiek formie.

Kolejne pytanie dotyczyło zmian w częstotliwości spożywania alkoholu w środowisku lokalnym podczas pandemii Covid-19.

Czy Pani/ Pana zdaniem spożycie alkoholu w środowisku lokalnym w okresie pandemii COVID-19...

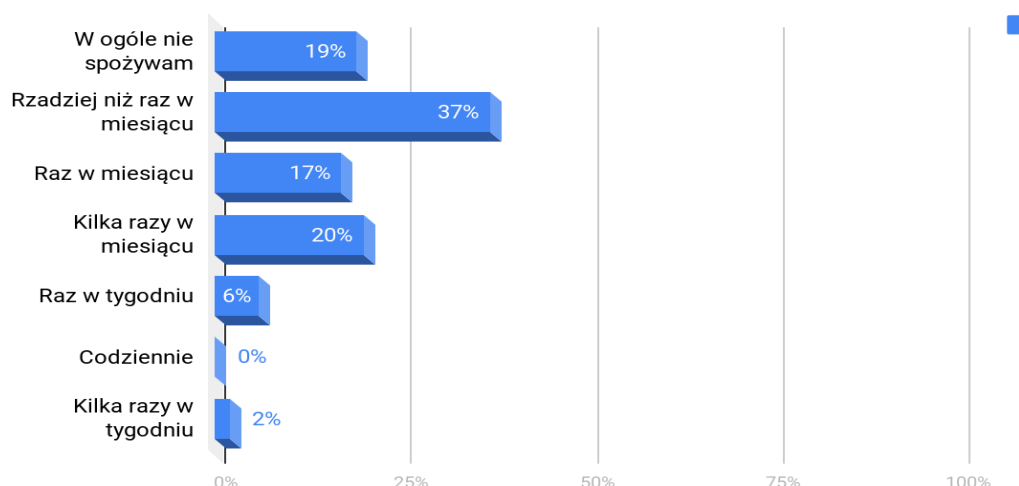

27. Częstotliwość spożywania alkoholu w pandemii Covid-19

Opinie respondentów są dość równomiernie podzielone: 31% osób uważa, że spożycie alkoholu wzrosło, 25% twierdzi, że się nie zmieniło, 41% nie jest w stanie odpowiedzieć, 3% respondentów odpowiedziało, że zmniejszyło się. Wskazuje to jednak na dość duży problem nadmiernego spożywania alkoholu wśród lokalnej społeczności.

Dalsza część ankiety dotyczyła częstotliwości spożywania alkoholu przez samych respondentów.

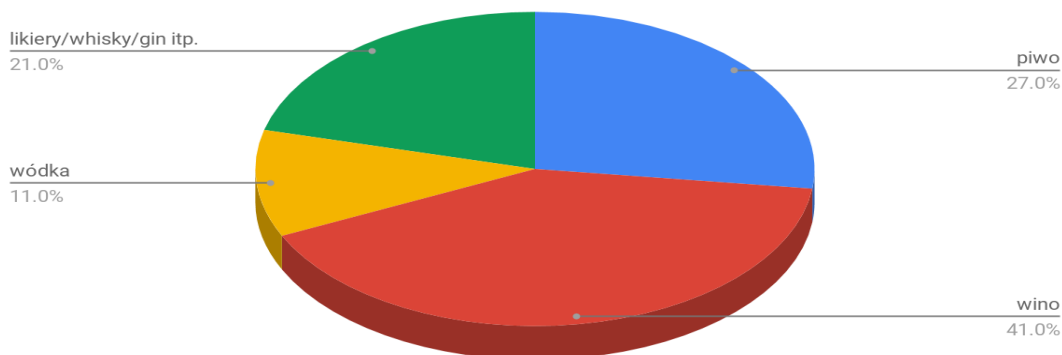
Jak często spożywa Pan/ Pani alkohol ?

28. Częstotliwość spożywania alkoholu

Najwięcej, bo 37% badanych przyznało, że pije alkohol rzadziej niż raz w miesiącu. 19% w ogóle nie spożywa, a 20% kilka razy w miesiącu. Raz w miesiącu alkohol spożywa 17% badanych, 6% respondentów pije alkohol raz w tygodniu, a 2% odpowiedziało że spożywa go kilka razy w tygodniu, zaś nikt z badanych nie zadeklarował, że spożywa alkohol codziennie. Warto zauważyć, iż pomimo tego, że mieszkańcy uznają alkoholizm jako jeden z ważniejszych problemów występujących na terenie ich Miasta i Gminy, to do jego częstego spożywania przyznała się niewielka liczba osób biorących udział w badaniu.

W dalszej części badania poznano opinie respondentów dotyczące tego, jaki alkohol jest przez nich wybierany najczęściej.

Jaki alkohol Pan/Pani spożywa najczęściej?

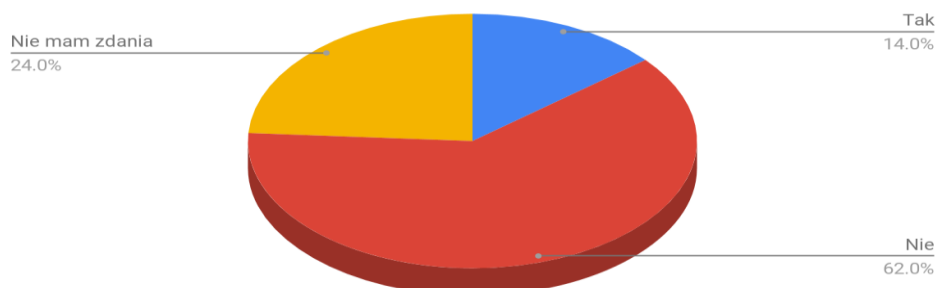

29. Rodzaj spożywanego alkoholu

Okazało się, że najczęściej spożywanym alkoholem jest wino - 41% badanych deklaruje jego spożycie. Na kolejnych miejscach wśród preferencji ankietowanych znalazło się piwo (27%) i likieri/whisky/gin, po które sięga 21% respondentów. Najmniej pije wódkę (11%).

Spożywanie alkoholu może być powiązane z agresywnym zachowaniem, które ujawnia się w życiu społecznym w postaci bójek, awantur, pobic i stosowania wulgaryzmów. Dlatego właśnie w następnej kolejności badanych poproszono o określenie, jak osoby pijące alkohol wpływają na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców Miasta i Gminy Dubiecko.

Czy osoby pijące alkohol w miejscu Pani/ Pana zamieszkania stanowią szczególne zagrożenie dla bezpieczeństwa?

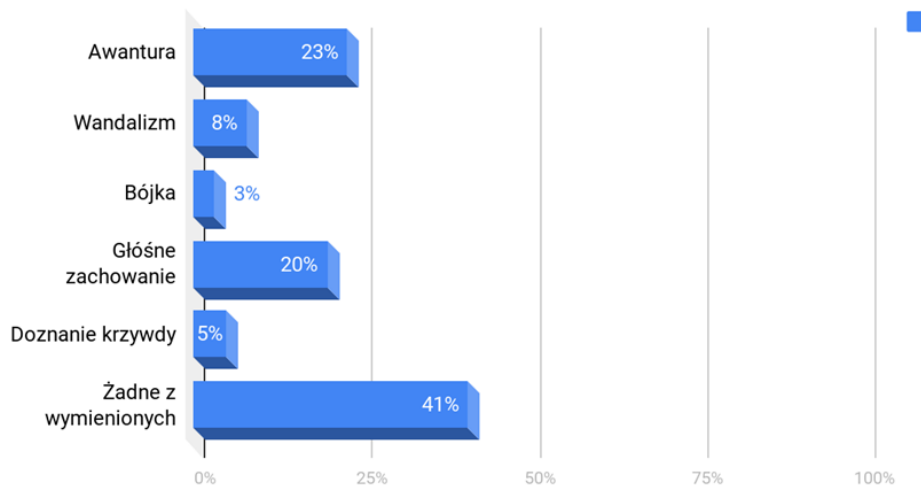

30. Alkohol a bezpieczeństwo

62% ankietowanych stwierdziło, że osoby pijące alkohol w ich miejscu zamieszkania nie stanowią zagrożenia dla ich bezpieczeństwa. 14% badanych uznało przeciwnie i czuje się zagrożone tym faktem. Natomiast 24% nie ma zdania na ten temat.

W celu doprecyzowania poczucia bezpieczeństwa w związku z piciem alkoholu wśród lokalnej społeczności w kolejnym pytaniu ankietowani zostali poproszeni o wskazanie czy w ostatnim półroczu byli świadkami negatywnych zachowań przez osoby nietrzeźwe w ich okolicy.

Którego z poniższych wydarzeń związanych ze spożywaniem alkoholu był/a Pan/i świadkiem w ostatnim półroczu?

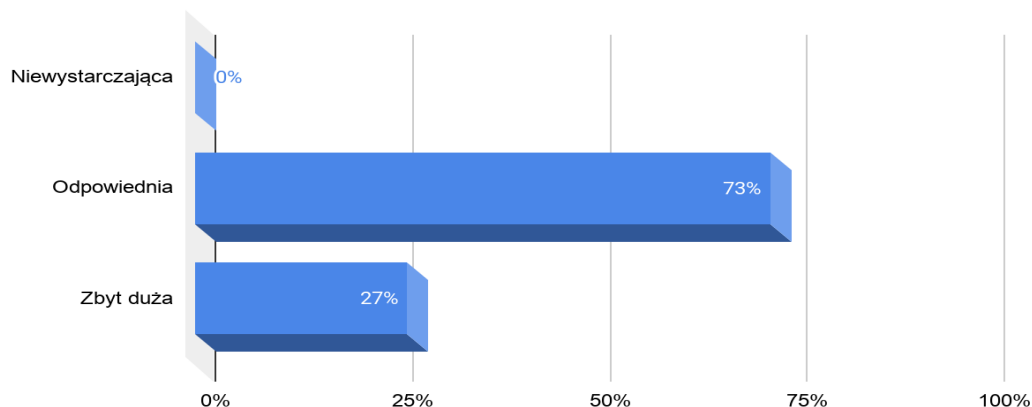

31. Alkohol a negatywne zachowania

Okazało się, że respondenci byli najczęściej świadkami awantury – 23% badanych, głośnego zachowania młodzieży - tego problemu doświadczyło 20% ankietowanych. Mniejsza ilość osób wskazała na akty wandalizmu (8%), osobistego doznania krzywdy (5%) i bójki (3%). 41% badanych nie było świadkiem takich wydarzeń w ostatnim półroczu, co jest dobrze rokującym zjawiskiem.

Kolejno zapytano mieszkańców czy w ich ocenie liczba punktów sprzedaży alkoholu jest wystarczająca na terenie Miasta i Gminy.

Czy Pana/Pani zdaniem liczba punktów sprzedaży alkoholu na terenie Pana/Pani gminy/miasta jest:

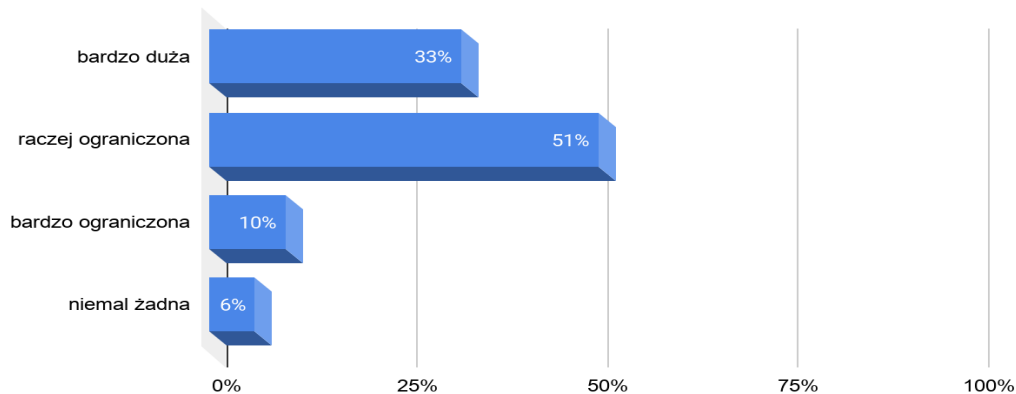

32. Liczba punktów sprzedaży alkoholu

Większość mieszkańców wyraziło opinię, że na terenie Miasta i Gminy Dubiecko ilość punktów sprzedaży alkoholu jest odpowiednia (73%), natomiast 27% osób uważa, że jest to ilość za duża.

Kolejne pytanie dotyczyło dostępności alkoholu dla osób niepełnoletnich na terenie Miasta i Gminy Dubiecko.

Jaka jest Pani zdaniem dostępność alkoholu na terenie Pana/Pani gminy/miasta dla młodzieży poniżej 18 roku życia?

3.3. Dostępność alkoholu dla nieletnich

W ocenie mieszkańców dzieci i młodzież mają raczej ograniczony dostęp do wyrobów alkoholowych (51%), bardzo ograniczony (10%), niemal żadny (6%). Natomiast aż 33% dorosłych mieszkańców uważa, że dostępność alkoholu dla nieletnich jest bardzo duża. Jest to dosyć niepokojący wynik.

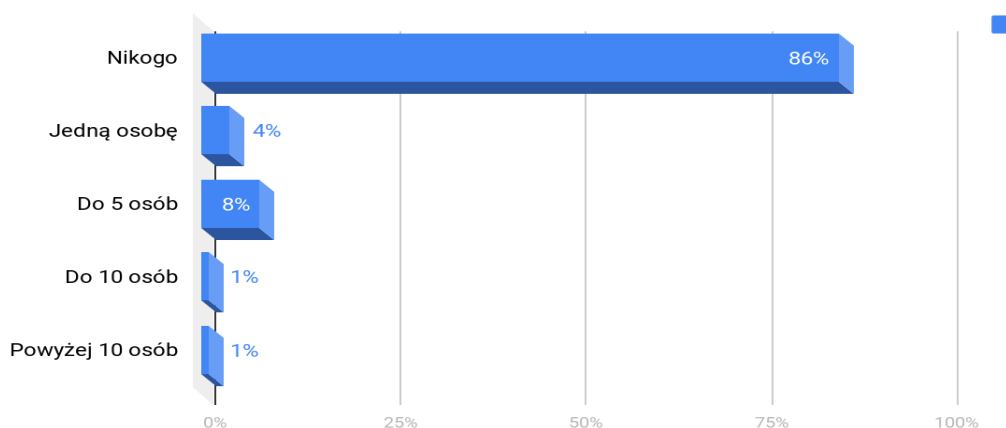
4.3 Problem narkotykowy

Kolejna część badania, jakie zostało przeprowadzone wśród dorosłych mieszkańców Miasta i Gminy dotyczyła problemu narkotykowego. Pomimo tego, iż nie ma jednoznacznej definicji słowa „narkotyk”, powszechnie przyjęło się, iż są to środki odurzające oraz substancje psychoaktywne inne niż alkohol i tytoń, które wpływają na ośrodkowy układ nerwowy zmniejszając jego wrażliwość. Zażywanie narkotyków ma na celu wywołanie w organizmie odmiennych stanów świadomości, uzyskania określonego nastroju, czy przeżycia euforycznych doznań.

Głównym przedmiotem naszego zainteresowania będą substancje nielegalne, których produkcja, sprzedaż, czy posiadanie są zakazane przez prawo.

Pierwszym pytaniem w części ankiety dotyczącej narkotyków było pytanie o to, czy w najbliższym otoczeniu mieszkańców Miasta i Gminy są osoby, które zażywają narkotyki.

Ile zna Pan / Pani osób, które zażywają narkotyki (w tym marihuanę i dopalacze)?

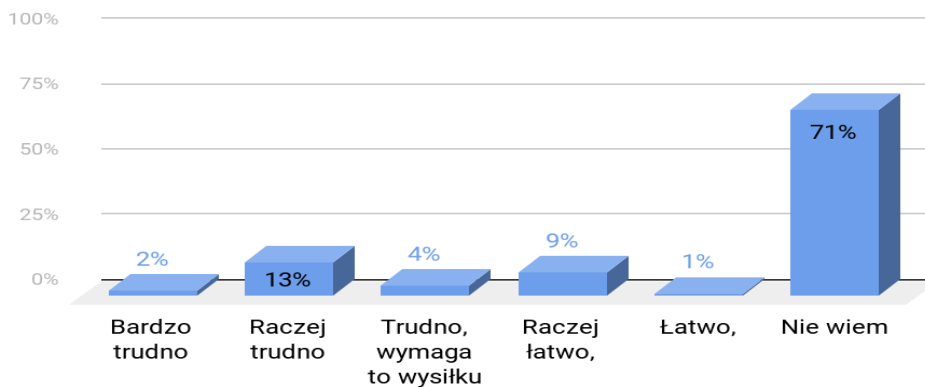

34. Powszechność zażywania narkotyków

Z powyższych danych wynika, że wśród najbliższego otoczenia osób biorących udział w badaniu jest dość mała liczba osób, które zażywają tego rodzaju środki. 86% nie zna nikogo, kogo dotyczyłby problem zażywania narkotyków, natomiast 4% ankietowanych zna maksymalnie jedną taką osobę. 8% ankietowanych biorących udział w badaniu odpowiedziało, że zna najwięcej 5 takich osób. Łącznie 2% badanych wskazało, iż znają do 10 lub więcej osób, które zażywają narkotyki.

Następnie zapytano mieszkańców jak spostrzegają dostęp do narkotyków na terenie Miasta i Gminy Dubiecko.

Czy uważa Pan/Pani, że w Państwa mieście/gminie nabyć narkotyki jest:

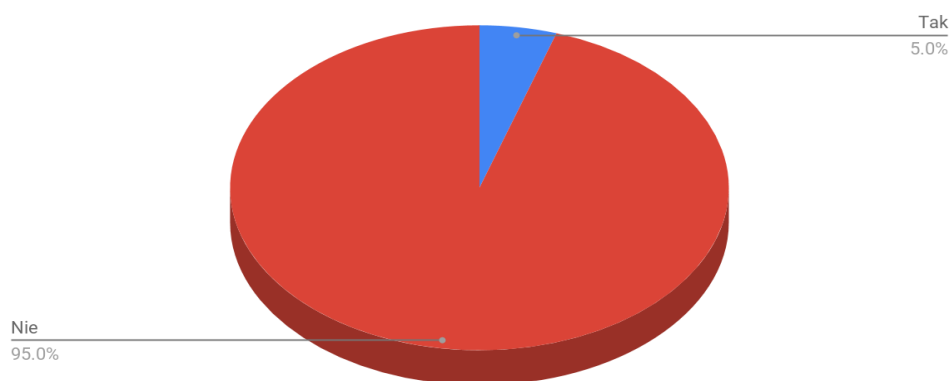

35. Powszechność zażywania narkotyków

71% respondentów nie wie nic na temat dostępności narkotyków na terenie ich Miasta i Gminy. Uwzględniając dwie kolejne odpowiedzi jako sumę 10% respondentów określiło nabycie środków odurzających jako łatwe, nie wymagające dużego wysiłku. 19% respondentów stwierdziło, że według nich jest to w pewnym stopniu trudne.

Kolejne pytanie miało na celu sprawdzenie, czy badani mają wiedzę dotyczącą tego, gdzie mogą nabyć środki odurzające.

Czy wie Pan/Pani, gdzie można kupić narkotyki ?

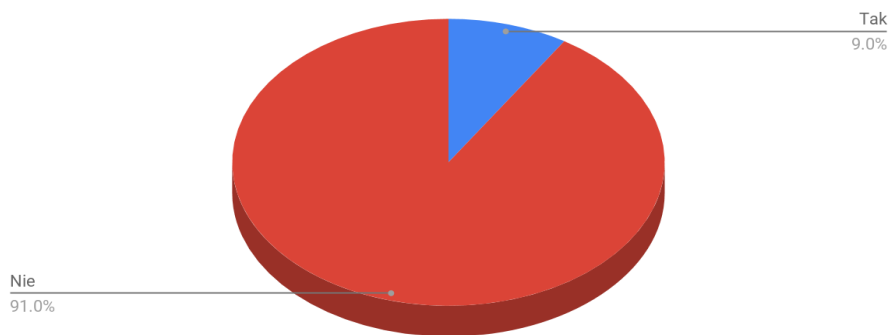

36. Dostępność narkotyków

Analizując odpowiedzi dotyczące dostępności narkotyków okazuje się, że tylko 5% badanych wie gdzie można je nabyć, natomiast wiedzy na ten temat nie ma 95% ankietowanych.

Kolejne pytanie dotyczyło osobistych doświadczeń respondentów z narkotykami. Doprecyzowano, czy badani kiedykolwiek stosowali substancję uznaną za narkotyk.

Czy kiedykolwiek zażył/ a Pan / Pani środek uważany za narkotyk ?

37. Zazywanie narkotyków

Na pytanie dotyczące tego, czy osoby biorące udział w badaniu kiedykolwiek zażywały środki odurzające powszechnie uznawane za narkotyki 9% udzieliło odpowiedzi twierdzącej. 91% dorosłych mieszkańców utrzymuje, iż nigdy nie zdarzyło im się zażywać narkotyków.

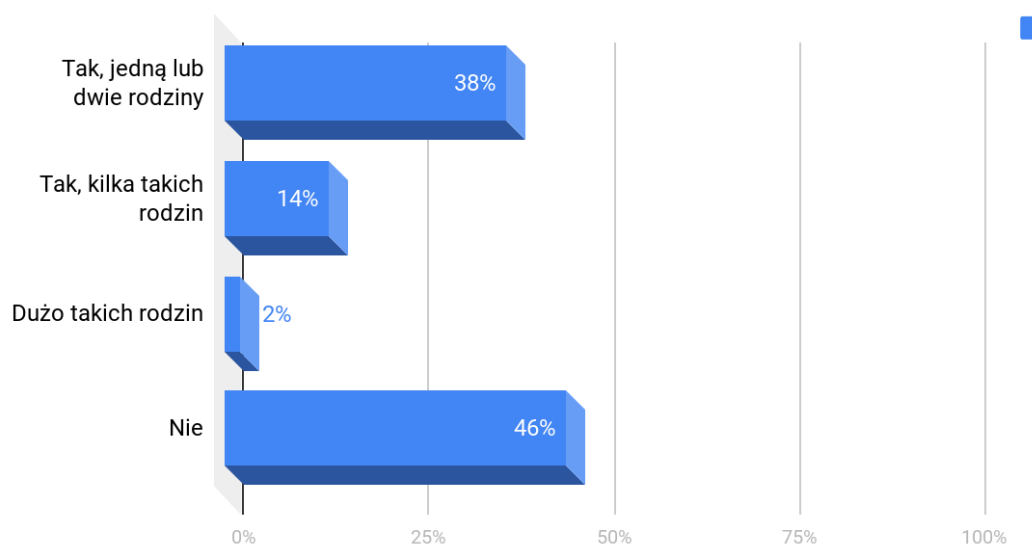
4.4 Zjawisko przemocy

Skala zjawiska przemocy, zwłaszcza tej w rodzinie, jest niezwykle trudna do oszacowania, ponieważ zachodzi w zamkniętym środowisku. Składa się na to wiele przyczyn, wśród których są: brak udziału osób trzecich, opór i obawy ofiar przed wyjawieniem sytuacji na zewnątrz, czy też obawy przed rozpadem rodziny. Problem ten jest niestety powszechny i występuje w każdym kraju, a prowadzone na ten temat badania potwierdzają, że nigdzie nie udało się zupełnie wyeliminować tego problemu.

4.4.1 Zjawisko przemocy domowej w lokalnym środowisku

W tej części ankiety mieszkańcom zostały zadane pytania dotyczące zjawiska przemocy. Pierwsze z nich odnosiło się do występowania przemocy wśród osób, które ankietowani znają osobiście.

Czy zna Pan/ Pani rodziny, w których dochodzi do różnych form przemocy ?

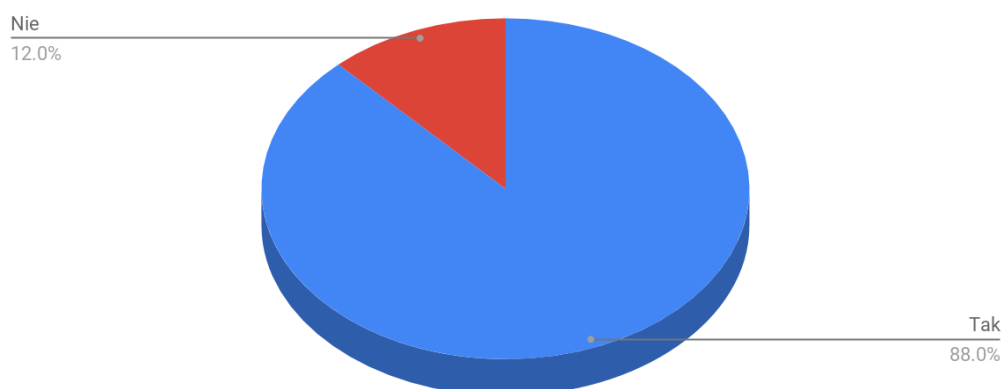

38. Ilość rodzin dotkniętych przemocą

Przemoc jest problemem, który dotyka wiele rodzin. Spośród ankietowanych 46% deklaruje, iż nie zna ani jednej rodziny doświadczającej przemocy. Natomiast 38% badanych zna jedną lub dwie takie rodziny. Kilka takich rodzin zna 14% biorących udział w badaniu, natomiast 2% zna dużo takich rodzin. Widocznym jest zatem, że problem przemocy istnieje wśród lokalnej społeczności, bo aż 62% respondentów zna rodzinę borykającą się z problemem przemocy domowej.

W dalszej części badania dopytano o opinie dotyczącą postępowania wobec osoby doświadczającej przemocy.

Czy wie Pan/Pani, jak powinno się postępować wobec osoby, która doświadcza przemocy ?

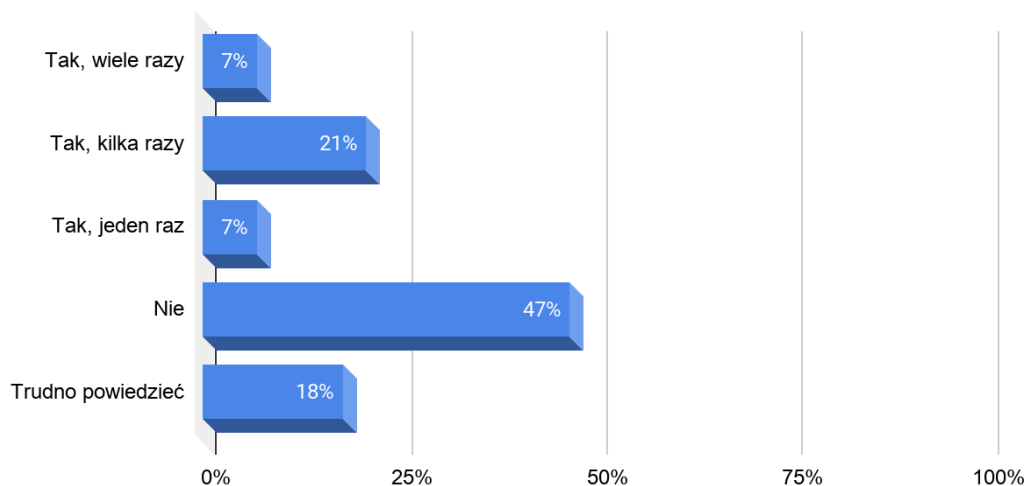

39. Świadomość postępowania z ofiarami przemocy

Respondenci deklarują wiedzę na temat postępowania wobec osoby doświadczającej przemocy aż w 88%. Tylko 12% badanych wskazało, iż nie wie jak można takiej osobie pomóc lub gdzie się udać w przypadku zaistnienia sytuacji przemocowej. Jest to wysoki wskaźnik świadomości lokalnej, dobrze rokujący na przyszłość.

Kolejne pytanie dotyczyło osobistego zareagowania na zaobserwowane zjawiska przemocy w lokalnym środowisku, aby sprawdzić czy odpowiedzi na poprzednie pytanie nie są wyłącznie teoretyczne.

Czy kiedykolwiek zdarzyło się zareagować na przemoc w znanych Panu/Pani rodzinach?

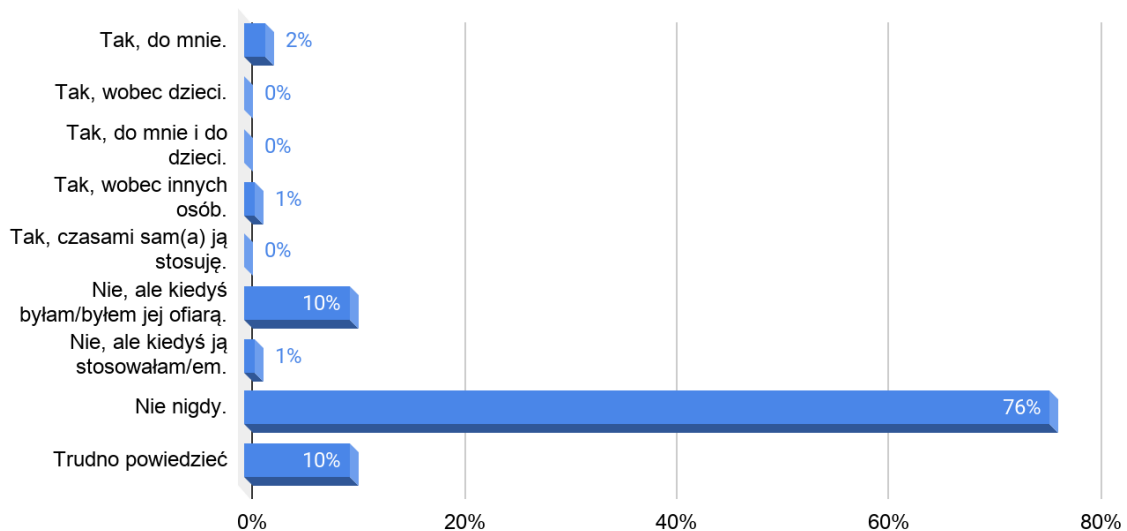

40. Doświadczenie reagowania na przemoc

47% osób ankietowanych zadeklarowało, że nigdy nie musiało zareagować na przemoc, 7% miało jedno takie doświadczenie, natomiast aż 21% reagowało kilka lub wiele razy. 18% badanych nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie. W sumie aż 35% reagowało w swoim życiu na przemoc w otoczeniu – jest to bardzo duży odsetek badanych.

Kolejne pytanie dotyczyło osobistych doświadczeń przemocy w gospodarstwie domowym respondentów.

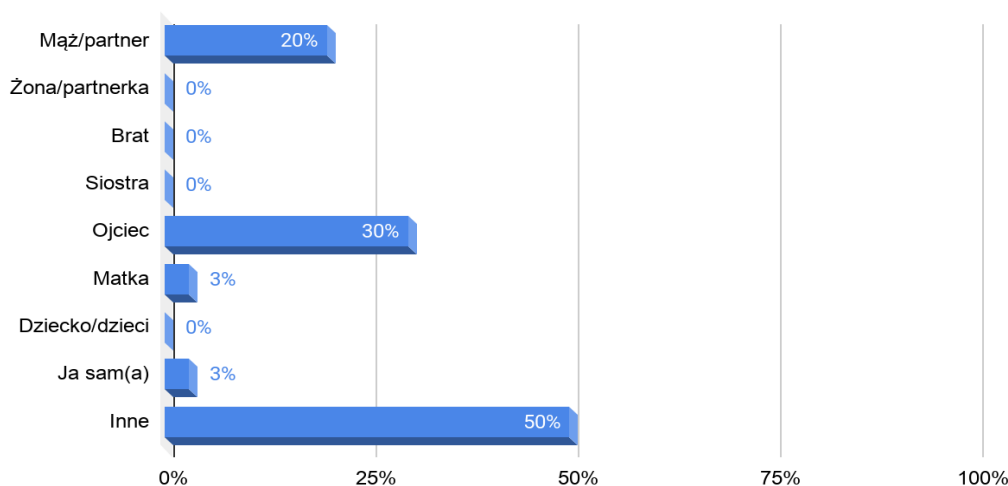
Czy w Pani/Pana gospodarstwie domowym występuje przemoc?

41. Przemoc domowa w gospodarstwie domowym respondentów

76% respondentów odpowiedziało, iż w ich gospodarstwach domowych przemoc domowa nigdy nie występowała, natomiast 10% zadeklarowało, iż kiedyś było ofiarą przemocy, ale aktualnie już nie jest, 2% nadal doświadcza przemocy w swoim domu, 1% zadeklarowało zjawisko przemocy wobec innych osób w rodzinie.. 10% ankietowanym trudno było odpowiedzieć na to pytanie.

W kolejnym pytaniu doprecyzowano kto w gospodarstwie domowym respondentów (którzy zadeklarowali istniejące teraz lub w przeszłości zjawisko przemocy) stosuje lub kiedykolwiek stosował przemoc wobec innych.

Kto jest/był sprawcą przemocy w Pani/Pana domu?

42. Sprawcy przemocy w gospodarstwach domowych

26% respondentów odpowiedziało na to pytanie wśród wszystkich badanych.. 20% z tych osób wskazało męża lub partnera jako osobę stosującą przemoc, 30% ojca, 3% matkę oraz 3% siebie samego/ą. Wśród osób, które zaznaczyło „inne” w odpowiedziach otwartych doprecyzowało, że przemoc stosuje szwagier, teść oraz deklarowało, że przemoc nie występuje w ich domach.

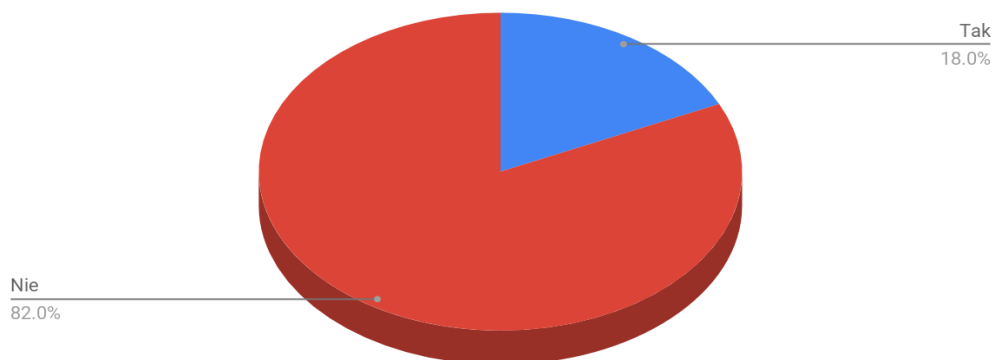
4.4.2 Przemoc domowa wobec nieletnich w opinii dorosłych mieszkańców

Przemoc wobec dzieci to zjawisko występujące we wszystkich kręgach kulturowych. Przez wieki było ono bagatelizowane, czasem nawet uważane za pewnego rodzaju „ochronę” dziecka przed demoralizacją, wykołajaniem i zejściem na złą drogę. Dopiero w XIX w. zajęto się badaniem wpływu stosowania przemocy wobec dzieci. Prawdziwa i zasadnicza zmiana stosunku rodziców do dzieci i w konsekwencji społeczeństwa dorosłych w stosunku do dzieci dokonała się głównie dzięki rozwojowi psychologii.

Dziś już wiemy doskonale, że przemoc może prowadzić do wewnętrznej destrukcji i może być przyczyną wielu groźnych następstw. Dlatego tak ważna jest edukacja w zakresie agresji i przemocy, zarówno wśród ludzi dorosłych, jak i młodzieży oraz dzieci, które kształtują nowe pokolenie.

W części ankiety dotyczącej przemocy umieszczono kilka pytań dotyczących negatywnych zachowań wobec najmłodszych. Jeszcze do niedawno uważano, że strach przed rodzicami ułatwia wychowywanie dzieci. Obecnie pomimo ogólnej zmiany trendów, nadal można spotkać osoby, które myślą w ten sposób. Mieszkańcom Miasta i Gminy Dubiecko zadane zostało pytanie, które pozwoliło poznać ich poglądy dotyczące tej właśnie kwestii. Pierwsze pytanie dotyczyło surowego traktowania jako metody wychowawczej.

Czy, Pana/Pani zdaniem, surowe traktowanie hartuje dziecko i pozwala lepiej radzić sobie w życiu?

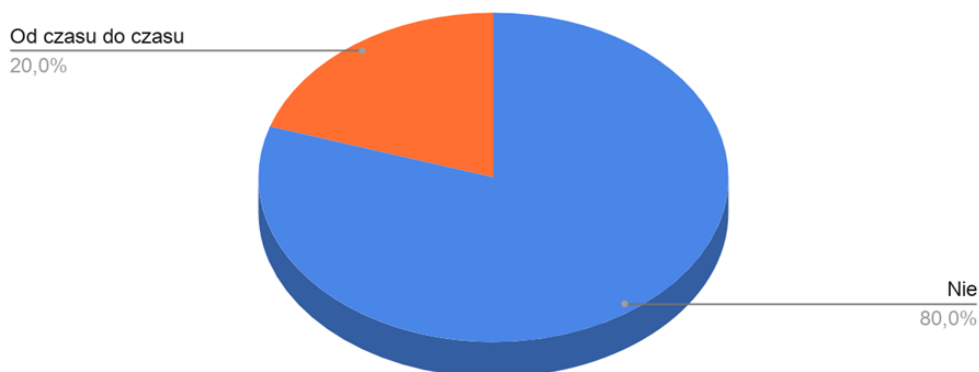

43. Surowe traktowanie jako metoda wychowawcza

Zdecydowana większość mieszkańców respondentów uważa, że surowe traktowanie nie hartuje dziecka i nie pozwala mu lepiej radzić sobie w życiu (82%). Za podejściem surowego traktowania opowiedziało się tylko 18% badanych.

Następnie pytanie doprecyzowało czy w opinii mieszkańców stosowanie kar fizycznych jest właściwą metodą wychowawczą.

Czy, Pani/ Pana zdaniem stosowanie kar fizycznych jest dobrą metodą wychowawczą?

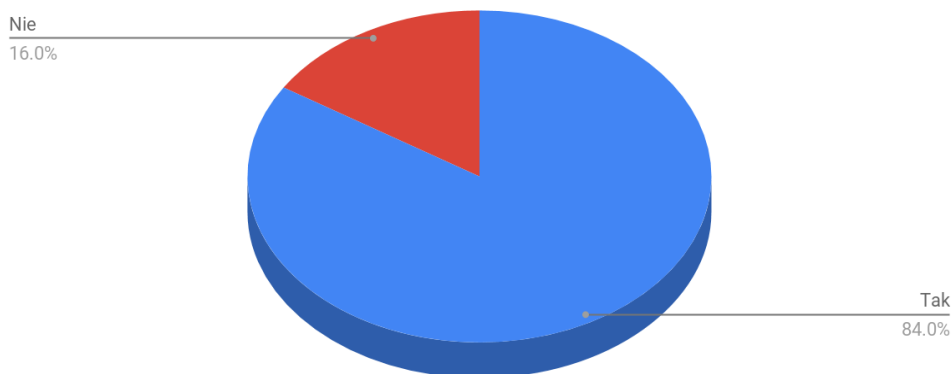

44. Kara fizyczna jako metoda wychowawcza

Stosowania kar fizycznych jako dobrej metody wychowawczej nie popiera większość, bo aż 80% ankietowanych mieszkańców Miasta i Gminy Dubiecko. Ich użycie od czasu do czasu dla 20% badanych jest akceptowane.

W kolejnym pytaniu zapytano dorosłych respondentów czy stosowanie kar fizycznych jest słusznie zakazane prawem.

Czy, Pani/Pana zdaniem, stosowanie kar fizycznych jest słusznie zakazane prawem?

45. Stosowania kar fizycznych a prawo

Mieszkańcy uznali, że nie popierają stosowania kar fizycznych, których stosowanie nadal powinno być prawnie zabronione (84%), natomiast część osób uważa, że kary fizyczne nie powinny być zabronione (16%) co jest dość niepokojącym wynikiem.

4.4.3 Cyberprzemoc w opinii dorosłych mieszkańców

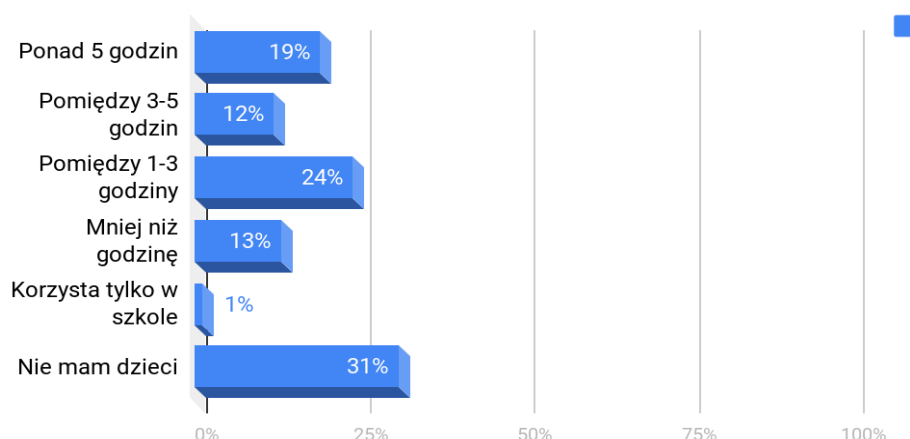
Komputer oraz Internet to doskonałe narzędzia, które pomagają dzieciom w odkrywaniu świata, a także w nauce oraz komunikacji. Należy jednak pamiętać, aby rozsądnie sprawować pieczę nad krokami dzieci i młodzieży w Internecie, ponieważ jest to jednocześnie źródło wielu niebezpiecznych informacji i zachowań.

Uzależnienie się od Internetu, a zwłaszcza jego „ciemnej strony”, jest bardzo łatwe i następuje szybko, niestety jest też bardzo trudne i długotrwałe w leczeniu. Ilość czasu,

jakie dziecko spędza przed komputerem często jest większa niż ta na świeżym powietrzu. W dodatku często rodzice nie mają kontroli nad treściami, do jakich dzieci mają dostęp w Internecie.

W tej części ankiety zajęto się zjawiskiem cyberprzemocy. Mieszkańcom zadano szereg pytań związanych z Internetem i szeroko pojętą komunikacją. Na początek zapytano mieszkańców, ile czasu ich dziecko spędza przed komputerem.

Ile przeciętnie czasu spędza dziennie Pana/ Pani dziecko przed komputerem/smartfonem/konsolą?

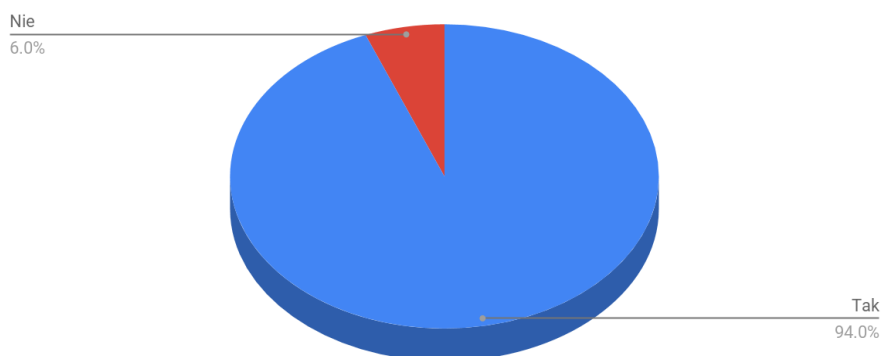
46. Czas spędzany przez dzieci przed komputerem

Wśród ankietowanych osób tylko 1% odpowiedziało, że jego dziecko korzysta z komputera jedynie w szkole. 12% badanych oświadczyło, że ich dziecko spędza przed komputerem od 3 do 5 godzin. 19% badanej próby uznało, że dziecko spędza codziennie ponad 5 godzin przed komputerem. Kolejno 24% dzieci spędza czas przed nim pomiędzy 1 a 3 godziny, a mniej niż godzinę korzysta 13% podopiecznych. Natomiast 31% badanych w ogóle nie ma dzieci.

Wyniki wskazują na dość duży problem z odcięciem się od technologii wśród dzieci. Może być to powiązane z nieumiejętnym spędzaniem czasu “offline” przez dzieci, niewymaganiem przez rodziców aktywnego spędzania wolnego czasu oraz zmianą trybu nauczania w szkole na zdalne lub hybrydowe, w pandemii Covid-19. Dodatkowo należy podkreślić, że aktualnie technologia rozwija się bardzo szybko, a wraz z nią potrzeby i trendy w społeczeństwie.

Następne pytanie zadane mieszkańcom Miasta i Gminy Dubiecko odnosiło się do ich świadomości na temat zjawiska cyberprzemocy

Czy słyszał/a Pan/Pani o cyberprzemocy (przemocy internetowej)?

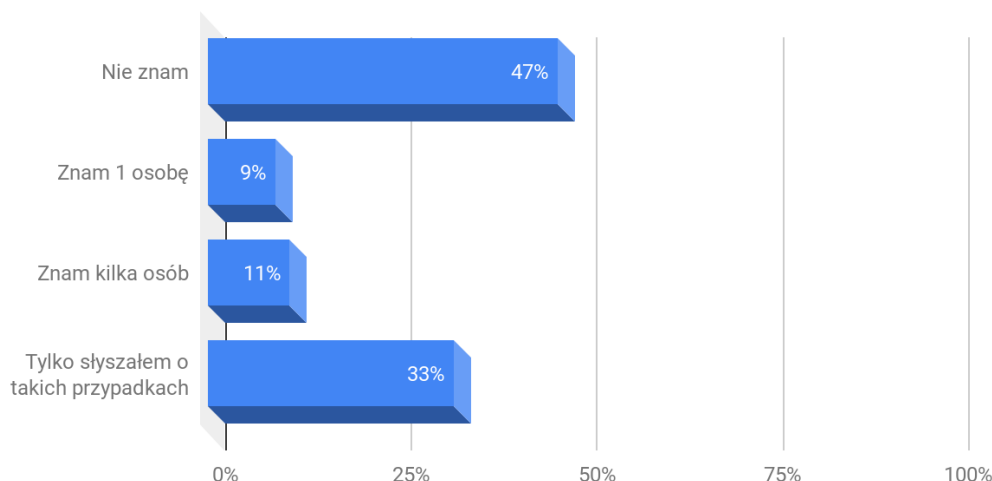

47. Świadomość dotycząca istnienia zjawiska cyberprzemocy

Okazuje się, że świadomość cyberprzemocy jest bardzo duża, ponieważ aż 94% badanych słyszało o niej i wie z czym to zjawisko jest związane.

W kolejnym pytaniu badani zostali poproszeni o wskazanie, czy znają osoby, które padły ofiarami cyberprzemocy.

Czy zna Pan/Pani osoby, które stały się ofiarami cyberprzemocy ?

48. Ofiary cyberprzemocy w środowisku lokalnym

Osobiście tylko 11% respondentów zna kilka osób, które doświadczyło cyberprzemocy, 9% zna jedną taką osobę. 47% badanych nie zna osób, które stały się ofiarami cyberprzemocy, ale 33% ankietowanych pomimo iż osobiście nie zna żadnej takiej osoby, słyszała o tego rodzaju przypadkach.

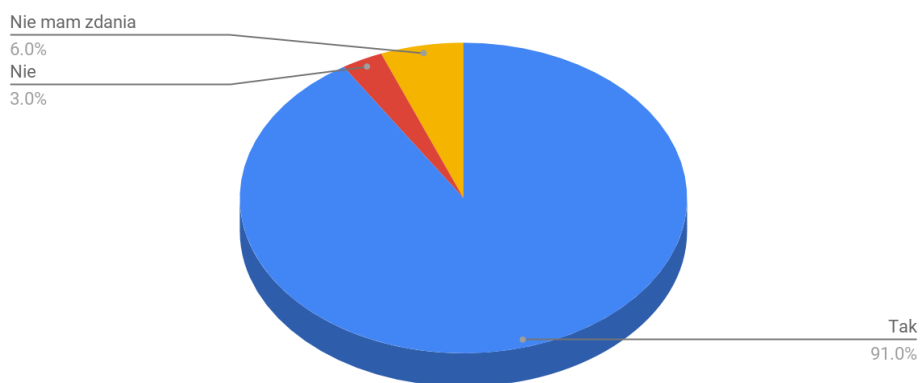
4.5 Ryzyko hazardu

Hazard jest jednym z tych zjawisk, które niosą za sobą możliwość szybkiego uzależnienia, przede wszystkim dlatego, iż kusi możliwością szybkiej i wysokiej wygranej. Hazardem nazywamy wszystkie gry pieniężne, w których o wygranej decyduje przede wszystkim przypadek. Szeroka oferta różnego rodzaju form gier hazardowych oraz ich dostępność sprawiają, że problem dotyczy zarówno dorosłych, jak również dzieci i młodzież. Należy bowiem pamiętać o tym, że nie jest to więc jedynie ruletka czy gry na automatach

w podejrzanym miejscu, popularne gry liczbowe to również hazard i również można się od nich uzależnić.

Hazard był ostatnim obszarem badanym w ankiecie dedykowanej dorosłym mieszkańcom Miasta i Gminy. Pierwsze pytanie dotyczące tej kwestii sprawdzało opinię o uzależnieniu od hazardu.

Czy uważa Pan/Pani, że można uzależnić się od hazardu ?

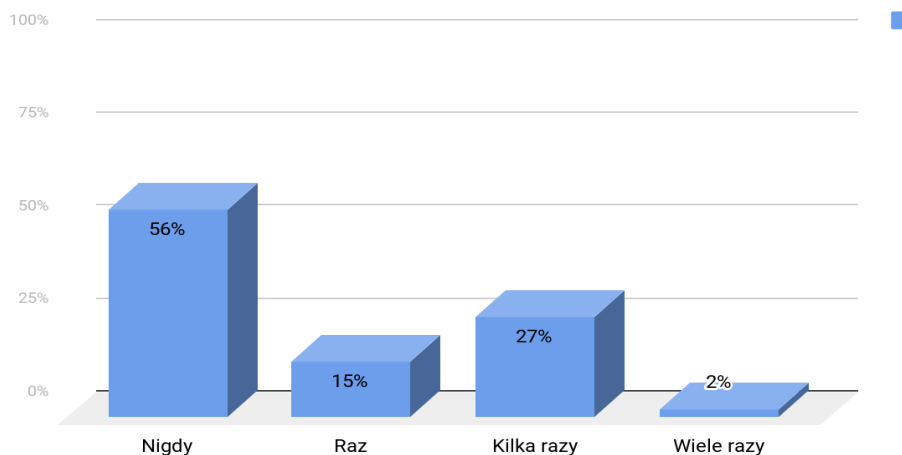

49. Ryzyko uzależnienia od hazardu

Na pytanie dotyczące tego, jak duże jest ryzyko uzależnienia 91% badanych odpowiedziało, iż od hazardu można się uzależnić, a 3% uważa przeciwnie. Natomiast 6% nie ma zdania na ten temat. Świadomość zagrożenia uzależnieniem od hazardu w badanej grupie jest więc bardzo duża.

Kolejne pytania dotyczyły styczności ankietowanych z różnego rodzaju formami hazardu oraz tego, jaka jest ich częstotliwość.

Czy zdarzyło się Pani/Panu wysłać płatne SMS-y w konkursach?

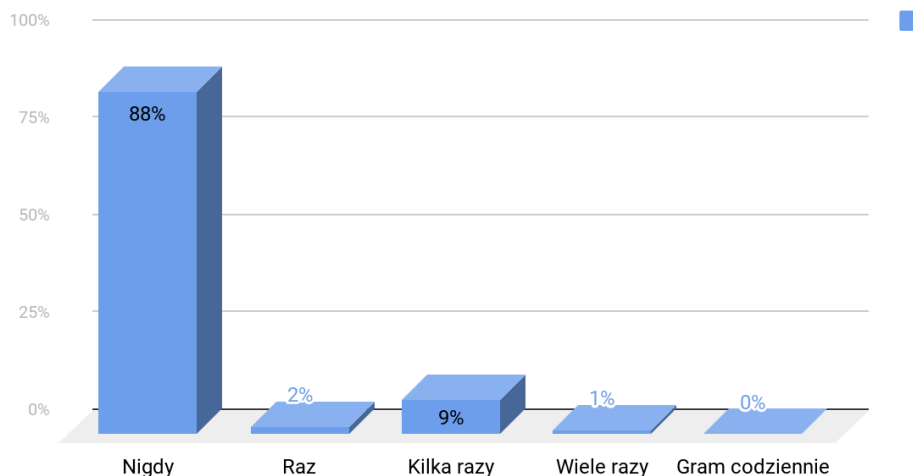

50. Udział w konkursach SMS

W konkursach, które polegają na wysyłaniu płatnych SMS-ów przynajmniej raz w życiu brało udział 15% badanych. Kilka razy zrobiło to 27% ankietowanych, natomiast wiele razy tylko 2% ankietowanych. 56% osób objętych badaniem przyznało, iż nigdy nie brało udziału w podobnym konkursie lub grze. Wydaje się, że spora część respondentów nie jest świadoma, że tego typu rozrywka to również hazard.

Ankietowanym zadano pytanie dotyczące innej formy hazardu, która często kojarzona jest ze sportem, co może być dla wielu osób mylące, a przez to bagatelizowane.

Czy kiedykolwiek grał/a Pan/Pani w zakłady bukmacherskie (sts, totomix lub inne internetowe) ?

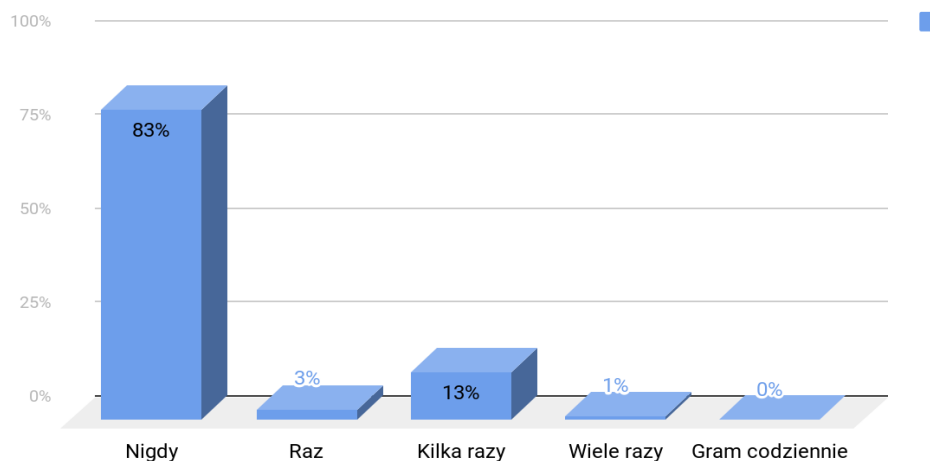

51. Udział w zakładach bukmacherskich

Zdecydowana większość nigdy nie grała w zakładach bukmacherskich (88%). Natomiast 10% badanych przyznało się, iż grało w nie kilkakrotnie lub więcej, a 2% przynajmniej raz.

Kolejne pytanie dotyczyło gier hazardowych na maszynach i automatach, które często są ustawione w specjalnie wydzielonych miejscach bez dostępu do światła dziennego i zegara w celu utraty poczucia czasu.

Czy kiedykolwiek grał/a Pan/Pani na automatach lub innych maszynach w salonach gier ?

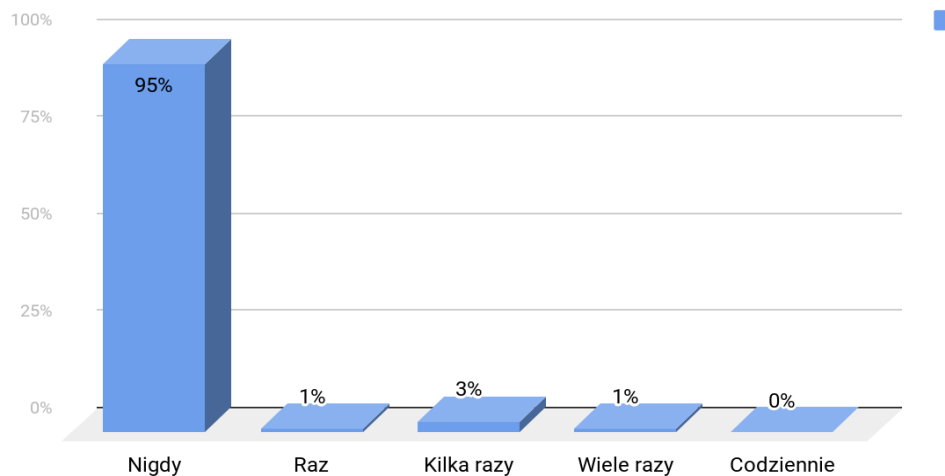

52. Gry na automatach i innych maszynach w salonach gier

Na tzw. automatach i innych maszynach w salonach gier nigdy nie grało 83% badanych. 3% grało raz, kolejne 13% kilka razy. Do grania wiele razy przyznało się 1% badanych, a do codziennej gry nie przyznał się żaden ankietowany. To dobrze rokujące wyniki w badanej społeczności.

Następne pytanie dotyczyło udziału w grach internetowych na pieniądze.

Czy kiedykolwiek grał/a Pan/Pani na pieniądze w jakąkolwiek grę w internecie ?

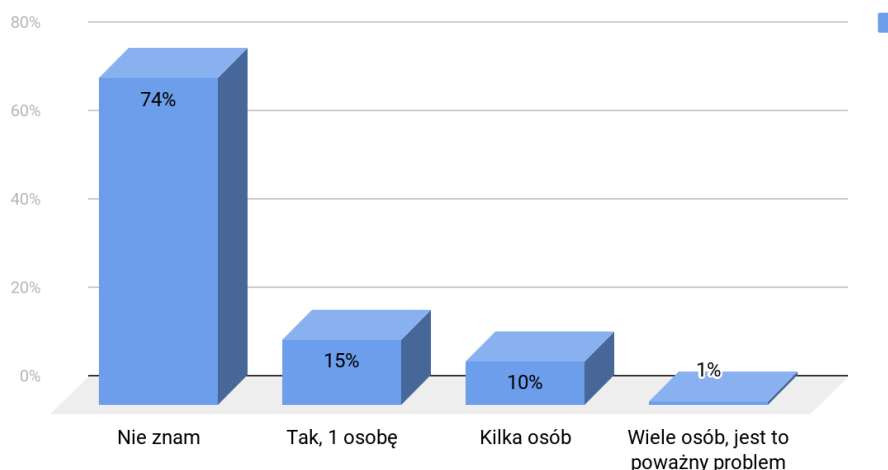

53. Udział badanych w grach hazardowych przez Internet

Większość ankietowanych mieszkańców Miasta i Gminy nie przyznaje się do udziału w grach hazardowych organizowanych przez Internet (95%), co jest bardzo dobrym wynikiem.

Zapytano respondentów czy znają osobiście osoby dotknięte problemem uzależnienia od hazardu.

Czy zna Pan/Pani osobiście osoby uzależnione od hazardu ?

54. Osoby uzależnione od hazardu w otoczeniu ankietowanych

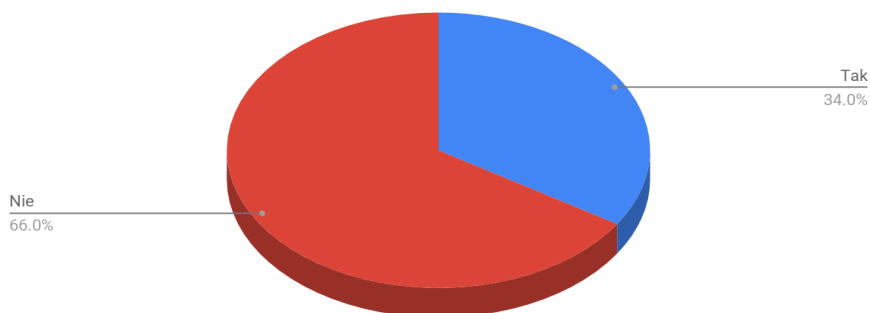
74% badanych nie zna nikogo, kto borykałby się z tym problemem. 15% badanych stwierdziło, że zna jedną taką osobę. 10% wskazało na kilka osób, zaś 1% badanych zna wiele osób, dla których problem z uzależnieniem od hazardu jest poważny.

4.6 Zapotrzebowanie na działania profilaktyczne wśród dorosłych mieszkańców

Władze lokalne zazwyczaj podejmują lub powinny podejmować różnego rodzaju działania prewencyjne dotyczące problemów alkoholowych. Mieszkańcy Miasta i Gminy Dubiecko zostali więc zapytani, czy oczekują od włodarzy podjęcia takich właśnie działań.

Ankietowani zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi na pytanie dotyczące tego, czy wiedzą, jakie działania są prowadzone w celu przeciwdziałania problemom alkoholowym i narkotykowym na terenie ich Miasta i Gminy.

Czy wie Pan/Pani jakie działania są prowadzone by przeciwdziałać i uzależnieniom od alkoholu i narkotyków ?

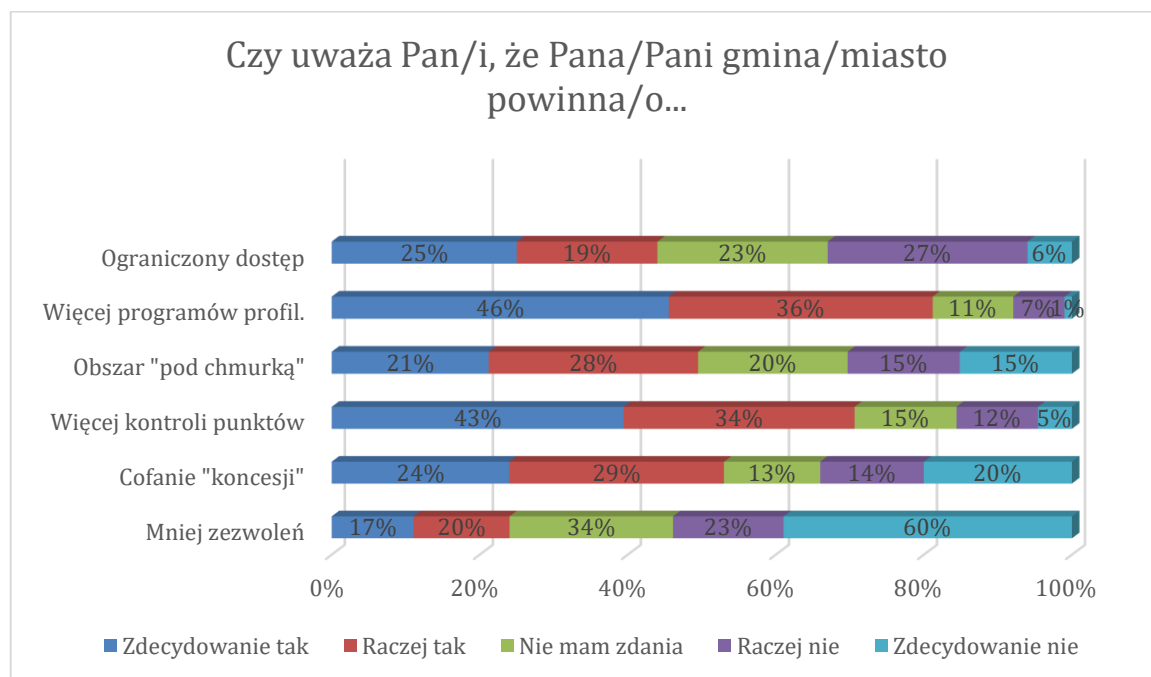
55. Wiedza na temat działań Miasta i Gminy w zakresie prewencyjnym

Aż 66% ankietowanych uznało, że nie posiada zupełnie żadnej wiedzy na temat aktualnych działań w ich okolicy. Jedynie 34% mieszkańców Miasta i Gminy odpowiedziało, że wie, jakie działania są podejmowane w celu ograniczenia problemów związanych substancjami odurzającymi. Wyniki wskazują na niewielką wiedzę mieszkańców Miasta i Gminy Dubiecko o działaniach profilaktycznych i wzmożoną potrzebę wprowadzania rozpowszechniania informacji w tym obszarze.

Osoby, które odpowiedziały twierdząco na poprzednie pytanie zostały poproszone o sprecyzowanie działań władz lokalnych w obszarze problemów alkoholowych i narkotykowych (29% respondentów, które odpowiedziały “tak”). Wśród odpowiedzi znalazły się:

- programy profilaktyczne w szkołach,
- działalność GKRPA,
- Stowarzyszenie AA.

Kolejne pytanie dotyczyło opinii respondentów na temat wpływu Miasta i Gminy w obszarze kontroli sprzedaży i zakupu alkoholu oraz działań profilaktycznych dotyczących spożywania alkoholu.

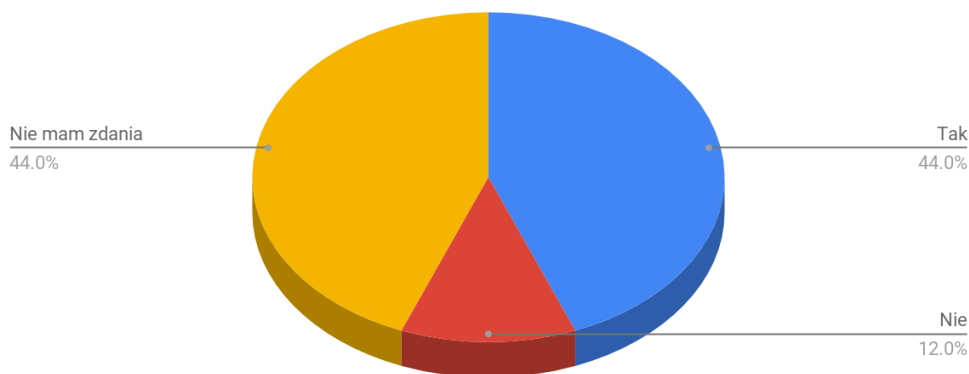
56. *Opinie mieszkańców dot. działalności Miasta i Gminy w obszarze sprzedaży, używania i kontroli obrotu alkoholu*

Mieszkańcy w zdecydowanej większości (82%) uważają, że Miasto i Gmina powinno realizować więcej programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży. Następnie wskazali jako istotne prowadzić więcej kontroli punktów sprzedaży alkoholu. Na trzecim miejscu istotności działań plasuje się cofanie większej ilości „koncesji” na sprzedaż alkoholu dla osób, które łamią prawo, np. sprzedając go nieletnim (53%).

W następnej kolejności badani uważają za potrzebne wydzielenie obszaru, na którym będzie można spożywać alkohol w kontrolowanych warunkach, na świeżym powietrzu (49%) Dla 44% respondentów ważne jest ograniczenie dostępności alkoholu w godzinach nocnych oraz dla 37% osób wydawanie mniejszej ilości zezwoleń na sprzedaż alkoholu.

Kolejne pytanie dotyczyło oczekiwań wobec władz lokalnych służących ograniczeniu problemów alkoholowych i narkotykowych na obszarze Miasta i Gminy.

Czy oczekuje Pan/ Pani od władz lokalnych działań służących ograniczeniu problemów alkoholowych i narkotykowych?

57. Władze lokalne a problemy alkoholowe i narkotykowe

44% osób biorących udział w badaniu uważa, że władze lokalne powinny podejmować działania mające na celu ograniczenie spożycia alkoholu i narkotyków oraz problemów z tego płynących. 12% ankietowanych nie widzi takiej potrzeby, natomiast pozostałe 44% nie ma zdania na ten temat.

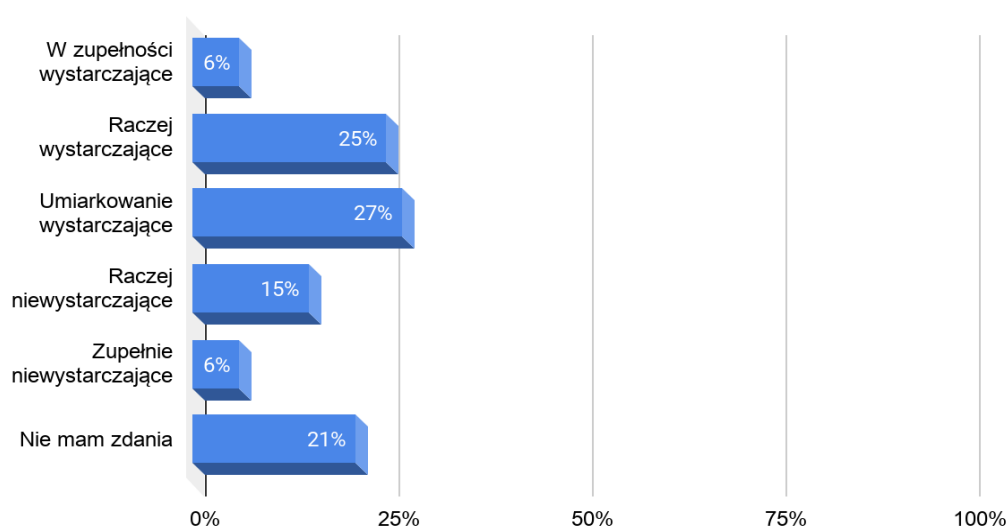
Osoby, które odpowiedziały twierdząco na poprzednie pytanie zostały poproszone o rodzaje działań władz lokalnych w obszarze problemów alkoholowych i narkotykowych (24% respondentów, które odpowiedziały “tak”). Pojawiły się następujące odpowiedzi:

- wzmożona kontrola sprzedaży i zakupu alkoholu,
- wzmożona kontrola osób pijących alkohol w przestrzeni publicznej Miasta i Gminy (sklepy, park, parking),

- stworzenia punktów konsultacyjnych dotyczących uzależnień,
- wzmożona działalność Policji w godzinach nocnych,
- kontrola trzeźwości osób kupujących alkohol oraz kierowców,
- monitoring w miejscach publicznych,
- organizowanie spotkań, warsztatów z osobami inspirującymi do trzeźwego stylu życia,
- potrzeby przeprowadzania programów profilaktycznych i uświadamiających o skutkach uzależnień zarówno dla dzieci i młodzieży, jak i dorosłych.

Kolejne pytanie dotyczyło oceny dotychczasowych działań w obszarze ograniczania problemów alkoholowych i narkotykowych.

Jak Pan/i ocenia dotychczasowe działania w tym obszarze?

58. Ocena dotychczasowych działań w ograniczaniu problemów alkoholowych i narkotykowych

W sumie 58% badanych oceniło dotychczasowe działania na terenie Miasta i Gminy jako wystarczające w pewnym zakresie, natomiast 43% respondentów określiło

jako w pewnym stopniu niewystarczające. 21% osób nie było w stanie odpowiedzieć na to pytanie. Odpowiedzi te wskazują na duże zadowolenie z prowadzonych działań oraz potrzebę dalszej kontynuacji.

Zapytano również o najpoważniejsze problemy i zagrożenia młodzieży w opinii mieszkańców Dubiecka. Wyszczególniono następujące problemy:

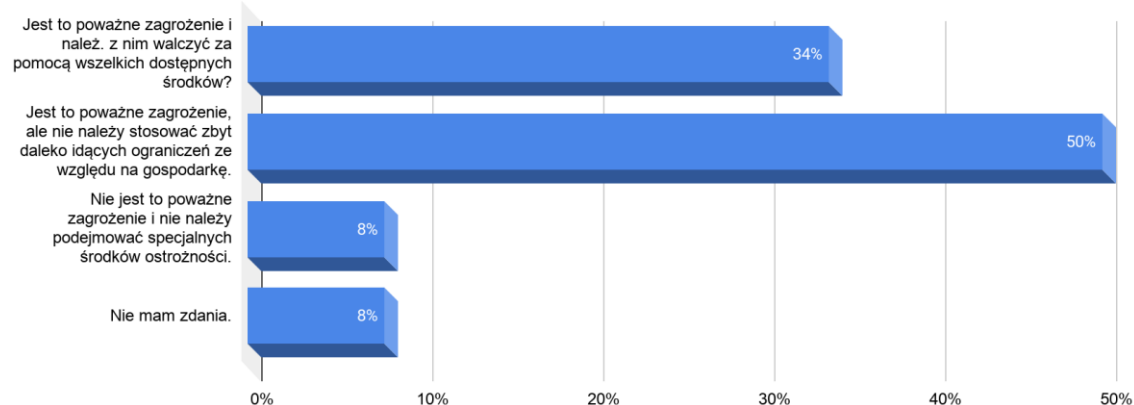
- brak miejsc do rekreacji na terenie i aktywnego spędzania czasu Miasta i Gminy,
- ograniczone możliwości rozwoju i aktywności osobistej,
- problemy wychowawcze i brak odpowiedniej opieki nad dziećmi,
- łatwy dostęp do używek,
- zagrożenie uzależnieniami,
- brak kontroli nad zwierzętami bezdomnymi, które atakują dzieci z lokalnej społeczności,
- brak perspektyw zarobkowych na terenie Miasta i Gminy,
- brak miejsca rozwijającego zainteresowania młodzieży na terenie Miasta i Gminy.

Kolejne pytanie otwarte dotyczyło najbardziej niebezpiecznego rejonu w okolicy w opinii dorosłych mieszkańców. Respondenci wskazywali najczęściej:

- okolice stacji paliw EC w Nienadowej,
- Centrum Dubiecka,
- Miejscowości: Bachórzec, Piątkowa, Śliwnica.

W kolejnych pytaniach poruszono kwestię aktualnej sytuacji pandemii Covid-19 i jej wpływu na życie mieszkańców Miasta i Gminy Dubiecko. Najpierw poproszono o opinię na temat samej pandemii.

Co sądzi Pan/i na temat epidemii COVID-19?

59. Opinie na temat epidemii COVID-19

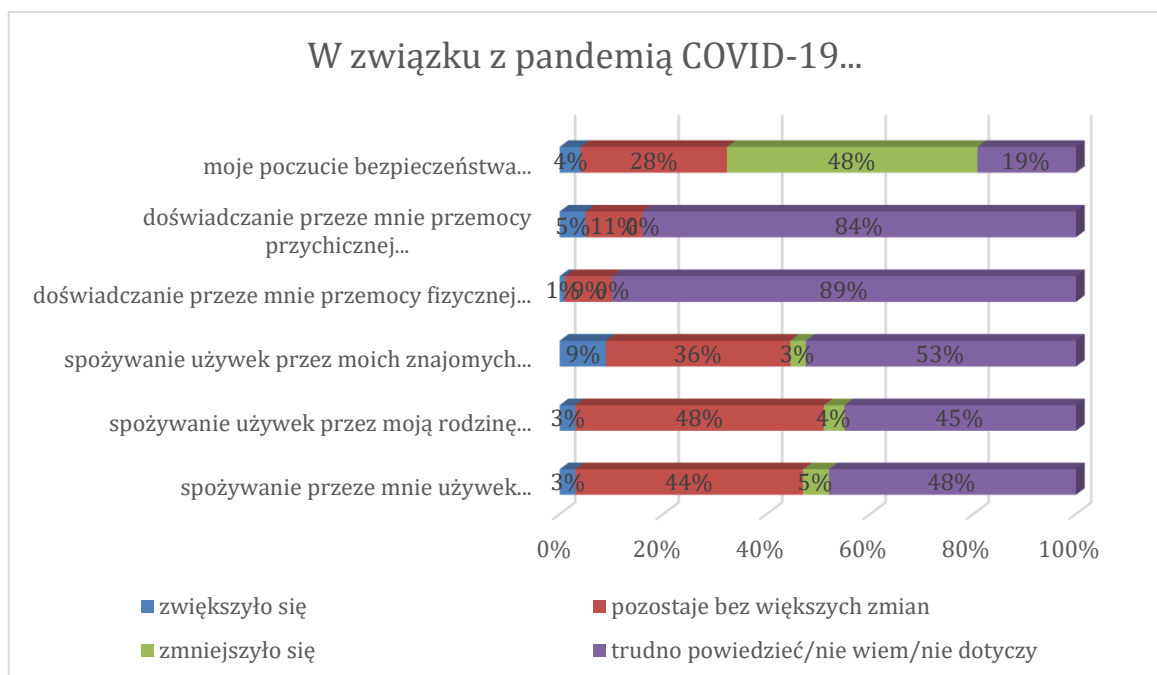
34% respondentów uważa, że pandemia jest to poważne zagrożenie, ale ze względu na gospodarkę kraju nie należy stosować szerokich ograniczeń w walce z chorobą. Połowa respondentów uważa, że jest to na tyle poważne zagrożenie, iż należy walczyć z nim z pomocą wszelkich dostępnych środków, a co za tym idzie szeroko rozumianych ograniczeń. 8% badanych nie traktuje pandemii jako poważne zagrożenie oraz 8% osób nie ma zdania.

Kolejne pytanie zostało zadane w formie otwartej i dotyczyło wpływu pandemii na życie respondentów. Odpowiedzi można skategoryzować na następujące tematy:

- utrata pracy i sposobu zarobkowania,
- ograniczenie kontaktów interpersonalnych oraz udziału w życiu towarzyskim i kulturalnym,
- ograniczenie możliwości aktywnego odpoczynku i wyjazdów zagranicznych,
- silne poczucie osamotnienia,
- śmierć bliskich osób,

- ograniczenie praktyk religijnych,
- poczucie ograniczenia wolności osobistej,
- pogorszenie zdrowia fizycznego,
- odczuwanie lęku przed przyszłością, wzrost odczuwanego stresu i szeroko pojęte pogorszenie stanu psychicznego.

Następne pytanie miało na celu określić wpływ pandemii Covid-19 na spożywanie używek i doświadczanie przemocy.

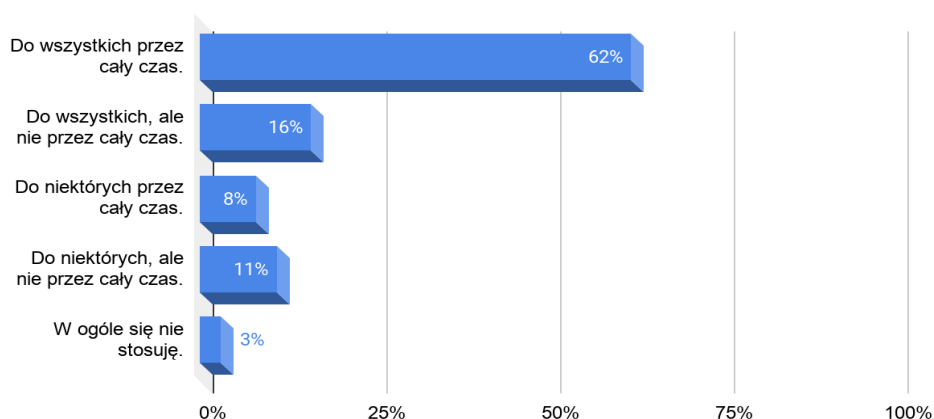
60. Wpływ pandemii Covid-19 na spożywanie używek i doświadczanie przemocy

48% respondentów wskazało, iż w związku z zaistniałą sytuacją epidemiczną Covid-19 ich poczucie bezpieczeństwa zmniejszyło się. Jest to wynik wysoce niepokojący. Natomiast dosyć niewielki odsetek osób uważa, że zwiększyło się spożywanie używek przez nich

samych lub w ich otoczeniu, duża część osób uważa, że jest to problem, który pozostał bez zmian. Większość respondentów nie potrafi określić czy zmieniło się zjawisko przemocy w ich środowisku lokalnym.

Kolejne pytanie dotyczyło stosowania się do ograniczeń i nakazów związanych z epidemią Covid-19.

Czy stosuje się Pan/i do ograniczeń i nakazów związanych z epidemią COVID-19 ?

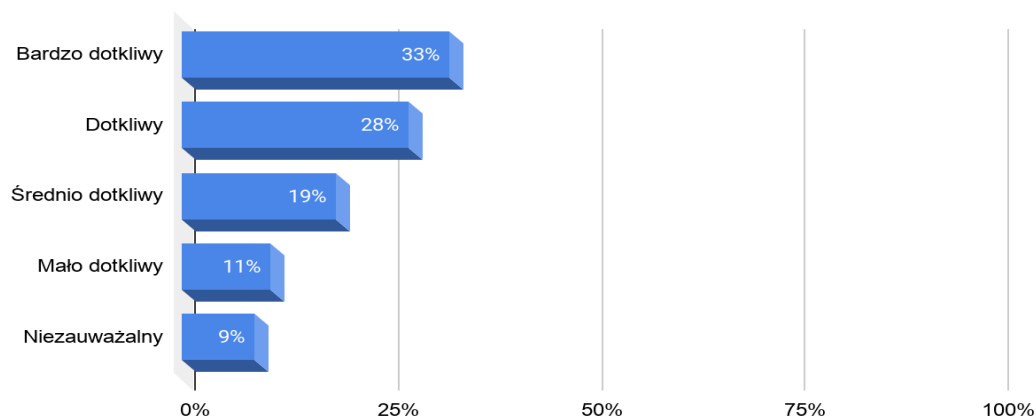

61. Stosowanie się do ograniczeń i nakazów w epidemii Covid-19

W sumie 78% respondentów stosuje się do wszystkich ograniczeń i nakazów w pandemii, 19% stosuje się do niektórych ograniczeń, 3% badanych nie stosuje się do żadnych.

Ostatnie pytanie dotyczyło dotkliwości braku wydarzeń kulturalnych spowodowanym zamknięciem instytucji kultury z powodu pandemii Covid-19.

Na ile dotkliwy jest dla Pana/i brak wydarzeń kulturalnych,
spowodowanych zamknięciem instytucji kultury przez epidemię

62. Dotkliwość braku wydarzeń kulturalnych w pandemii Covid-19

W sumie 61% respondentów oceniło brak możliwości udziału w wydarzeniach kulturalnych jako dotkliwa, 19% jako średnio dotkliwa, 11% jako mało dotkliwa, natomiast 9% właściwie tego nie zauważa. Można wnioskować iż większość badanych odczuwa brak możliwości korzystania z dobroci kultury w czasie pandemii.

5. Analiza kluczowych zagrożeń i zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży

Podstawowym celem badań sondażowych, które zostały przeprowadzone wśród uczniów z Miasta i Gminy Dubiecko była analiza określonych problemów społecznych, do których należy:

- używanie przez młodych ludzi substancji psychoaktywnych (alkohol, papierosy, narkotyki i dopalacze),
- zagrożenia płynące z użytkowania komputera i Internetu (cyberprzemoc),
- problemy związane z przemocą i agresją w środowisku szkolnym oraz domowym.

5.1 Dzieci – uczniowie szkół podstawowych

5.1.1 Przemoc rówieśnicza

Problemem społecznym, który znalazł się w badaniu diagnozującym zagrożenia społeczne na terenie Miasta i Gminy Dubiecko była kwestia przemocy szkolnej, domowej oraz cyberprzemocy.

Przemoc to złożony i skomplikowany proces interakcji psychologicznych pomiędzy osobami, których funkcjonowanie bardziej określa nabyty w tym procesie zespół zachowań (tzw. role) niż ich indywidualne cechy. Proces ten, z natury długotrwały, jest czymś, czego w bezpośredniej obserwacji nie zauważamy. Obserwując jednak zachowania osób w nim uczestniczących i odnosząc te zachowania oraz powtarzające się wydarzenia do wiedzy o tym zjawisku, możemy stwierdzić, czy pojawiają się jego charakterystyczne cechy. Możemy przy tym wyszczególnić warunki sprzyjające powstawaniu procesu przemocy:

- Gdy pewna ilość osób przebywa ze sobą przez dłuższy czas i jest niejako „skazana na siebie” oraz wtedy, gdy występuje wyodrębnienie tej grupy z szerszego otoczenia społecznego.
- Występują dysproporcje pomiędzy osobami lub grupami – pod jednym dachem przebywają więc osoby i grupy silniejsze, bardziej „wpływowe” oraz te słabsze, nieskore do agresji albo przestrzegające norm zachowania wykluczających agresję wobec innych osób.
- W relacjach pomiędzy jednostkami i grupami pojawia się dużo zachowań agresywnych, zarówno tych fizycznych, jak i werbalnych.
- Normy w grupie są „złe”, czyli wtedy, kiedy rzeczywiste normy grupowe dopuszczają i uznają za „normalne” używanie siły fizycznej i innych rodzajów przewagi wobec osób słabszych fizycznie i/lub mniej zaradnych psychicznie.

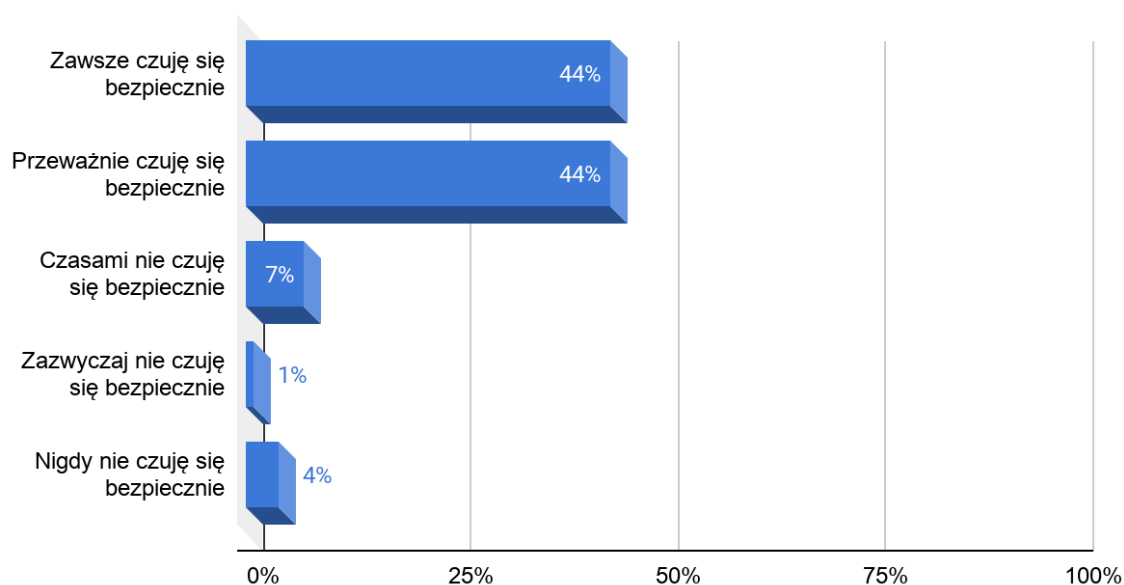
Zarówno rodzina, jak i klasa czy szkoła z natury rzeczy spełniają część tych warunków. Przemoc, czy ta doświadczana w domu w relacjach z bliskimi, czy w środowisku rówieśniczym, to jeden z czynników w największym stopniu niszczących poczucie bezpieczeństwa i negatywnie wpływającym na samoocenę i rozwój młodego człowieka. Występowanie tego zjawiska oraz jego skala ma bardzo duże znaczenie dla kształtowania się osobowości młodych ludzi i może mieć negatywny wpływ na ich osiągnięcia życiowe. Dlatego też wszelkie sygnały o zachwianiu poczucia bezpieczeństwa, szczególnie w placówkach edukacyjno-wychowawczych powinny budzić czujność.

Poczucie anonimowości w Internecie powoduje bardzo często brak przestrzegania zasad, lekceważenie norm społecznych oraz dopuszczanie się zachowań, na jakie w realnym świecie większość nastolatków by sobie nie pozwoliła. Nie chodzi tu tylko o dostęp do pornografii, który dla większości rodziców wydaje się być największym zagrożeniem

płynącym z sieci, ale o przemoc. Przemoc w Internecie, pomimo iż ma charakter wirtualny, ma niestety jak najbardziej rzeczywiste skutki. Internetowi „hejterzy” często nawet nie zdają sobie sprawy jak wielką krzywdę mogą komuś wyrządzić. Badane dzieci zostały zatem zapytane o poczucie bezpieczeństwa w swojej szkole, zarówno rzeczywiste, jak i wirtualne.

Pierwsze pytanie dotyczyło poczucia bezpieczeństwa w szkole.

Czy czujesz się w swojej szkole bezpiecznie?

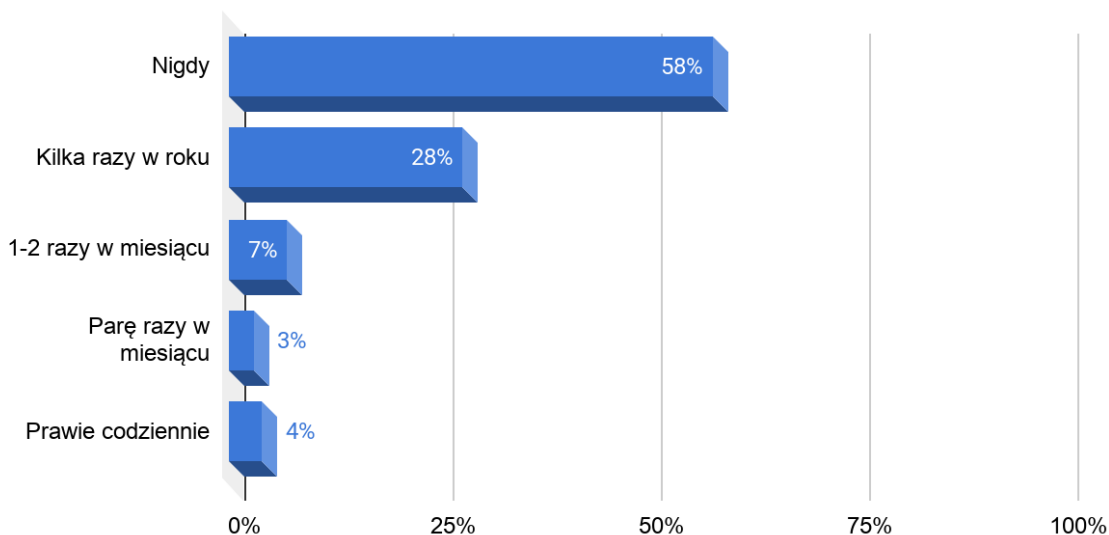
6.3. Poczucie bezpieczeństwa w szkole

Z przeprowadzonego badania wynika, iż uczniowie czują się w swoich szkołach raczej bezpiecznie. Zawsze bezpiecznie w szkole czuje się 44% badanych, a uczniów czujących się przeważnie bezpiecznie jest 44%. Brak poczucia bezpieczeństwa deklaruje łącznie 11% ankietowanych uczniów, wybierając odpowiedź, że czasami nie czuje się bezpiecznie (1%), zazwyczaj nie czuje się bezpiecznie (1%) lub nigdy nie czuje się bezpiecznie (7%).

Otrzymane wyniki mogą również świadczyć o tym, że istnieje grupa uczniów prześladowanych, wyśmiewanych i szykanowanych przez innych. Relatywnie do innych wyników w Polsce odsetek ten jest dosyć niski na terenie Miasta i Gminy Dubiecko, aczkolwiek na wykluczenie społeczne oraz przemoc często jest narażony mały odsetek osób. Ze względu na powagę zagadnienia warto przyjrzeć się mu z odpowiednią troską i uwagą.

Istotnym zagadnieniem są również, to czy dzieci i młodzież szkolna jest lub była kiedykolwiek świadkiem przemocy w swojej szkole, nawet jeśli ta przemoc nie była skierowana personalnie do samego ucznia. Zapytano respondentów o ich doświadczenia z przemocą w szkole.

Jak często obserwujesz przemoc/cyberprzemoc w swojej szkole?

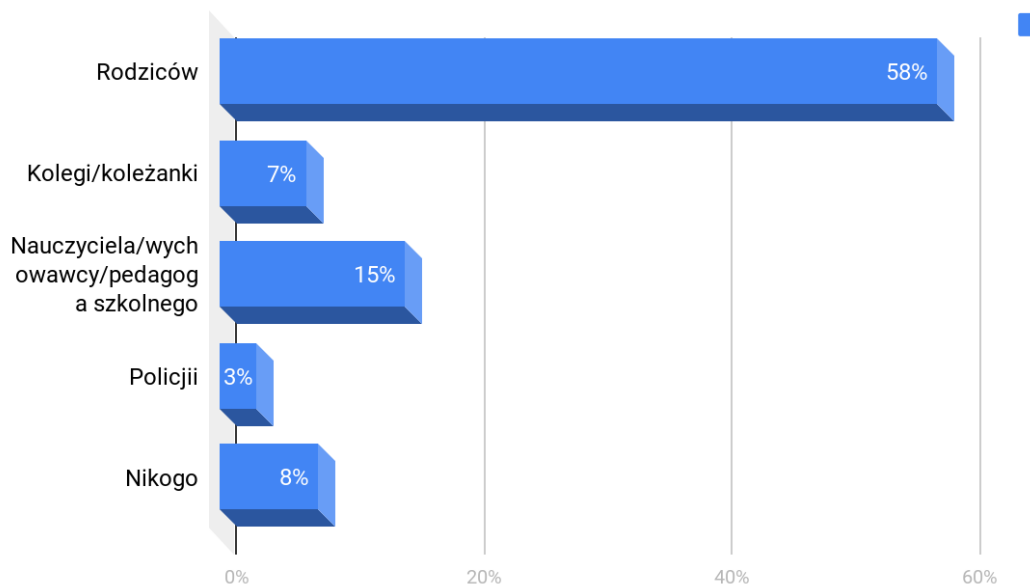
64. Bycie świadkiem przemocy/cyberprzemocy w szkole

Odpowiedzi respondentów są dosyć wyrównane: 58% nigdy nie była świadkiem przemocy w szkole, natomiast 42% uczniów była zaobserwowała przynajmniej raz przemoc w swoim środowisku szkolnym. 28% zauważyło zachowania przemocowe kilka razy w roku, 7% 1-2 razy w miesiącu, 3% parę razy w tygodniu, a 4% prawie codziennie jest świadkiem przemocy lub cyberprzemocy.

Nauczyciele powinni zwrócić szczególną uwagę na relacje, jakie panują między uczniami w klasach oraz przyglądać się ich zachowaniu na przerwach. Dzieci prześladowane bardzo często wstydzą się tego, że są obiektem kpin i nie proszą nikogo o pomoc w rozwiązaniu tego problemu. Tłumią w sobie emocje i starają się same poradzić sobie z zaistniałą sytuacją. Tacy uczniowie często odczuwają strach przed pójściem do szkoły i czują się w niej niekomfortowo. Ich zachowanie w szkole różni się od zachowania innych uczniów, dlatego nauczyciele powinni otoczyć takie dzieci szczególną troską i uwagą, aby pomóc im załagodzić sytuację. Dodatkowo należy też rozmawiać z dziećmi i młodzieżą szkolną, by uczulić ich na odmienność innych ludzi i nauczyć bycia tolerancyjnym.

Kolejne pytanie dotyczyło sytuacji w przypadku osobistego doświadczenia przemocy ze strony innych osób.

Do kogo byś się zwrócił/a, gdybyś doświadczył/a przemocy?

65. Poszukiwanie pomocy w syt. doświadczenia przemocy

Większość badanej młodzieży zwróciłaby się o pomoc do rodziców – takiej odpowiedzi udzieliło aż 58% uczniów. Na kolejnym miejscu wskazywali oni następnie wychowawców (11%) i rówieśników (15%), a dopiero za nimi plasuje się policja z wynikiem 3%. 8% ankietowanych wskazało na odpowiedź “nikogo”.

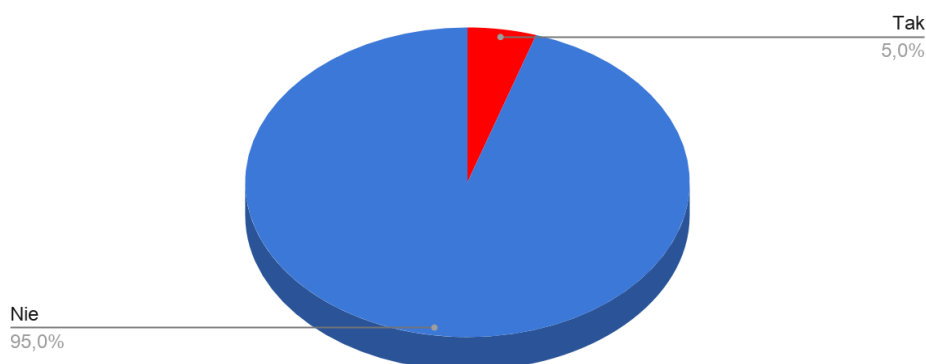
Zdecydowana większość ankietowanych szukałaby więc pomocy u najbliższych - rodziców. Dosyć niepokojąca wydaje się informacja o grupie respondentów, którzy nie zwróciliby się o pomoc do nikogo. Wskazuje to na zapotrzebowanie na głębszą obserwację i analizę zachowań uczniów, które mogłyby wskazywać na doświadczanie przemocy

oraz większy nacisk na relację uczeń- kadra pedagogiczna.

5.1.2 Przemoc domowa

Rodzina jest podstawową jednostką społeczną i więzy łączące jej członków powinny być trwałe, opierać się na poczuciu bezpieczeństwa i zaufaniu. Właściwie relacje rodzinne oparte na wzajemnym szacunku wspomagają dzieci i młodzież do właściwego rozwoju i wysokiej jakości życia w dorosłości. Zapytano zatem uczniów szkół z terenu Miasta i Gminy Dubiecko czy kiedykolwiek doświadczyli przemocy fizycznej w swoim domu.

Czy doświadczyłeś/aś kiedykolwiek w swoim domu przemocy fizycznej, w wyniku której miałeś ślady na ciele?

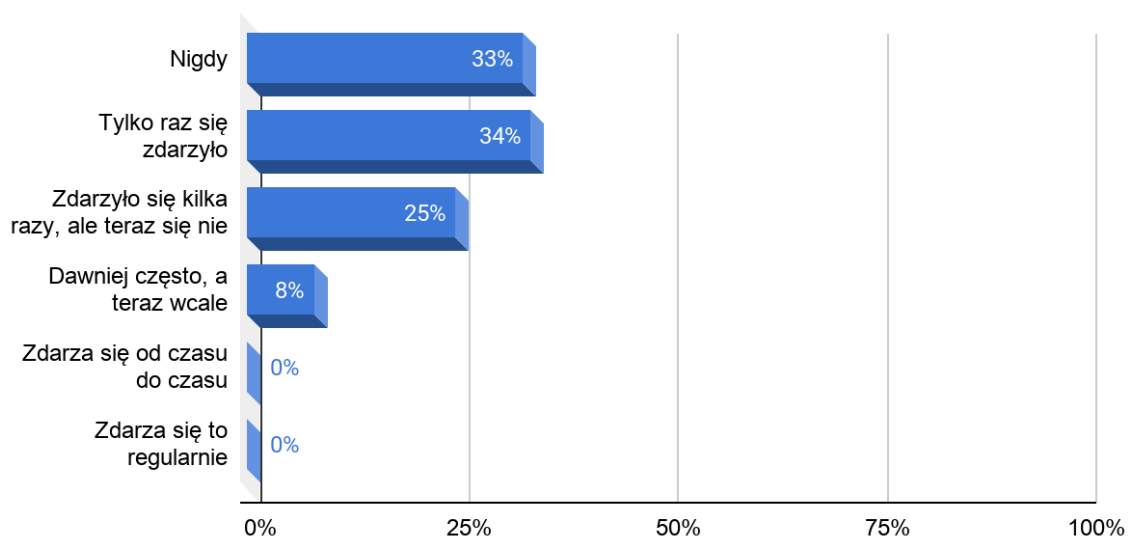
66. Doświadczenie przemocy domowej w środowisku domowym

Większość badanych stwierdziło, iż nigdy nie doświadczyło przemocy fizycznej w domu. 5% dzieci zadeklarowało, że były ofiarami przemocy domowej. Można zatem powiedzieć, że fizyczna przemoc domowa nie występuje lub występuje w znikomym stopniu (co również jest ważne, ponieważ każde jednorazowe doświadczenie przemocy jest osobistym cierpieniem dziecka). Trzeba podkreślić również możliwość nieprzyznania się ankietowanych dzieci do doświadczenia przemocy ze względu na psychiczne mechanizmy obronne, które są częstym zjawiskiem u osób doświadczających traum w swoim życiu.

W tego typu trudnych obszarach ważne są obserwacje osób z bliskiego grona dzieci, głównie wychowawców i nauczycieli.

Kolejne pytanie miało na celu doprecyzowanie wcześniejszego pytania i odpowiedziało na nie 5% badanych dzieci.

Jak często zdarzają się sytuacje, w których masz ślady powstałe na skutek przemocy fizycznej w domu?

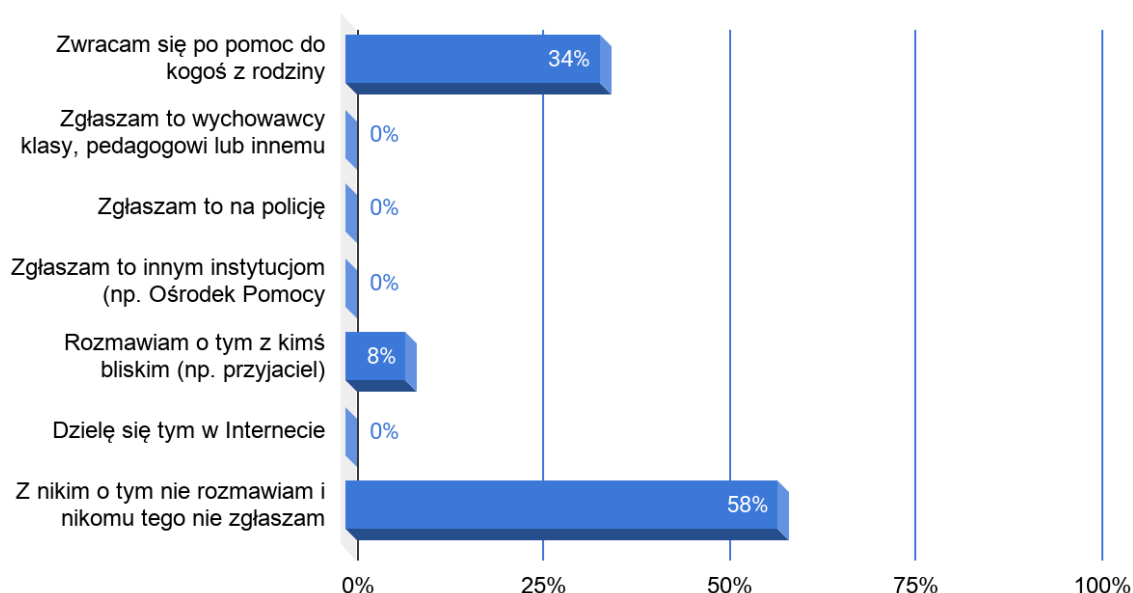

67. Częstość doświadczania przemocy fizycznej w domu

Z grupy respondentów, które zadeklarowało doświadczanie przemocy fizycznej w domu żadne nie doświadczą jej aktualnie.

Następne pytanie dotyczyło poszukiwania pomocy u innych osób w sytuacji doświadczania zachowań przemocowych.

Co robisz w sytuacjach, gdy doświadczasz przemocy w domu?

68. Reakcja na doświadczanie przemocy domowej

Jedynie 34% szuka pomocy u innych członków rodziny, 8% dzieli się tym z kimś bliskim, np. przyjacielem, natomiast 58% grupy, która zadeklarowała doświadczanie przemocy nie zgłasza tego nikomu. Są to bardzo alarmujące odpowiedzi.

5.1.3 Problem alkoholowy

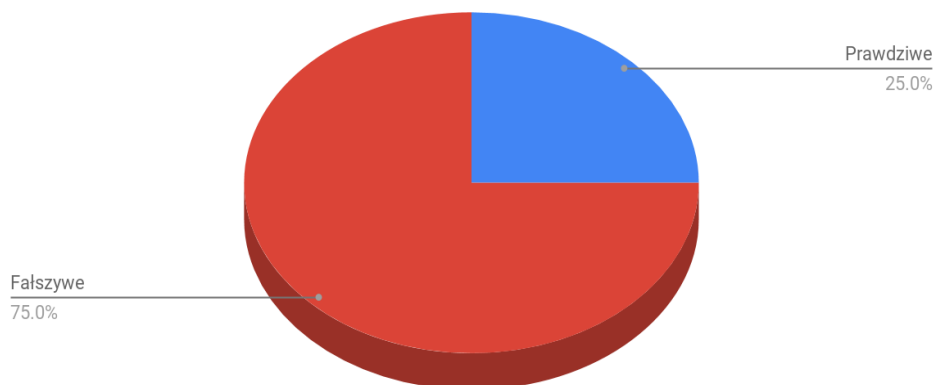
Alkoholizm jest jednym z najczęściej występujących problemów społecznych w naszym kraju. Nadużywanie alkoholu wywiera negatywny wpływ na wiele dziedzin życia osoby uzależnionej, jak również jej otoczenia. Dotyka członków rodziny, wpływa na funkcjonowanie lokalnej społeczności i często jest przyczyną przemocy i cierpienia. Coraz częściej zdarza się, że po alkohol sięgają nastolatki, a nawet dzieci.

Kolejnym blokiem tematycznym w kwestionariuszu skierowanym do uczniów szkół podstawowych były pytania związane z problemem alkoholowym. Niestety młodzi ludzie

zaczynają coraz wcześniej eksperymenty w tej dziedzinie. Respondentom zadano kilka pytań sprawdzających ich świadomość i wiedzę o problemie alkoholowym. Wiedza ta jest niezbędna do przeprowadzania dalszych działań profilaktycznych w szkołach.

W pierwszym pytaniu uczniowie oceniali prawdziwość zdania „Alkohol w piwie jest inny i mniej groźny niż w wódce”. Alkohol jest tą samą substancją, bez znaczenia, w jakim napoju się znajduje. Różnice polegają jedynie na jego stężeniu w poszczególnych napojach. Opinie stwierdzające, że alkohol znajdujący się w wódce jest bardziej groźny od tego zawartego w piwie lub winie, wskazują na brak świadomości istniejących zagrożeń wynikających ze spożywania jakiegokolwiek formy napojów procentowych.

Czy, Twoim zdaniem, stwierdzenie: „alkohol w piwie jest inny i mniej groźny niż w wódce” jest...?

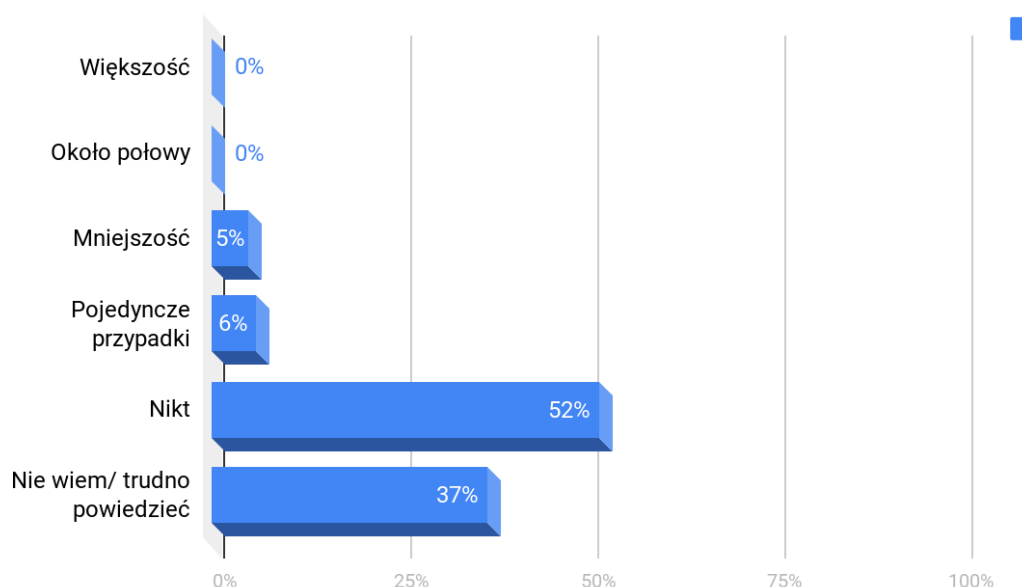
69. Szkodliwość alkoholu

Uzyskane odpowiedzi wskazują na świadomość większej części dzieci odnośnie alkoholu. Jednak 25% nie zdaje sobie sprawy, że alkohol, bez różnicy na procent jego zawartości, jest tą samą substancją, wywołującą takie same skutki.

Co interesujące, w badaniach ogólnopolskich odsetek osób uznających powyższe zdanie za prawdziwe wzrasta wraz z wiekiem. Wydaje się to być świadectwem racjonalizacji decyzji przez osoby chętnie sięgających po niskoprocentowe napoje „wyskokowe”, także w sytuacjach, gdy jest to niewskazane.

W następnej kolejności zapytano młodzież o to, ilu ich znajomych pije już alkohol.

Ilu Twoich kolegów/koleżanek pije alkohol?

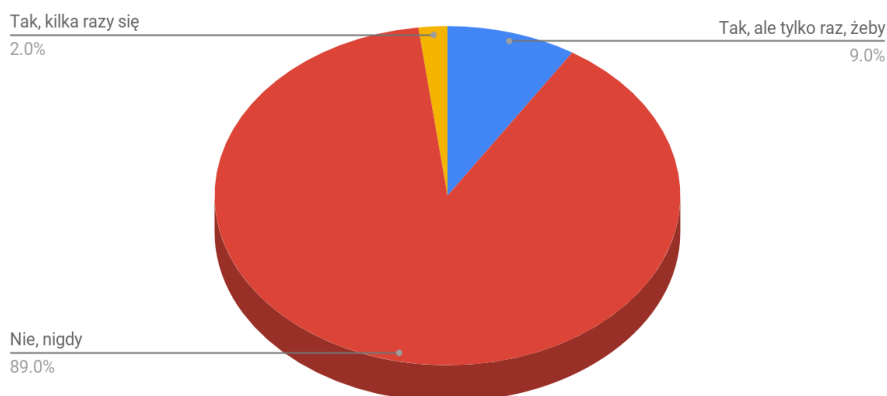

70. Alkohol wśród znajomych

Wśród dzieci uczących się w szkołach 11% zna kogoś ze swoich rówieśników, kto pije już alkohol.

Kolejne pytanie dotyczyło osobistych kontaktów młodzieży z alkoholem.

Czy kiedykolwiek piłeś alkohol?

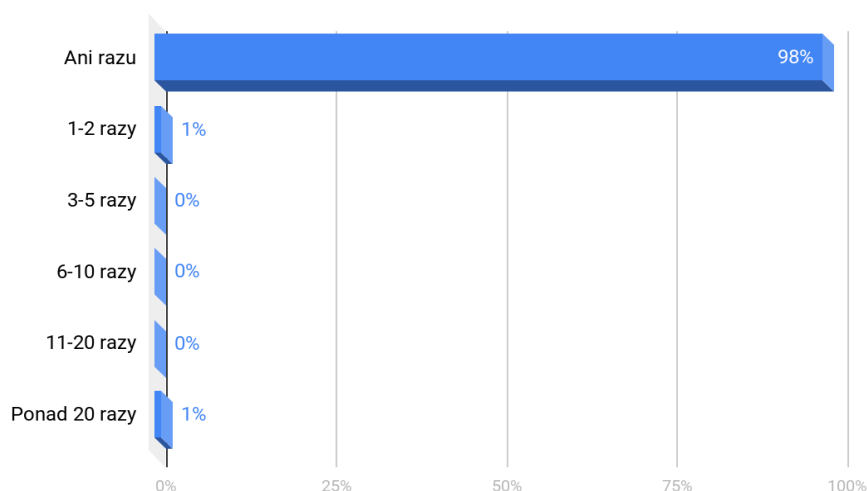

71. Osobiste doświadczenia z alkoholem

Z powyższych danych wynika, że 11% badanych uczniów przyznało się do picia alkoholu w przeszłości, w tym 9% tylko 1 raz. Jest to dosyć niewielki odsetek dzieci. Wyniki w dwóch powyższych pytaniach świadczą o małym kontakcie tej grupy wiekowej z napojami alkoholowymi.

Ankietowanym zadano też pytanie o to, czy kupowali kiedykolwiek alkohol samodzielnie – dotyczy to zarówno dla siebie, jak i dla rówieśników czy członków rodziny.

Czy kupowałeś/aś kiedyś alkohol samodzielnie? Jeśli tak, to ile razy?

72. Samodzielne kupowanie alkoholu przez dzieci

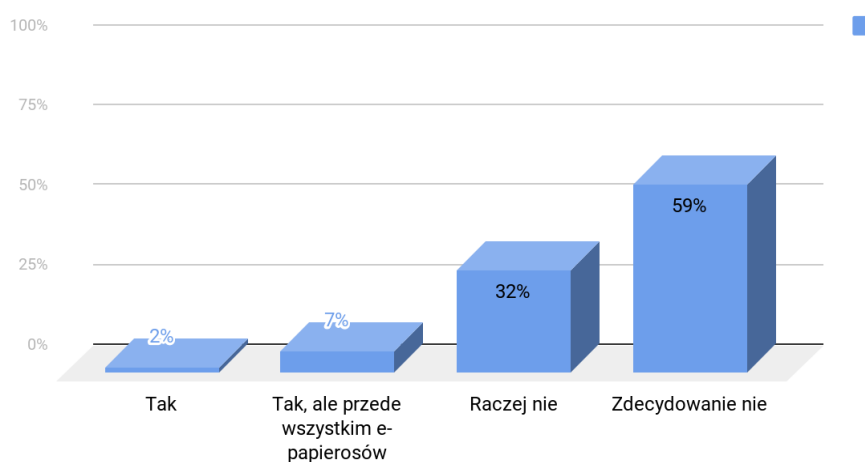
Wyniki otrzymane w tym pytaniu rokują dobrze, ponieważ uczniowie szkół podstawowych w dominującej większości (98%) nigdy nie kupiła alkoholu samodzielnie.

5.1.4 Problem nikotynowy

Mimo coraz większej świadomości oraz wiedzy na temat szkodliwości tytoniu na zdrowie i rozwój dzieci oraz młodzieży trudno jest uchronić młodych ludzi przed sięganiem po tę używkę. Palenie papierosów w młodym wieku sprzyja wiele okoliczności, np. spotkania towarzyskie, wagary, chęć zaimponowania innym, udowadnianie na siłę swojej dorosłości, presja rówieśników. Poznając okoliczności, w których dzieci i młodzież palą papierosy można zaplanować działania zapobiegające zjawisku wczesnej inicjacji nikotynowej.

W tym celu zadano ankietowanym kilka pytań odnośnie okoliczności związanych z paleniem papierosów. W przeszłości palenie papierosów było modne i dosyć powszechne, obecnie nie jest wiodącym trendem. Zapytaliśmy badaną grupę o to opinię dotyczącą palenia w ich otoczeniu.

Czy, Twoim zdaniem, palenie papierosów wśród Twoich rówieśników jest modne?

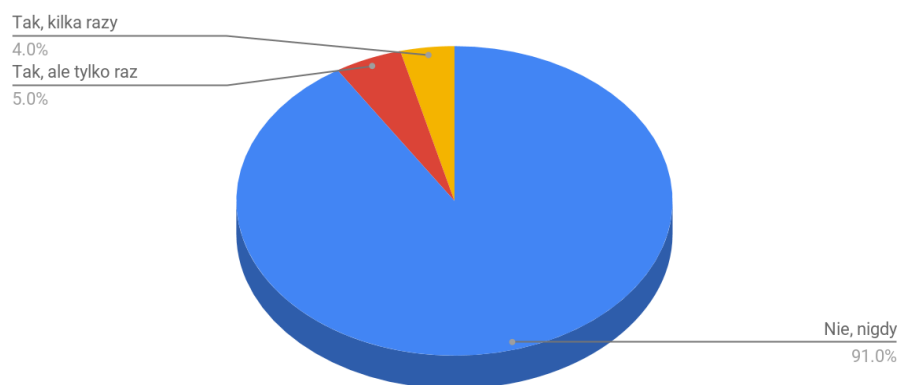

7.3. Moda na palenie

Większość (91%) badanych dzieci oceniło, że palenie papierosów nie jest modne w ich otoczeniu, co jest dobrze rokującym wskaźnikiem.

Następnie zadano dzieciom pytanie czy kiedykolwiek sięgnęły po wyroby tytoniowe.

Czy kiedykolwiek paliłeś/aś papierosy (w tym także e-papierosy)?

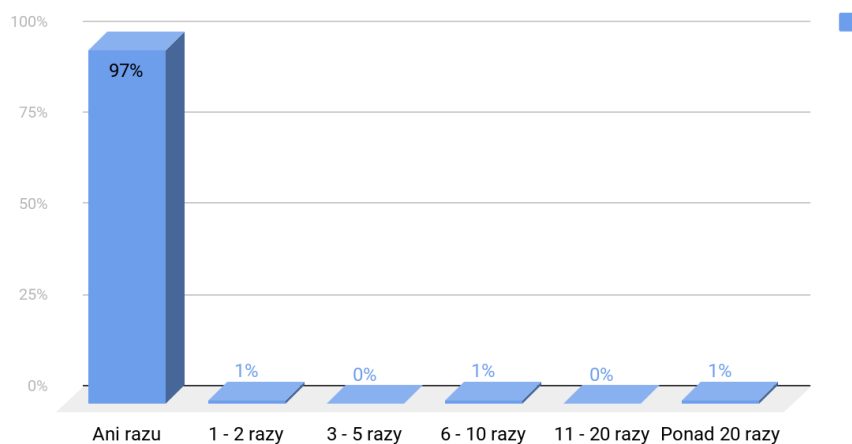

74. Odpowiedzi na pytanie o zapalenie wyrobów nikotynowych

Wśród badanych do zapalenia papierosów kiedykolwiek przyznało się 9% dzieci. Jako osoby nigdy nie próbujące papierosów określa się 91% ankietowanych. Jest to bardzo dobrze rokujący wskaźnik.

Kolejnym pytaniem z zakresu zagrożenia młodzieży nałogiem nikotynowym była kwestia samodzielnego zakupu wyrobów tytoniowych.

Czy kiedykolwiek samodzielnie kupiłeś/aś papierosy? Jeśli tak, to ile razy?

75. Samodzielny zakup papierosów

97% badanej grupy dzieci nigdy samo nie kupowało papierosów. Do samodzielnego zakupu przyznało się jedynie 3% badanych.

Wydaje się, że w tej grupie wiekowej inicjacja nikotynowa nie jest poważnym problemem, ale nie oznacza to, że w przyszłości nie będzie. Kluczowym aspektem jest tu prewencja i dalsze uświadamianie dzieci dotyczące konsekwencji palenia, aby wzmacniać ich pozytywne postawy.

5.1.5 Problem narkotykowy

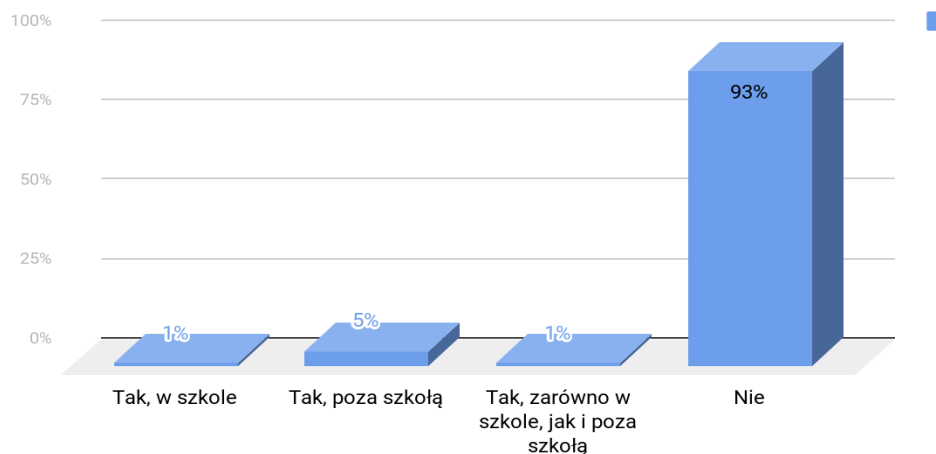
Narkotyki to nie tylko substancje nielegalne, do których dostęp jest utrudniony, a posiadanie - nielegalne, ale też wiele leków czy substancji, które są powszechnie dostępne (np. gałka muskatołowa czy rozpuszczalniki). Problem związany z narkotykami może rozpoczynać się w szkole średniej, a nawet w podstawówkach. Narkomania jako problem społeczny pojawiła się w Polsce na przełomie 70 i 80 lat XX wieku. Jednak już pod koniec

XIX wieku dotyczyła grup społecznych mających dostęp do tego typu środków, a więc: farmaceutów, lekarzy, pielęgniarek czy artystów. Dynamiczny wzrost narkomanii przypadł na 90-te lata XX wieku i miał niewątpliwy związek z otwarciem się Polaków na nowe kulturowe trendy oraz wzmożonym ruchem turystycznym. W okresie tym nastąpił też znaczny wzrost domowej produkcji środków odurzających, próby nielegalnych upraw na lokalny terenie, wzrosło także zużycie uzależniających leków psychotropowych oraz rozpowszechniła się moda na halucynogeny.

Dzisiejszy wymiar narkomanii jest więc niejako pochodną bezkrytycznego przyjmowania mody z innych krajów, a także wynikiem nieskutecznego i nieumiejętnego programu zapobiegania jej. Najszerszą grupę narkomanów stanowi obecnie ta, która zaczęła się kształtować na początku XXI wieku. Należą do niej osoby przyjmujące inne niż heroina narkotyki, a zwłaszcza marihuanę, amfetaminę i kokainę. Zmienił się także obraz typowego narkomana, jego wygląd zewnętrzny już nie koniecznie zdradzał nałóg na pierwszy rzut oka.

W dalszej części diagnozy zapytaliśmy dzieci o kontakty z osobami rozprowadzającymi narkotyki.

Czy spotkałeś/aś osobę, która rozprowadzała narkotyki (w tym marihuanę)?

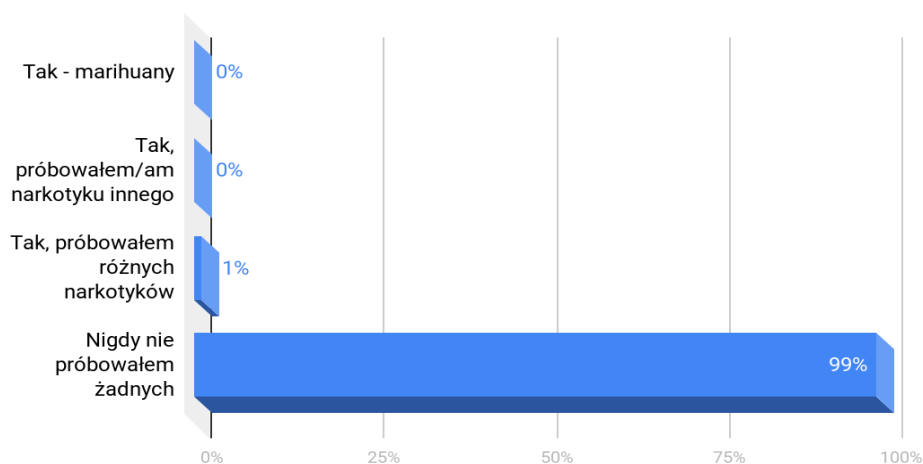

76. Dostępność narkotyków

Uzyskane wyniki pokazują, że kontakt uczniów z narkotykami jest niewielki, szczególnie w samej szkole. Łącznie jednak 7% badanych spotkało się kiedykolwiek z rozprowadzaniem narkotyków. W przypadku wprowadzenia działań profilaktycznych należy wziąć pod uwagę skalę tej dostępności i dostosować programy wiedząc, że zagrożenie narkotykami nie jest czysto teoretyczne.

Kolejne pytanie dotyczyło osobistego kontaktu dzieci z narkotykami.

Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek substancji uznawanej za narkotyki (w tym również marihuany i dopalaczy)?

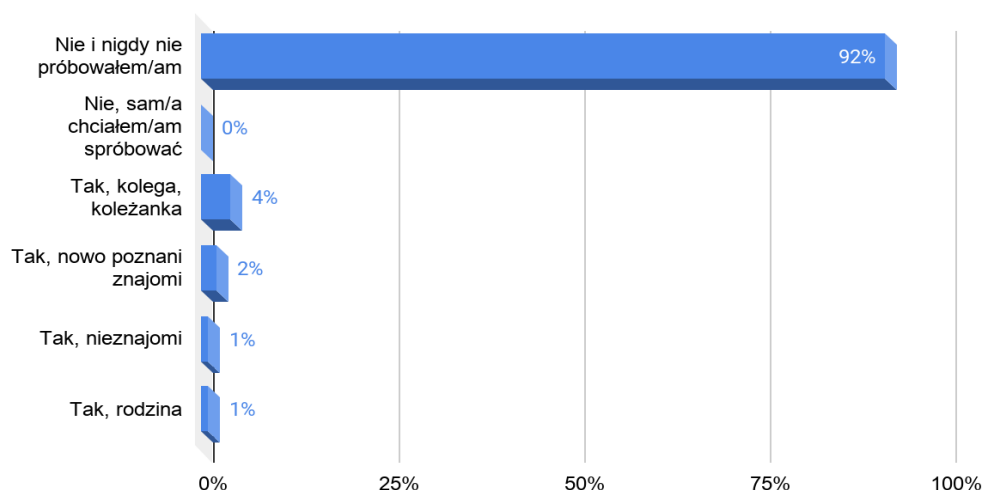

77. Zażywanie narkotyków

Potwierdzono niewielki kontakt uczniów ze środkami odurzającymi – 99% nigdy nie zażyło narkotyku.

Następne pytanie dotyczyło namawiania uczniów przez inne osoby do zażywania narkotyków.

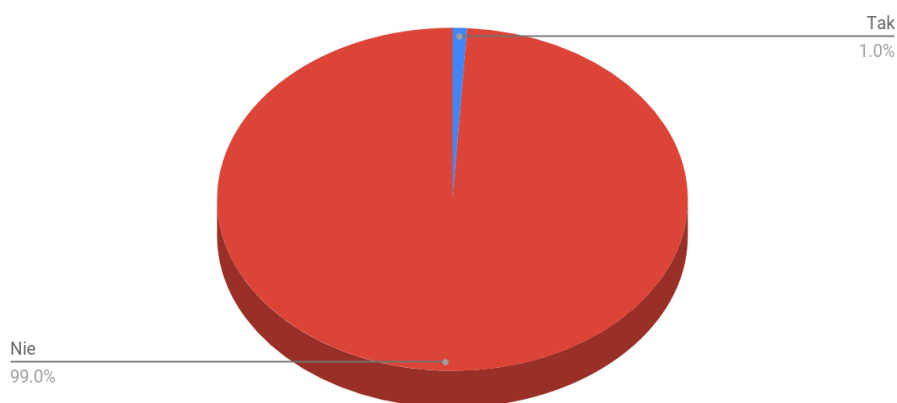
Czy ktoś namawiał Cię do spróbowania narkotyków?

78. Namawianie do zażywania narkotyków

Zdecydowana większość respondentów wskazuje, że nikt ich nie namawiał i nigdy nie próbowali (92%). Natomiast 6% respondentów było namawianych przez swoich znajomych lub nowo poznanych znajomych (6%), nieznajomych (1%) lub rodzinę (1%). Są to sporadyczne przypadki, ale nie można bagatelizować żadnych oznak namawiania oraz rozprowadzania narkotyków wśród dzieci.

Kolejne pytanie dotyczyło gotowości i chęci dzieci do spróbowania narkotyków.

Czy spróbowałbyś narkotyków, gdyby nadarzyła się ku temu okazja?

79. Dzieci potencjalnie zagrożone spożywaniem narkotyków

99 % badanych dzieci nie chciałoby spróbować narkotyków, gdyby nadarzyła się okazja. Podsumowując tą część, można wnioskować, że obecnie dzieci w szkołach podstawowych w Dubiecku są świadome zagrożeń, jakie niosą narkotyki i w większości unika kontaktu z tymi substancjami. Należy podtrzymywać te pozytywne postawy wśród dzieci poprzez działania profilaktyczne.

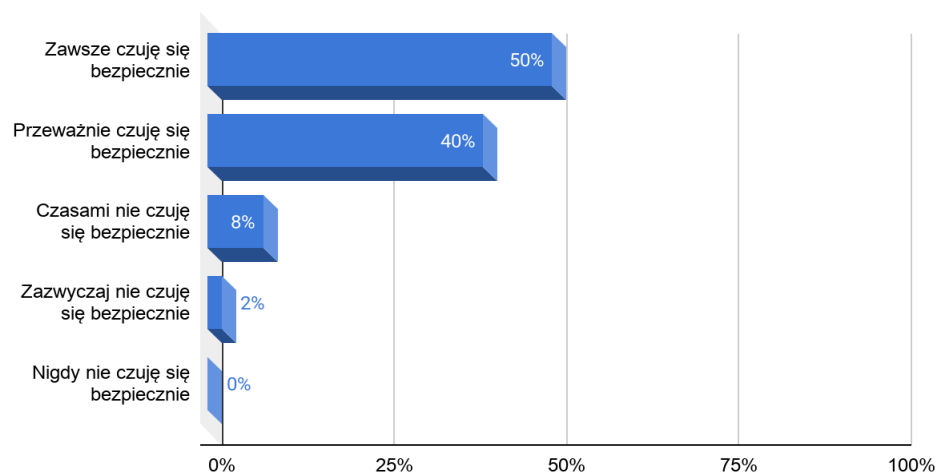
5.2 Młodzież – uczniowie szkół ponadpodstawowych

5.2.1 Przemoc rówieśnicza - młodzież

Zadano pytania dotyczące problemów społecznych również młodzież – uczniów szkół ponadpodstawowych.

Pierwsze pytanie dotyczyło poczucia bezpieczeństwa w szkole do której uczęszczają.

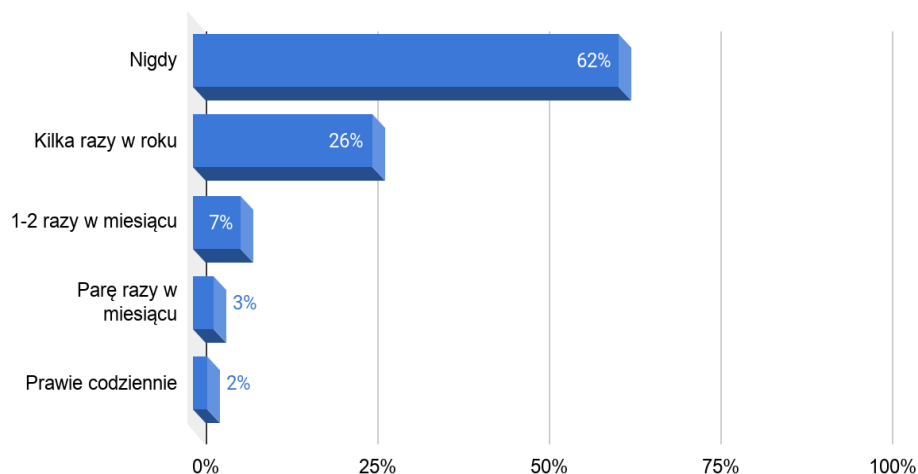
Czy czujesz się w swojej szkole bezpiecznie?

80. Poczucie bezpieczeństwa w szkole

Z przeprowadzonego badania wynika, iż uczniowie czują się w szkołach raczej bezpiecznie. Zawsze bezpiecznie w szkole czuje się połowa badanych, a uczniów czujących się przeważnie bezpiecznie jest 40%. Brak poczucia bezpieczeństwa deklaruje łącznie 10% ankietowanych uczniów, wybierając odpowiedź, że czasami nie czuje się bezpiecznie (8%) lub zazwyczaj nie czuje się bezpiecznie (2%).

Zapytano badaną młodzież o doświadczenia z przemocą w ich szkole.

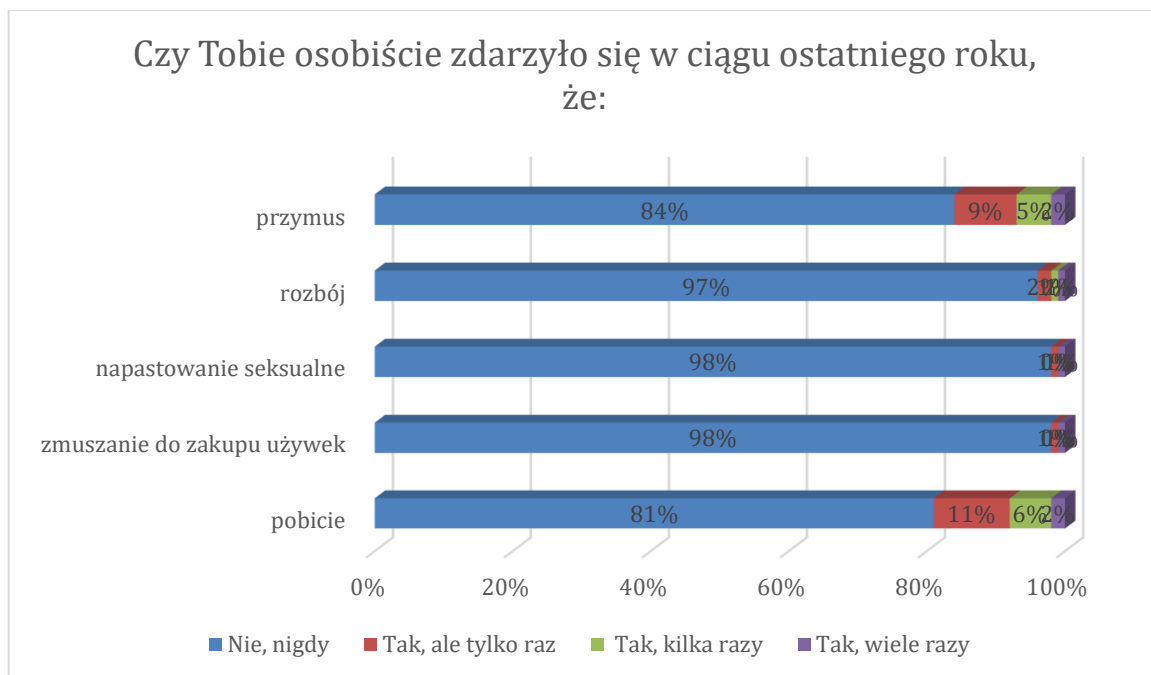
Jak często obserwujesz przemoc/cyberprzemoc w swojej szkole?

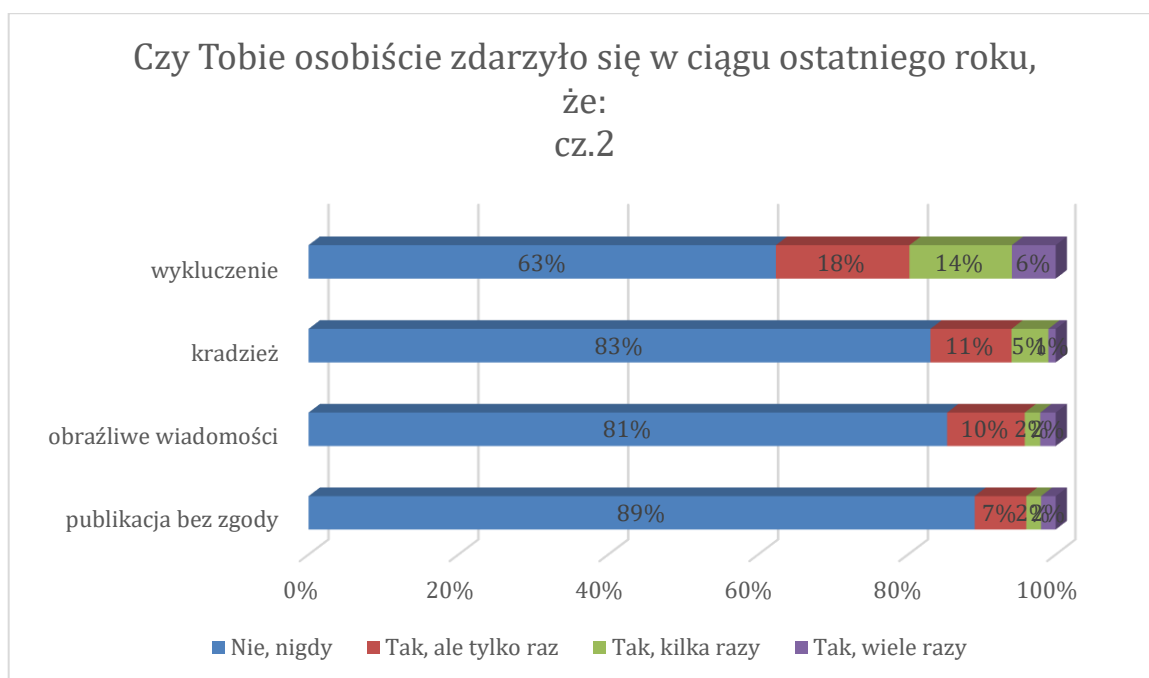
81. Bycie świadkiem przemocy/cyberprzemocy w szkole

62% nigdy nie była świadkiem przemocy w szkole, natomiast 38% uczniów zaobserwowała przynajmniej raz przemoc w swoim środowisku szkolnym. 26% zauważyło zachowania przemocowe kilka razy w roku, 7% 1-2 razy w miesiącu, 3% parę razy w tygodniu, a 2% prawie codziennie jest świadkiem przemocy lub cyberprzemocy.

Zapytano respondentów o ich osobiste doświadczenia z przemocą w szkole ze strony rówieśników.

82. Przemoc w szkole cz.1

83. Przemoc w szkole cz.2

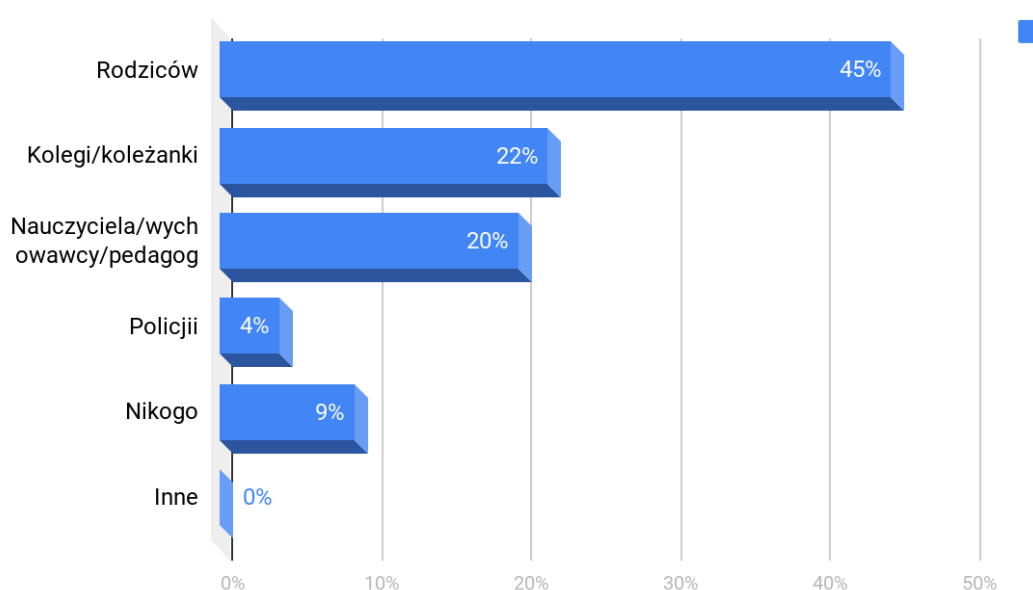
Większość ankietowanych raczej nie spotykała się z przemocą w szkole, natomiast osoby, które się były ofiarami takich zachowań raz lub kilkakrotnie wskazywały najczęściej na: wykluczenie lub odtrącenie przez innych uczniów (37%), jednorazowe uderzenie lub pobicie (19%), otrzymanie obraźliwego smsa lub e-maila (19%), kradzież pieniędzy lub innego przedmiotu (17%), zmuszenie do wykonania jakiejś czynności bez zgody (16%), opublikowanie w Internecie informacji lub zdjęcia/filmu na temat kogoś, który nie chciał tego ujawniać (11%). W następnej kolejności uczniowie wskazywali na: rozbój, czyli zabranie pieniędzy lub innego przedmiotu używając groźby lub siły (3%), napastowanie seksualne (2%) oraz zmuszanie do zakupu używek lub innych przedmiotów (2%).

Wydaje się więc, że głównymi kwestiami związanymi z zachowaniami przemocowymi w szkołach są te związane z wykluczeniem i odtrąceniem przez inne osoby, co ściśle opiera

się na budowaniu relacji, szacunku względem innych osób oraz tolerancją między uczniami.

Kolejne pytanie dotyczyło poszukiwania pomocy w przypadku osobistego doświadczenia przemocy ze strony innych osób.

Do kogo byś się zwrócił/a, gdybyś doświadczył/a przemocy?

84. Poszukiwanie pomocy w syt. doświadczenia przemocy

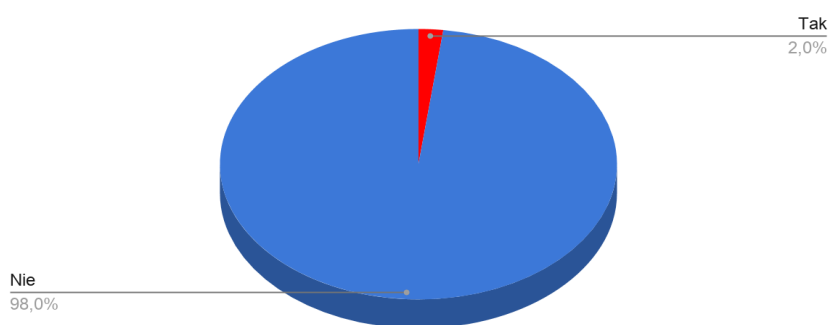
Tutaj większość badanej młodzieży zwróciłaby się o pomoc do rodziców – takiej odpowiedzi udzieliło 45% uczniów. Na kolejnym miejscu wskazywali oni rówieśników (22%), następnie wychowawców (20%), a dopiero za nimi plasuje się policja z wynikiem (4%). 9% młodzieży nie szukałoby pomocy u nikogo, starałoby się radzić sobie z tym samemu. Istotną kwestią jest uświadamianie oraz wzmacnianie wzorca poszukiwania pomocy u innych w przypadku doświadczania przekraczania granic osobistych. Niebezpiecznym zjawiskiem jest nie zwracanie się do nikogo lub opóźnianie reakcji

z nadzieją na poprawę sytuacji bez ingerencji innych osób. Młodzież należy uczyć natychmiastowej reakcji na jakiegokolwiek zachowania przemocowe.

5.2.2 Przemoc domowa

Kolejną kwestią o którą zapytano młodzież było osobiste doświadczenie przemocy fizycznej w swoim domu.

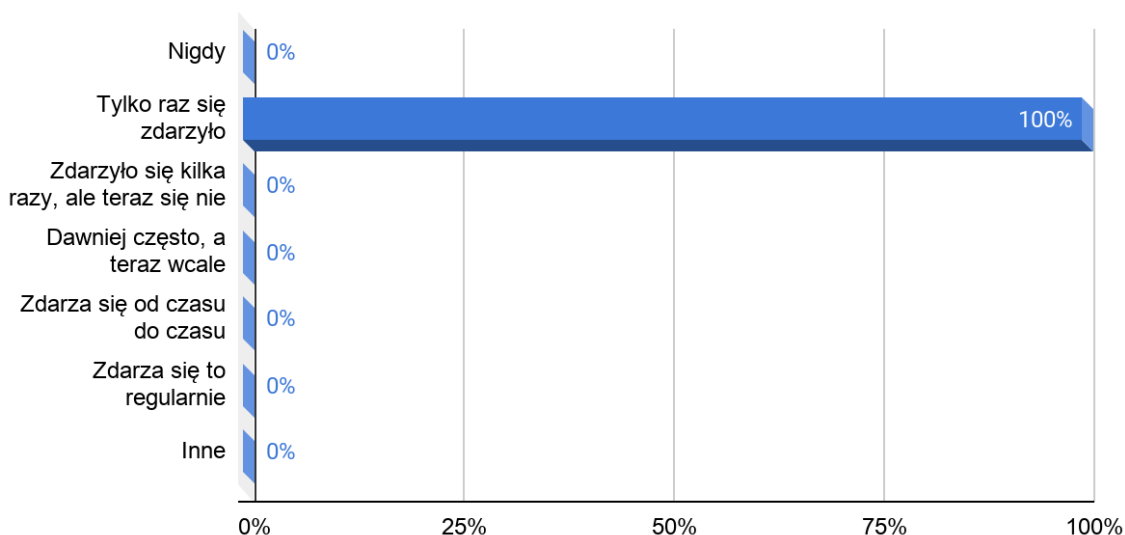
Czy doświadczyłeś/aś kiedykolwiek w swoim domu przemocy fizycznej, w wyniku której miałeś ślady na ciele?

85. Doświadczenie przemocy domowej w środowisku domowym

Zdecydowana większość badanych zaznaczyła, że nigdy nie doświadczyła przemocy fizycznej w domu. 2% młodzieży była kiedykolwiek ofiarą przemocy domowej.

Jak często zdarzają się sytuacje, w których masz ślady powstałe na skutek przemocy fizycznej w domu?

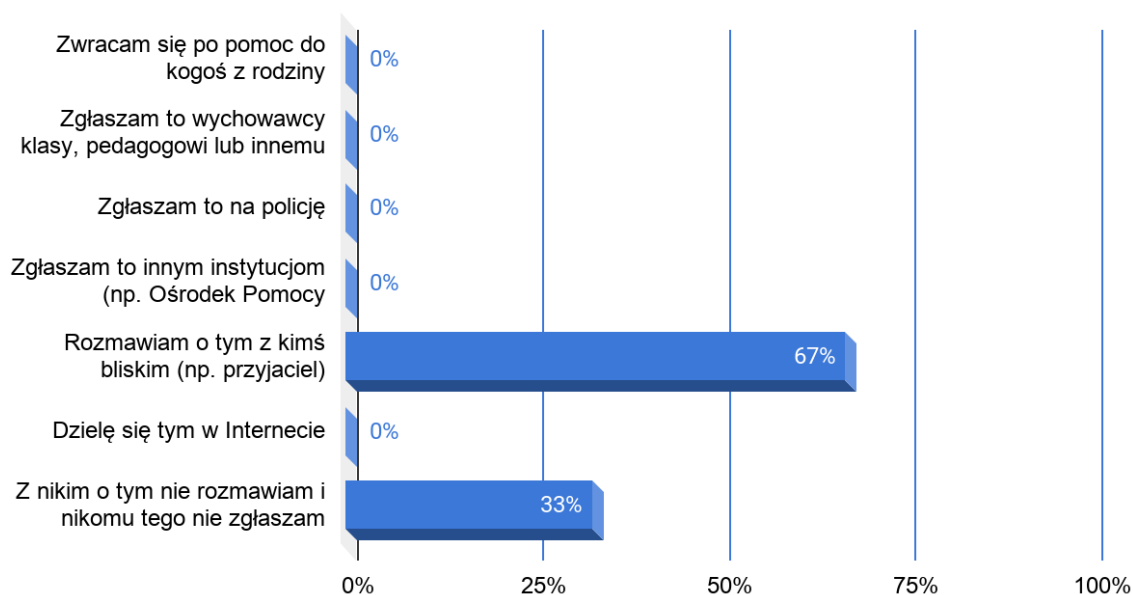

86. Częstość doświadczania przemocy fizycznej w domu

Wszyscy respondenci, którzy zadeklarowali doświadczenie przemocy w swoim życiu doznali jej tylko raz w swoim życiu.

Kolejne pytanie skierowane do osób, które są lub były ofiarami przemocy doprecyzowało, gdzie poszukują lub poszukiwali pomocy.

Co robisz w sytuacjach, gdy doświadczasz przemocy w domu?

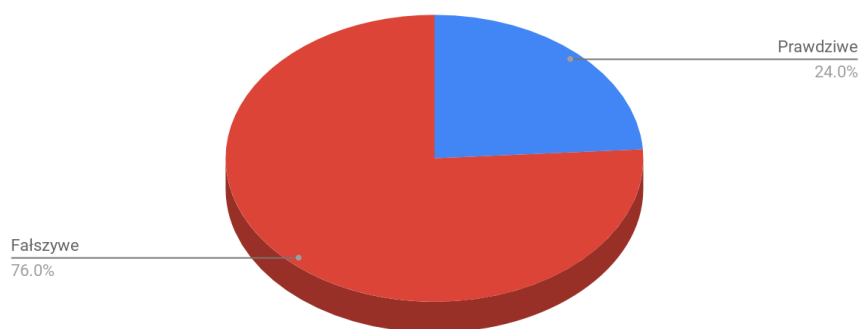
87. Reakcja na doświadczanie przemocy domowej

Z grupy respondentów, które doświadczyło przemocy fizycznej w domu 67% rozmawiało o tym z bliską osobą, natomiast 33% tejże grupy nie zgłosiło tego nikomu.

5.2.3 Problem alkoholowy

Kolejne pytania skierowane do młodzieży dotyczyły spożywania alkoholu zarówno przez nich samych, jak i przez osoby w ich otoczeniu. Najpierw zapytano o opinię dotyczącą alkoholu w piwie i wódce.

Czy, Twoim zdaniem, stwierdzenie: „alkohol w piwie jest inny i mniej groźny niż w wódce” jest...?

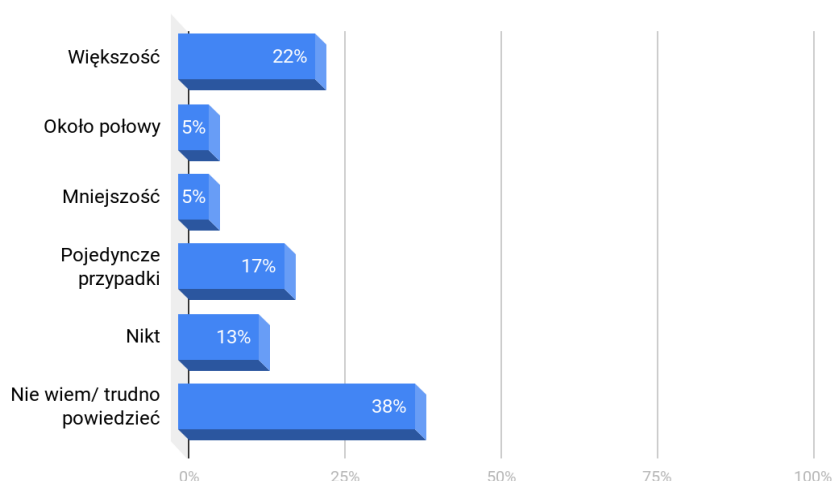

88. Szkodliwość alkoholu

76% osób jest świadoma, że alkohol w obu rodzajach napojów jest taki sam. Natomiast 24% nie zdaje sobie sprawy, że alkohol, bez różnicy na procent jego zawartości, jest tą samą substancją, wywołującą takie same konsekwencje.

Następnie zapytano młodzież o to, ilu ich znajomych z klasy spożywa alkohol.

Ilu Twoich kolegów/koleżanek pije alkohol?

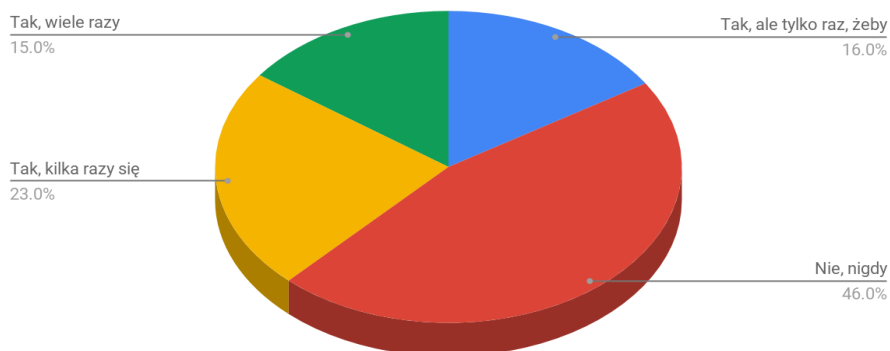

89. Alkohol wśród znajomych

Wśród młodzieży uczącej się w szkołach ponadpodstawowych 49% zna kogoś ze swoich rówieśników, kto pije już alkohol. Świadczy to o kontakcie młodzieży z napojami alkoholowymi. 13% respondentów jednak zadeklarowało, że nie znają takiej osoby, natomiast 38% nie jest w stanie odpowiedzieć na to pytanie. Spożywanie alkoholu wśród nieletnich z pewnością wymaga podjęcia odpowiednich działań.

Kolejne pytanie dotyczyło osobistych kontaktów młodzieży z alkoholem.

Czy kiedykolwiek piłeś alkohol?

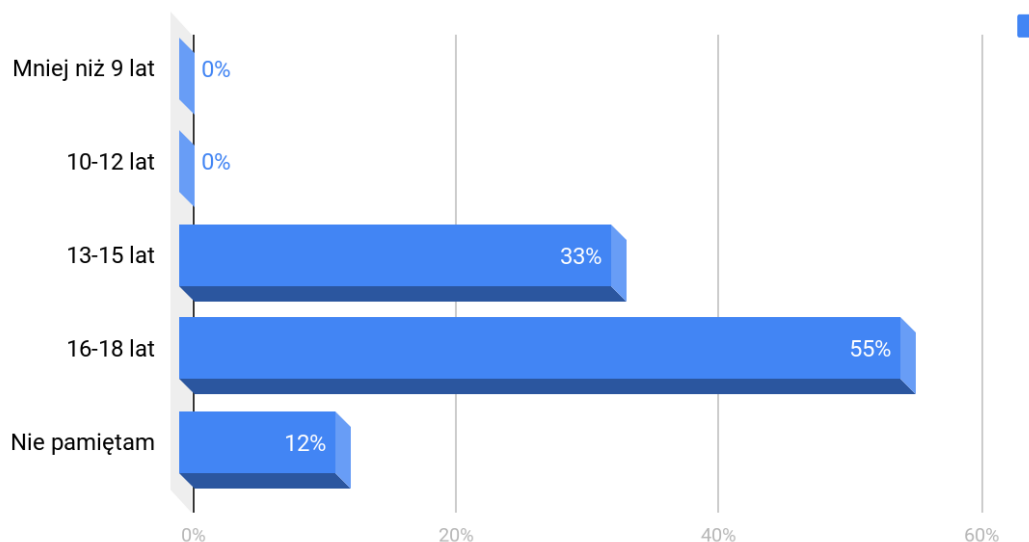

90. Osobiste doświadczenia z alkoholem

Z powyższych danych wynika, że aż 54 % młodzieży jest już po pierwszej inicjacji alkoholowej. 16% spróbowało raz napojów alkoholowych, 15% wiele razy, natomiast 23% piło kilkakrotnie.

Na kolejne pytania odpowiadali tylko uczniowie, którzy przyznali, że zdarzyło im się już pić alkohol. Zapytaliśmy bowiem badaną młodzież o wiek inicjacji alkoholowej.

W jakim wieku po raz pierwszy spróbowałeś/aś alkoholu?

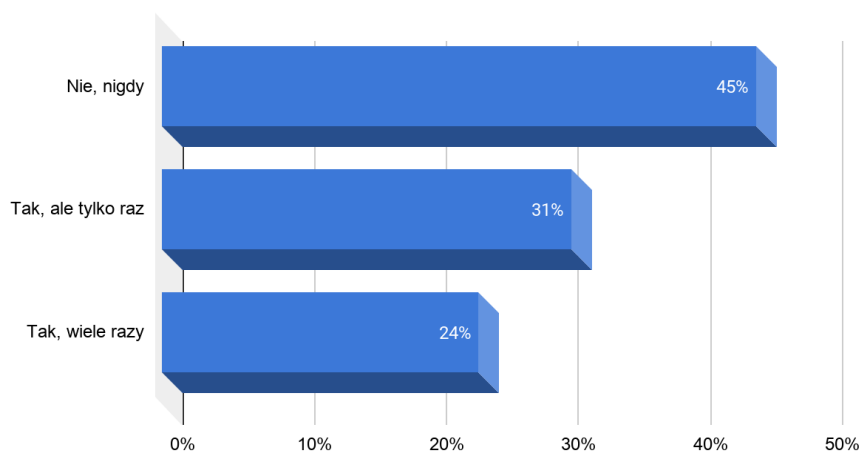

91. Inicjacja alkoholowa

Okazuje się, że najczęściej aż 33% respondentów, którzy kiedykolwiek próbowali alkoholu z pierwszą próbą picia miały do czynienia mając 13-15 lat. Dane wydają się być bardzo niepokojące. W wieku 16-18 lat spróbowało 55% osób. 12% nie pamięta ile miało lat. Wczesny wiek inicjacji alkoholowej jest poważnym czynnikiem ryzyka dla problemów natury zarówno zdrowotnej, jak i rozwojowej młodych ludzi.

Zapytano młodzież również, czy zdarzyło się im być w stanie upojenia alkoholowego.

Czy kiedykolwiek się upiłeś/aś?

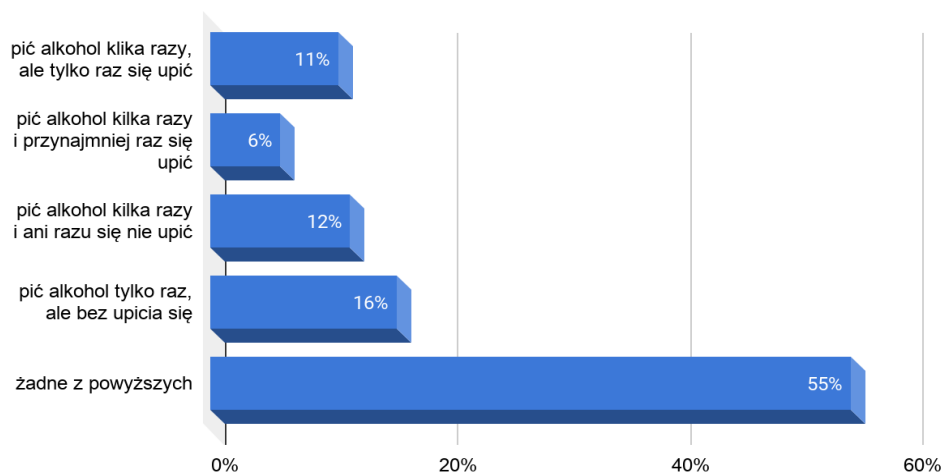

92. Znaczne upojenie alkoholowe

Ponad połowa respondentów, która piła alkohol 45% nigdy się nie upiła, natomiast 55% uczniów zdarzyło się być w stanie upojenia się alkoholowego, w tym 24% wiele razy.

Doprecyzowano czy respondenci pili alkohol w ciągu ostatniego miesiąca.

Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło Ci się...?

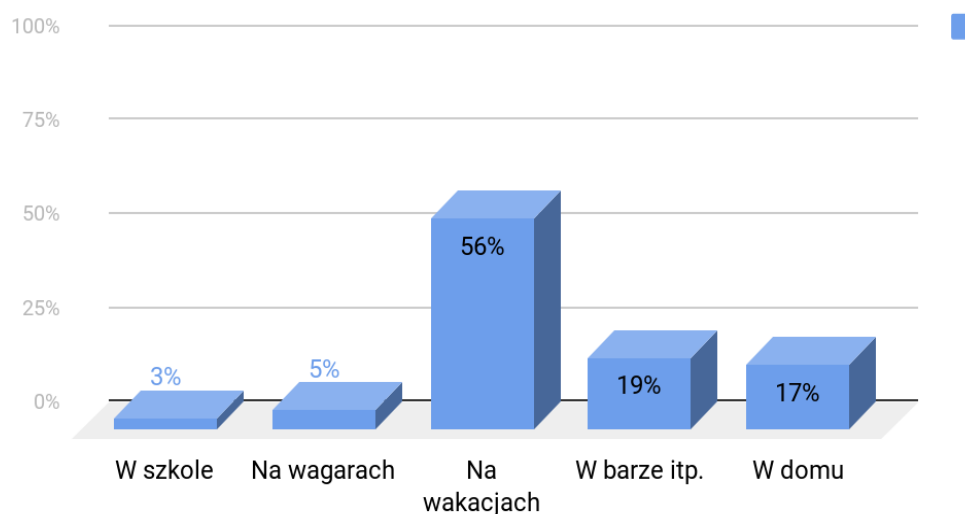

93. *Spożywanie alkoholu w ostatnim miesiącu*

Okazało się, że 17% uczniów piło w ciągu ostatnich 30 dni alkohol do stanu upojenia się, 28% piło alkohol, ale bez upicia się.

Następne pytanie dotyczyło miejsca, w którym po raz pierwszy uczniowie spróbowali alkoholu.

W jakiej sytuacji pierwszy raz spróbowałeś/aś alkoholu?

94. Pierwszy kontakt młodzieży z alkoholem

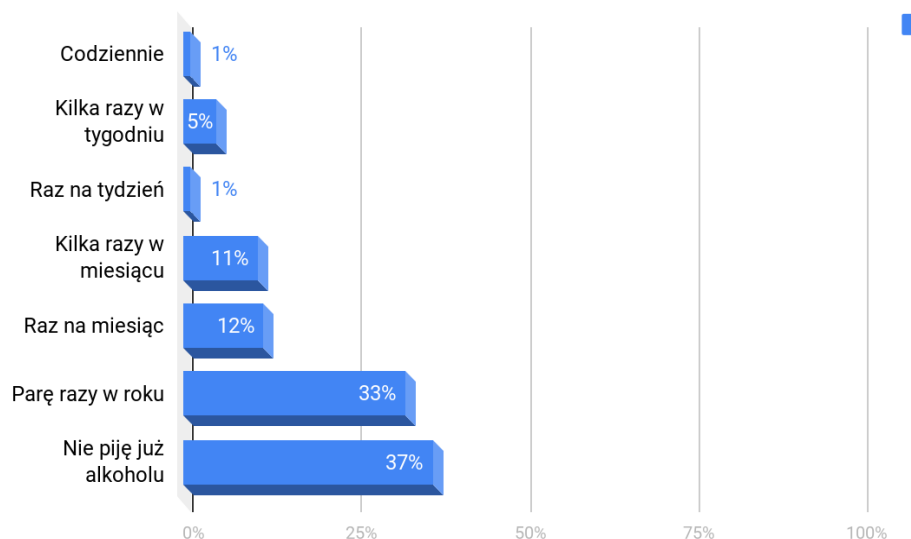
Najczęściej inicjacja alkoholowa wśród uczniów miała miejsce podczas wakacji, takiej odpowiedzi udzieliło 56% badanych. 19% osób odpowiedziało, że pierwszy raz spróbowało alkoholu w barze, natomiast 17% w domu rodzinnym. W następnej kolejności były wagarzy (5%) i szkoła (3%).

Wydaje się, że pierwsze picie alkoholu wiąże się z czasem, kiedy kontrola rodziców i pedagogów jest mała – podczas wakacji. Warto pracować nad uświadomieniem rodziców nad zagrożeniami związanymi po sięganie po alkohol w czasie wolnym.

Wnioski płynące z badań ESPAD prowadzonych we Wrocławiu 2019 pokazują, że ważnym czynnikiem chroniącym młodzież przed piciem napojów alkoholowych są prawidłowe postawy rodzicielskie, a w szczególności brak przyzwolenie na picie napojów alkoholowych, przynajmniej do czasu osiągnięcia pełnoletności.

W następnym pytaniu doprecyzowano jak często młodzież pije alkohol.

Jak często pijesz alkohol?

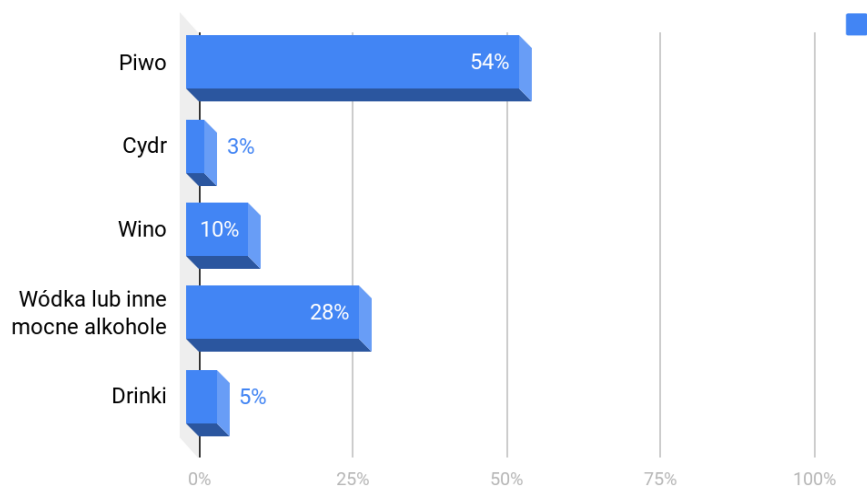

95. Częstotliwość picia alkoholu

37% zaznaczyło, że nie pije już alkoholu, natomiast 33% parę razy w roku (mogą to być np. okazje rodzinne, lampka szampana na sylwestra). Widoczna jest jednak grupa młodzieży, która pije alkohol kilka razy w miesiącu (11%) lub raz miesiącu (12%). Codziennie, kilka razy w tygodniu, bądź raz na tydzień alkohol pije w sumie 7% odpowiadających.

W kolejnym pytaniu doprecyzowano jaki rodzaj alkoholu młodzież pije.

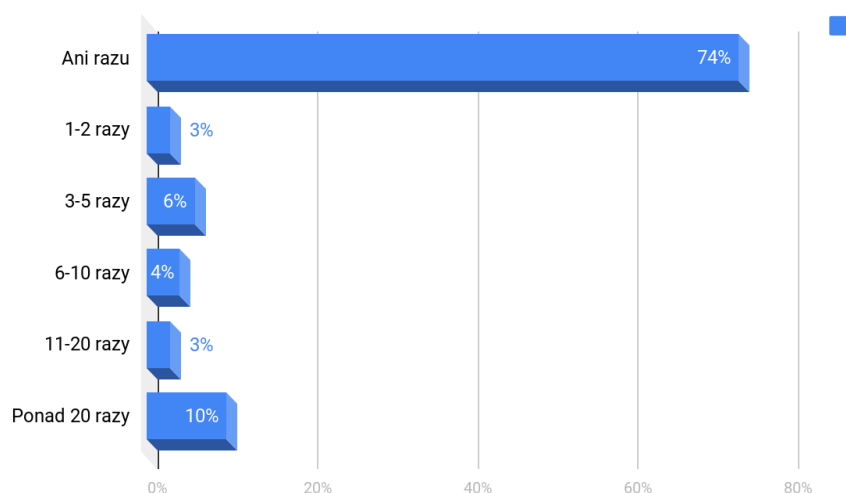
Jaki alkohol pijesz lub piłeś/aś najczęściej?

96. Rodzaje wypijanego alkoholu

Najczęściej jest to piwo (54%), następnie wódka lub inne mocne alkohole (28%), wino (10%) Drinki, cydr i inne wybrało 8% respondentów.

Ankietowanym zadano też pytanie o to, czy kupowali kiedykolwiek alkohol samodzielnie.

Czy kupowałeś/aś kiedyś alkohol samodzielnie? Jeśli tak, to ile razy?

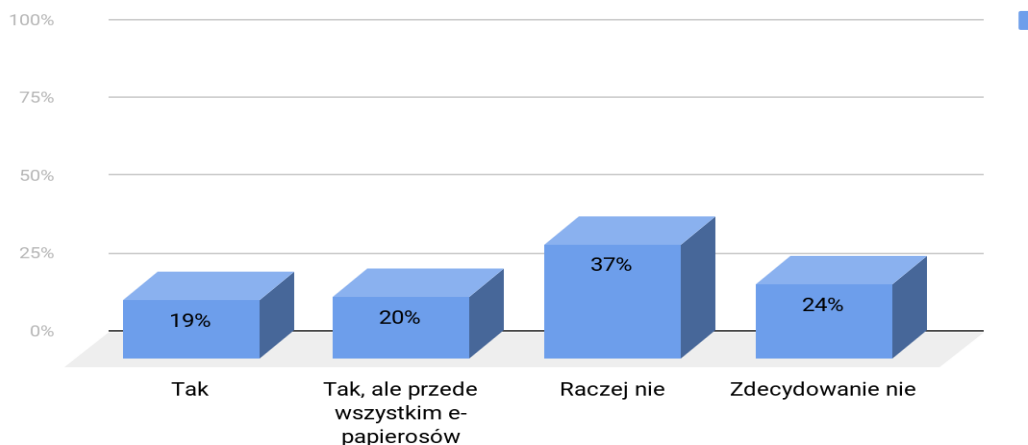
97. Samodzielny zakup alkoholu

74% respondentów odpowiedziało, że ani razu nie kupiło alkoholu samodzielnie, jednak 26% młodzieży miała doświadczenie samodzielnego kupienia alkoholu.

5.2.4 Problem nikotynowy

W następnych pytaniach zapytaliśmy badaną grupę młodzieży o to czy ich zdaniem palenie papierosów jest modne wśród ich rówieśników.

Czy, Twoim zdaniem, palenie papierosów wśród Twoich rówieśników jest modne?

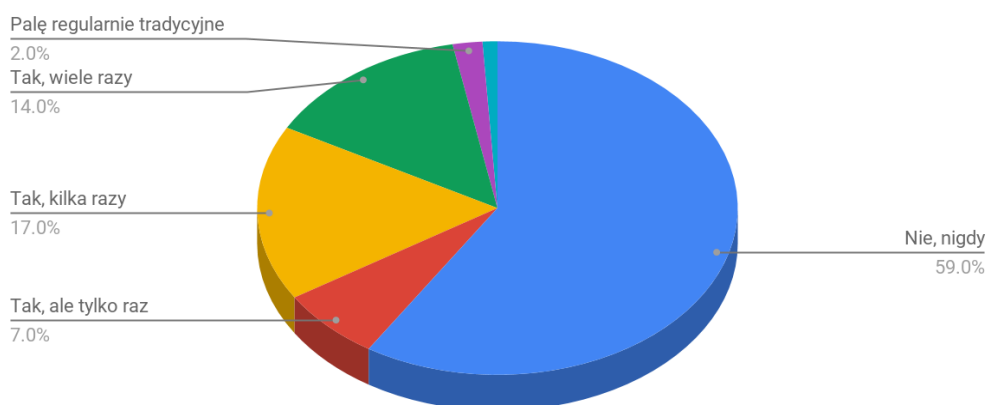

98. *Moda na palenie*

W sumie 39% młodych mieszkańców miasta potwierdza, że palenie wciąż jest modne i pozostaje wartością cenioną, która może służyć za element np. zdobywania popularności w środowisku. 20% młodzieży uważa, że to przede wszystkim e-papierosy są modne. Są to dosyć niepokojące wyniki, ponieważ nikotyna, zawarta również w e-papierosach należy do jednej z najbardziej uzależniających substancji.

Kolejnym pytaniem było czy ankietowana młodzież kiedykolwiek sięgnęła po wyroby tytoniowe.

Czy kiedykolwiek paliłeś/aś papierosa (w tym także e-papierosa)?

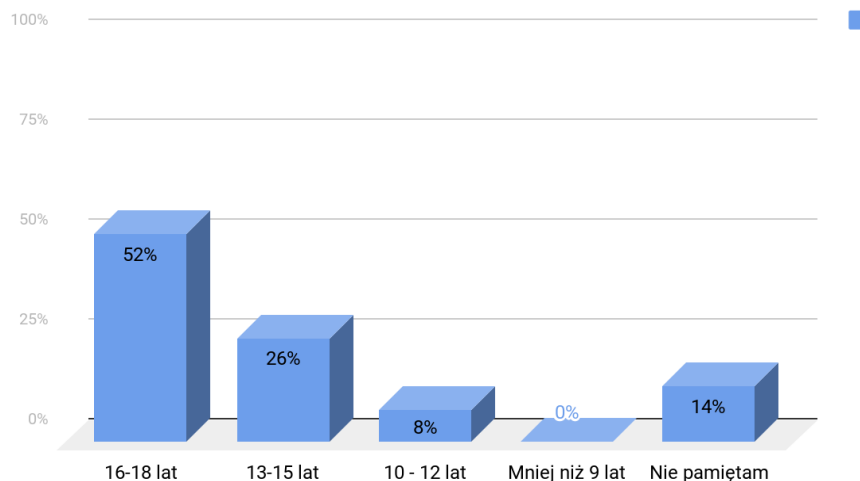

99. Odpowiedzi na pytanie o zapalenie wyrobów nikotynowych

Wśród badanych do zapalenia papierosów kiedykolwiek przyznało się 41% młodzieży. Jako osoby nigdy nie próbujące papierosów określa się 59% ankietowanych. Wielu uczniów korzysta z tych używek, a przynajmniej ma z nimi kontakt oraz wydaje się, że palenie wciąż jest modne wśród młodych osób. Regularnie pali tradycyjne papierosy 2%, natomiast e-papierosy 1%.

Na kolejne pytania odpowiedzi udzielały jedynie te osoby, których odpowiedź na poprzednie pytanie była twierdząca.

W jakim wieku po raz pierwszy spróbowałeś/aś papierosów?

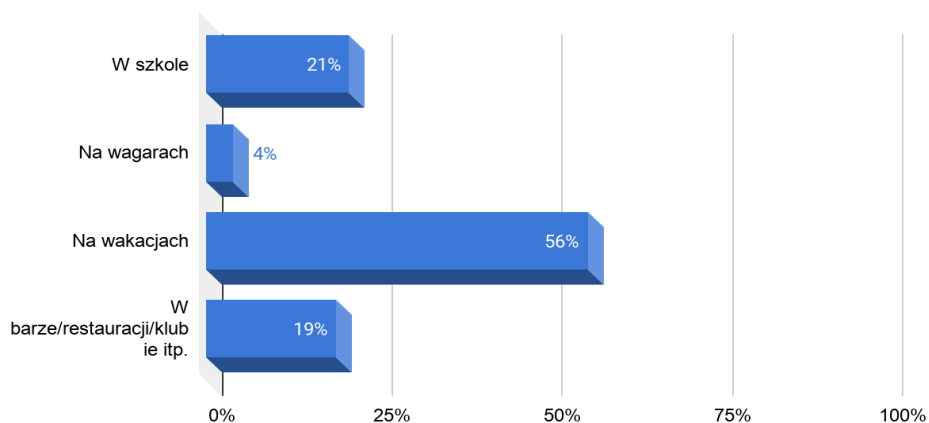

100. Wiek inicjacji nikotynowej

Jeśli chodzi o wiek, w którym pierwszy raz spróbowano papierosów, to najczęściej było to w okresie między 16-18 lat. Takiej odpowiedzi udzieliło 52% badanych. Okres od 13 do 15 zaznaczyło 26%, a od 10 do 12 lat wskazało 8%. 14% respondentów nie pamięta w jakim wieku pierwszy raz zapaliło wyroby nikotynowe.

Kolejno zapytano uczniów w jakich okolicznościach pierwszy raz mieli kontakt z wyrobami nikotynowymi.

W jakiej sytuacji po raz pierwszy miałeś/aś kontakt z papierosami?

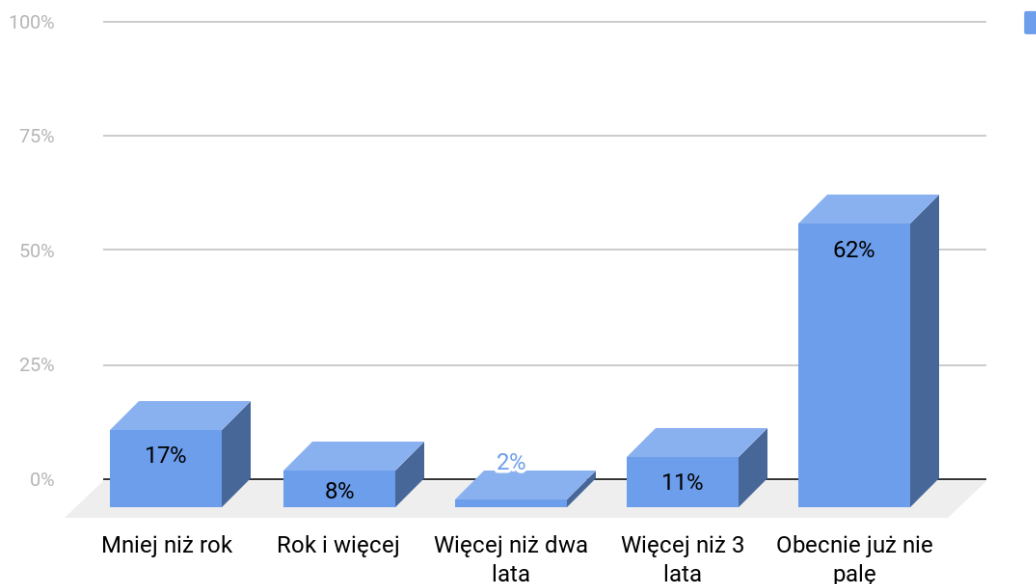

101. Miejsce inicjacji nikotynowej

Na pytanie w jakiej sytuacji po raz pierwszy młodzież miała s kontakt z papierosami najczęściej ankietowanych przyznało się, że na wakacjach (56%). W następnej kolejności pojawiła się szkoła (21%), co również może wydawać się niepokojące. Szkoła powinna być miejscem, w którym dostęp do używek jest szczególnie utrudniony. Warto więc zadbać o odpowiednie szkolenia dla nauczycieli, aby wiedzieli jak radzić sobie z podobnymi sytuacjami.

Kolejne pytanie dotyczyło kontynuowania palenia przez młodzież.

Jak długo palisz papierosy?

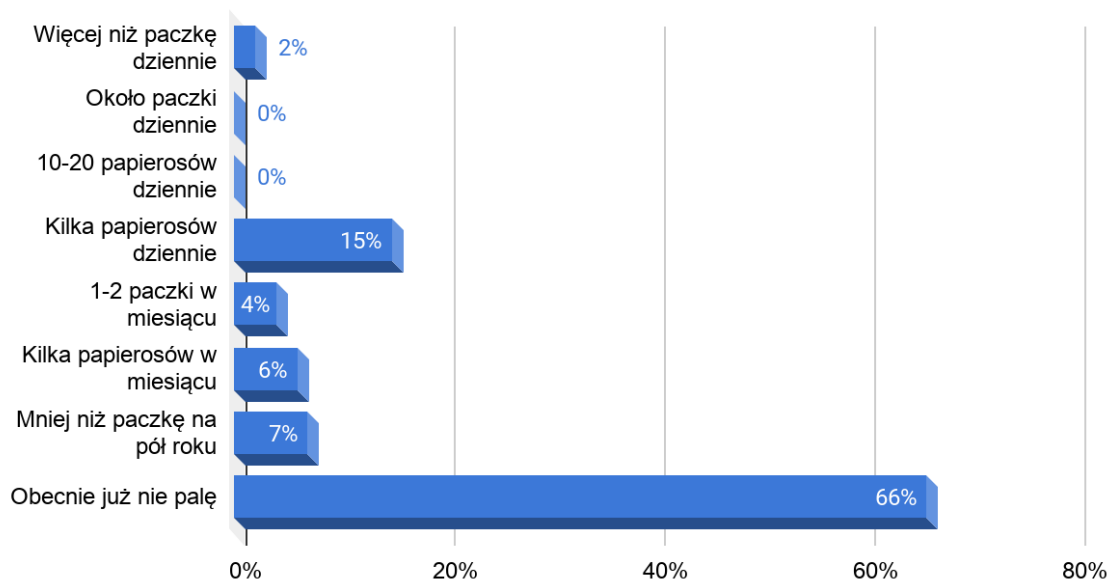

102. Okres palenia papierosów

Na pytanie o to, jak długo palą papierosy, ci sami uczniowie zdecydowanie przyznali, że już nie palą (63%). Pozostali najczęściej palą mniej niż rok (17%) i więcej niż 3 lata (11%). Odpowiedzi rok i więcej oraz więcej niż 2 lata udzieliło 10% badanych.

Kolejnym pytaniem z zakresu zagrożenia młodzieży nałogiem nikotynowym była kwestia ilości wypalanych wyrobów tytoniowych.

Jak dużo palisz papierosów?

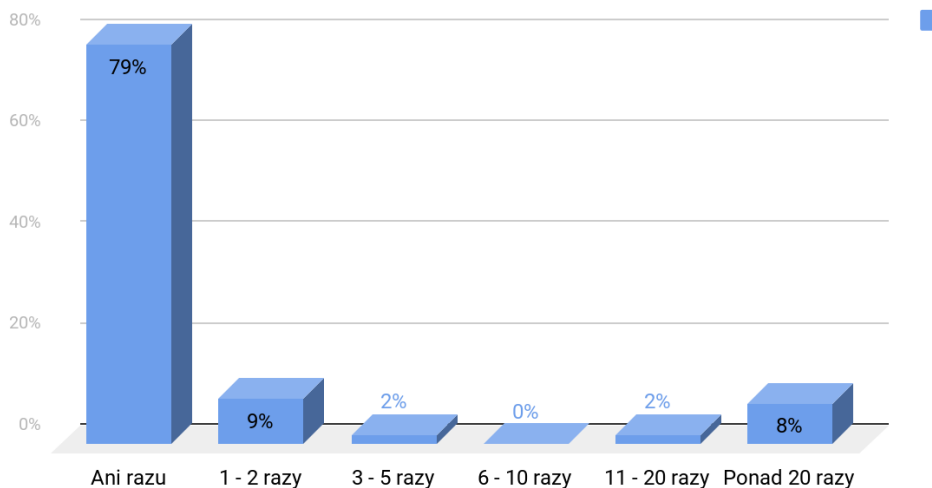

103. Ilość wypalanych papierosów

Wśród osób, które nadal palą papierosy 15% pali kilka papierosów dziennie, 6% kilka w miesiącu, 4% 1-2 paczki dziennie, 7% mniej niż paczkę na pół roku, natomiast 2% więcej niż paczkę dziennie.

Kolejnym pytaniem z zakresu zagrożenia młodzieży nałogiem nikotynowym była kwestia samodzielnego zakupu wyrobów tytoniowych.

Czy kiedykolwiek samodzielnie kupiłeś/aś papierosy? Jeśli tak, to ile razy?

104. Samodzielny zakup papierosów

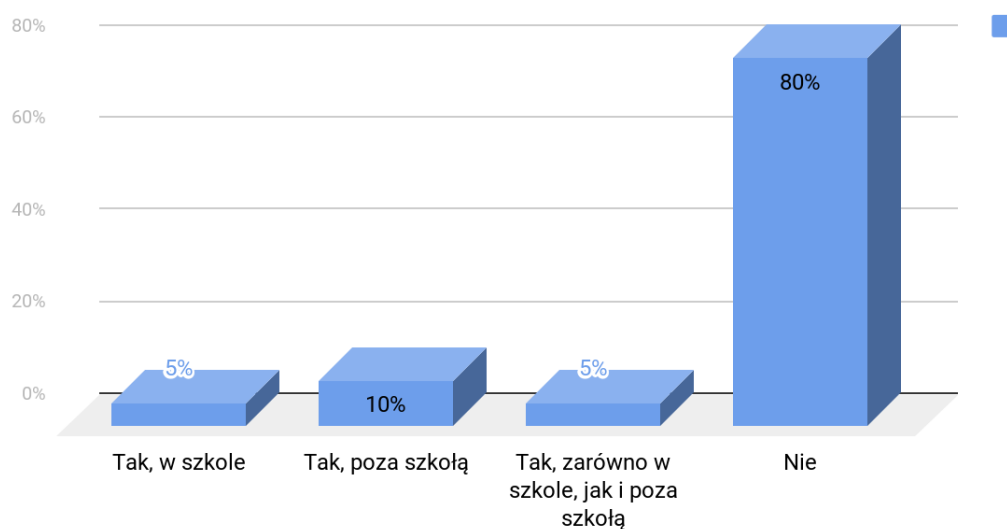
79% badanej młodzieży nigdy samo nie kupiło papierosów. Do samodzielnego zakupu jedno lub dwukrotnego przyznało się 9% badanych. Więcej niż dwa razy zrobiło to w sumie jedynie 12% ankietowanych, natomiast 8% z nich kupiło papierosy ponad 20 razy. Można wnioskować, iż dla młodzieży trudne jest zakupienie wyrobów tytoniowych, co dobrze rokuje na przyszłość.

5.2.5 Problem narkotykowy

W dalszej części diagnozy zapytaliśmy młodzież o kwestie związane z używaniem narkotyków, w której osoby w przedziale wiekowym 14-18 lat są w grupie ryzyka, ze względu na okres rozwojowy związany z budowaniem własnej tożsamości, poszukiwania akceptacji u innych osób oraz poszukiwania nowych doświadczeń.

W pierwszej kolejności młodzież została zapytana o kontakty z osobami rozprowadzającymi narkotyki.

Czy spotkałeś/aś osobę, która rozprowadzała narkotyki (w tym marihuanę)?

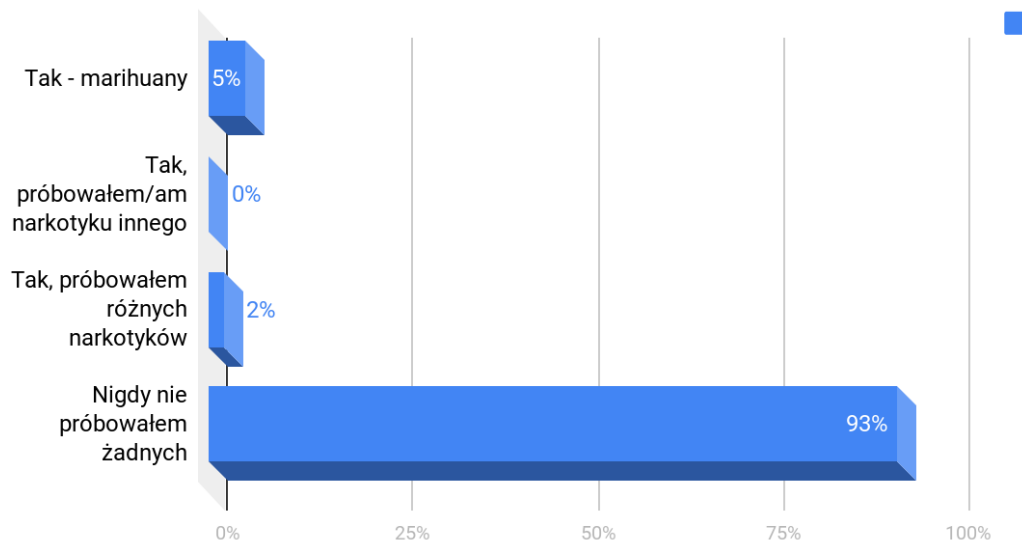

105. Dostępność narkotyków

Większość młodzieży oświadczyła, że nie spotkała nigdy osoby, która w jej środowisku lokalnym rozprowadzała narkotyki. Jednak 20% uczniów spotkało się z rozprowadzaniem narkotyków: 5% w środowisku szkolnym, 10% poza szkołą oraz 5% zarówno w szkole, jak i poza nią. Jest to alarmujący wynik, który wskazuje na dostęp młodzieży do substancji nielegalnych.

Kolejne pytanie dotyczyło osobistego kontaktu młodzieży z narkotykami.

Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek substancji uznawanej za narkotyki (w tym również marihuany i dopalaczy)?

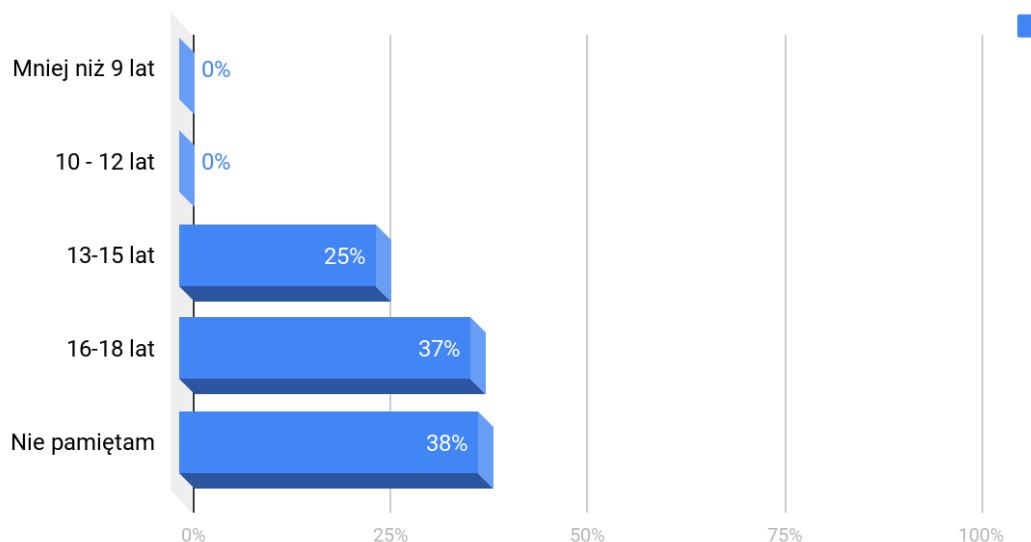

106. Zazywanie narkotyków

Potwierdzono niewielki kontakt uczniów z tymi środkami – 93% nigdy nie zażyło narkotyku. Natomiast 7% próbowało, w tym 5% marihuany. Pytanie kontrolne dotyczące zazywania substancji nieistniejących pozwala potwierdzić słuszność uzyskanych wyników.

Na kolejne pytania odpowiedzieli tylko uczniowie, którzy w poprzednim pytaniu przyznali się do tego, że zdarzyło im się zażyć substancje uznawane za narkotyki. Odpowiedzi zatem dotyczą dość małej próbki osób. Pierwsze pytanie doprecyzujące dotyczyło wieku, w jakim ankietowana młodzież pierwszy raz spróbowała narkotyków.

W jakim wieku po raz pierwszy spróbowałeś/aś narkotyków?

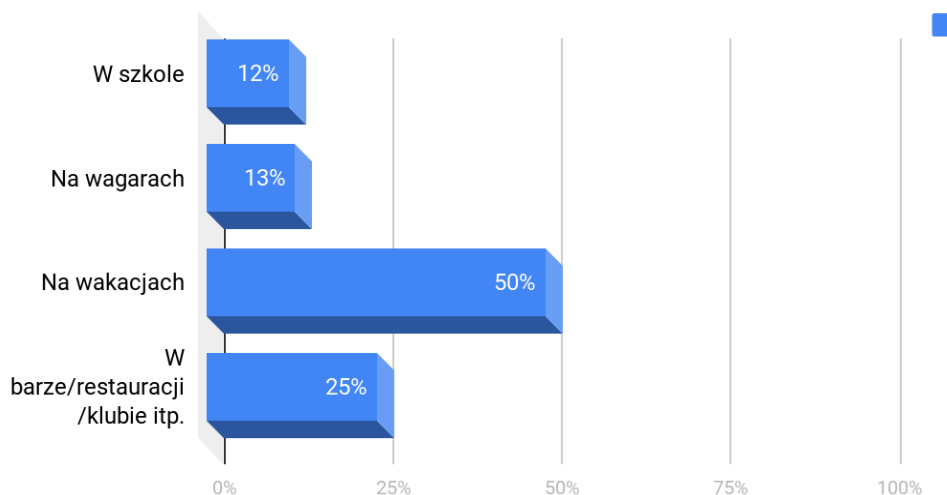

107. Wiek inicjacji narkotykowej

Okazuje się, że najczęściej do inicjacji dochodziło pomiędzy 16 a 18 rokiem życia (37%) oraz pomiędzy 13 a 15 rokiem życia (25%). 38% osób z grupy zażywającej narkotyki nie pamięta, w jakim wieku pierwszy raz miało kontakt z substancjami uzależniającymi

W kolejnym pytaniu ankietowani zostali zapytani o sytuację, w jakiej pierwszy raz próbowali narkotyków.

W jakiej sytuacji po raz pierwszy miałeś/aś kontakt z narkotykami?

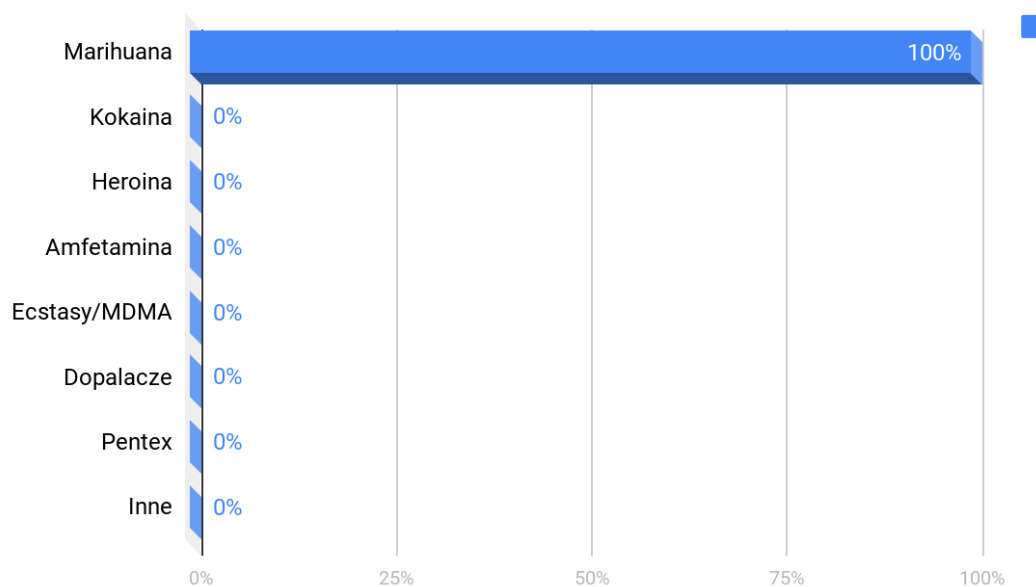

108. Miejsce pierwszego kontaktu z narkotykami

Najczęstszą przestrzenią do kontaktu z narkotykami okazują się wakacje (50%), następnie miejsce publiczne, tj. bar, restauracja, klub (25%), w mniejszym stopniu na wagarach (13%) oraz w szkole (12%).

Kolejne pytanie miało na celu sprawdzenie, jakiego narkotyku najczęściej używają uczniowie, którzy już próbowali narkotyków.

Jakiego narkotyku najczęściej używasz?

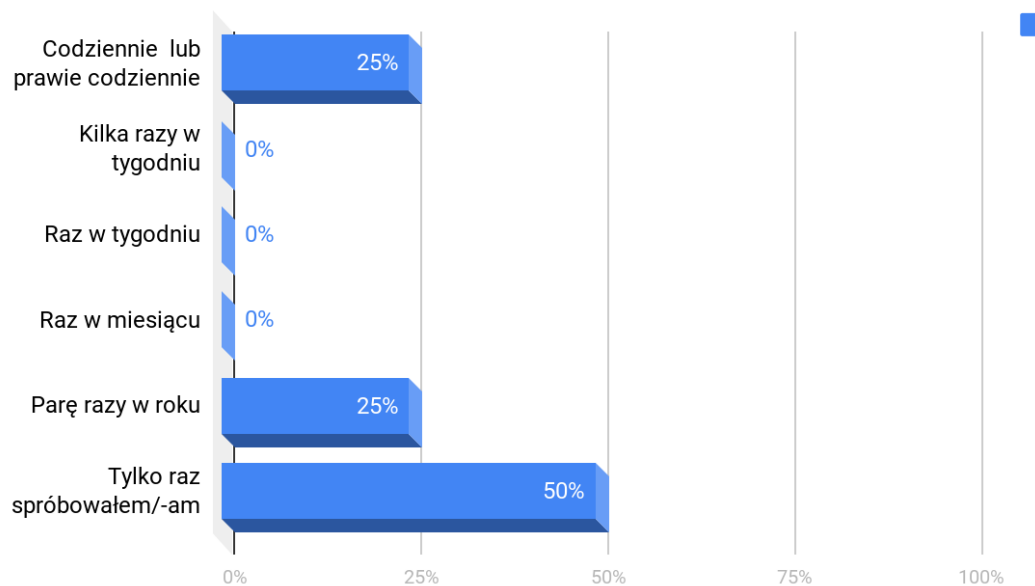

109. Rodzaje zżywanych narkotyków

Odpowiedzi respondentów używających narkotyków wskazują na największą dostępność marihuany (100%).

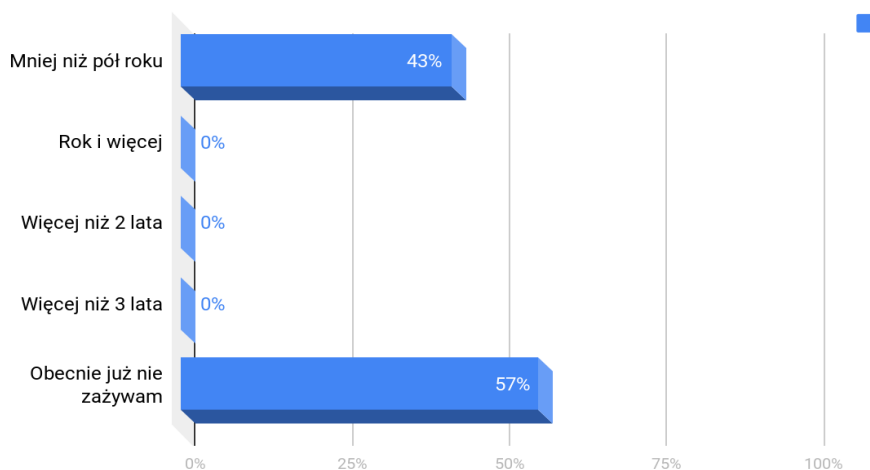
Następnie młodzież odpowiedziała na pytanie, jak często sięga po narkotyki.

Jak często zażywasz narkotyki?

110. Częstotliwość zażywania narkotyków

Następne pytanie dotyczyło okresu zażywania substancji uznawanych za narkotyki.

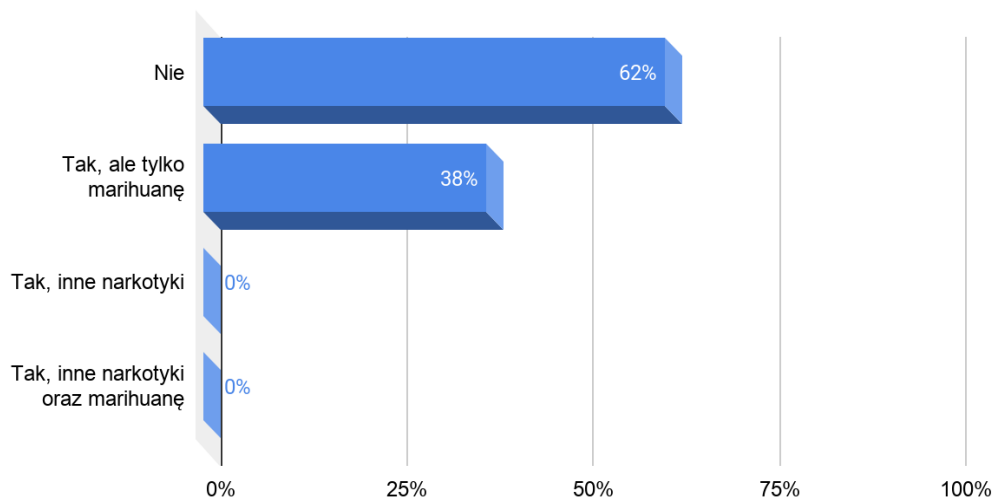
Jak długo zażywasz narkotyki?

III. Okres zażywania narkotyków

57% respondentów odpowiedziało, że aktualnie już nie zażywa narkotyków, natomiast 43% osób rozpoczęło korzystać z takich substancji mniej niż pół roku przed badaniem.

Doprecyzowano poprzednie pytanie o zażycie substancji psychoaktywnych w ciągu ostatniego miesiąca, aby móc dostrzec skalę aktualnego problemu u osób badanych. Odpowiedziało na nie 7% całej badanej próby młodzieży, co jest dość niewielkim odsetkiem osób, aczkolwiek nie można bagatelizować odpowiedzi nawet małej grupy osób, ponieważ wskazuje to na możliwość rozpowszechniania się narkotyków wśród lokalnej społeczności.

Czy w ciągu ostatnich 30 dni zażywałeś/-aś jakiegokolwiek narkotyki?

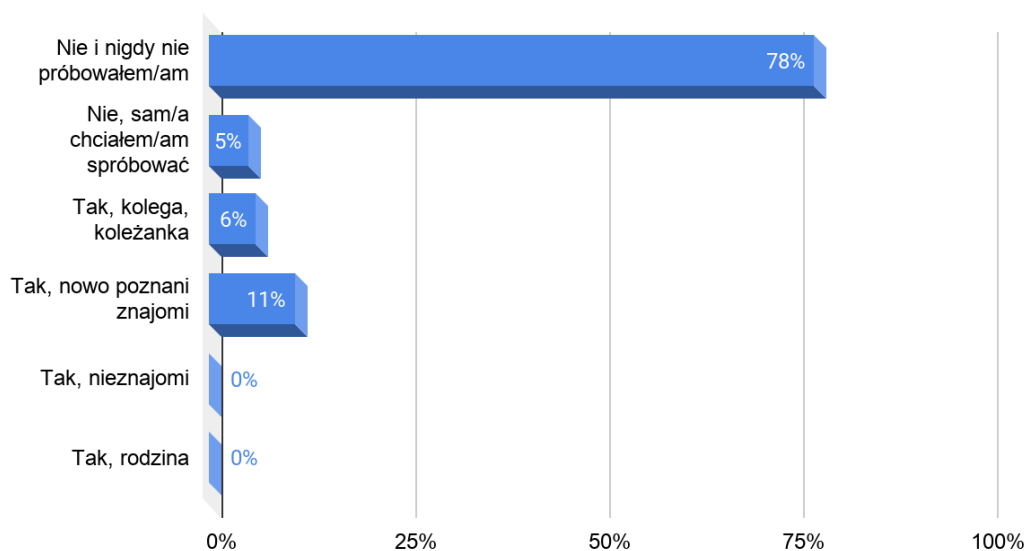

112. Zażywanie narkotyków w ostatnich miesiącu

62% młodzieży nie brało narkotyków w ostatnim miesiącu, natomiast 38% wskazuje na zażywanie narkotyków, w tym marihuany w ostatnim czasie.

Następne pytanie dotyczyło namawiania uczniów przez inne osoby do zażywania narkotyków. Na to pytanie odpowiadała już cała grupa badanej młodzieży

Czy ktoś namawiał Cię do spróbowania narkotyków?

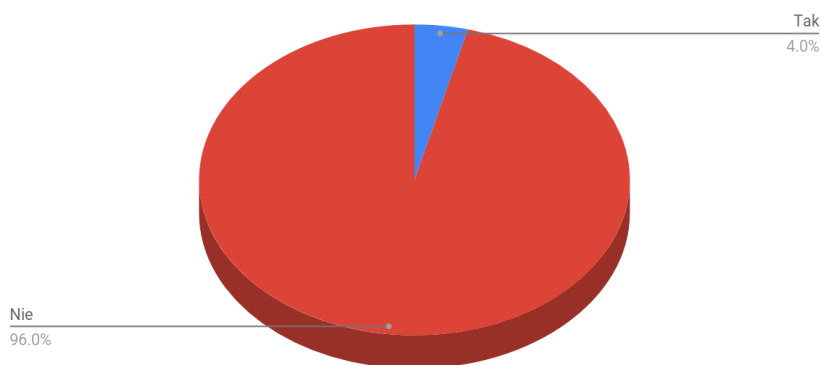

113. Namawianie do zażywania narkotyków

Zdecydowana większość respondentów wskazuje, że nikt ich nie namawiał i nigdy nie próbowali narkotyków (78%). Natomiast spośród osób, które próbowały narkotyków same podjęły decyzję (5%) lub byli namawiani przez swoich znajomych (6%) lub nowo poznanych znajomych (11%).

Kolejne pytanie dotyczyło gotowości młodzieży i ich chęci do spróbowania narkotyków.

Czy spróbowałbyś narkotyków, gdyby nadarzyła się ku temu okazja?

114. Osoby potencjalnie zagrożone

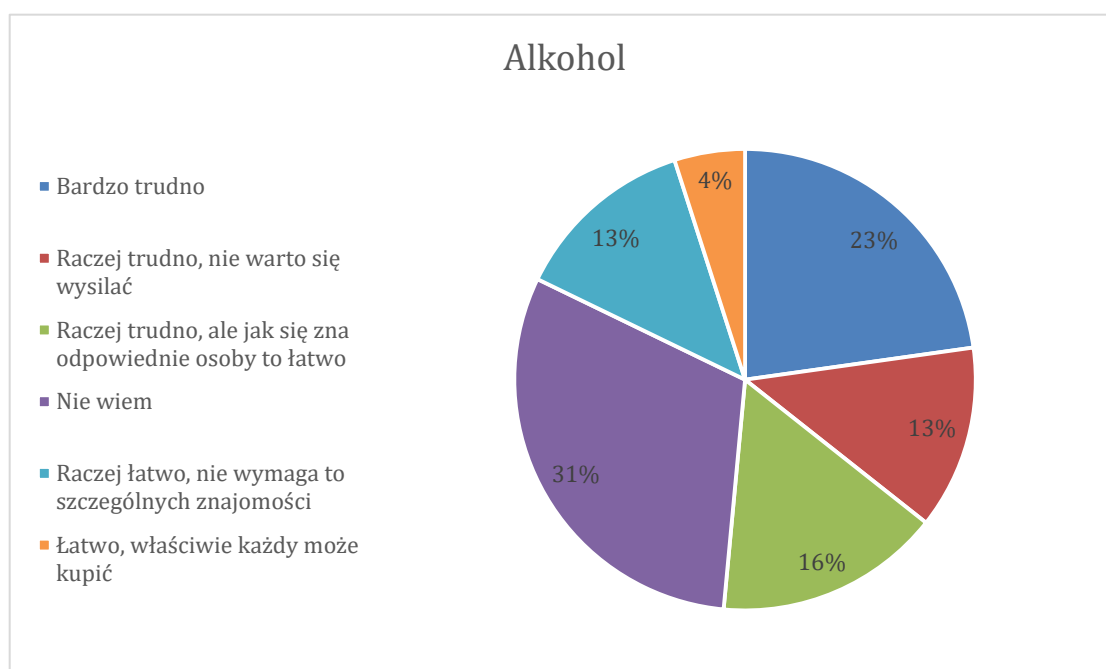
4% badanych przyznało się, że spróbowałiby narkotyków, gdyby nadarzyła się okazja. Zdecydowana większość nie wykazuje takiego zainteresowania.

Podsumowując tą część, możemy podkreślić, że obecnie młodzież z Miasta i Gminy Dubiecko jest świadoma zagrożeń, jakie niosą narkotyki i w większości unika kontaktu z tymi substancjami. Jednakże istnieje też niewielka grupa młodzieży, która jest już po inicjacji narkotykowej, co wskazuje na zapotrzebowanie na działania profilaktyczne w celu prewencji rozpowszechniania się takich zachowań.

5.3 Dostępność używek dla nieletnich

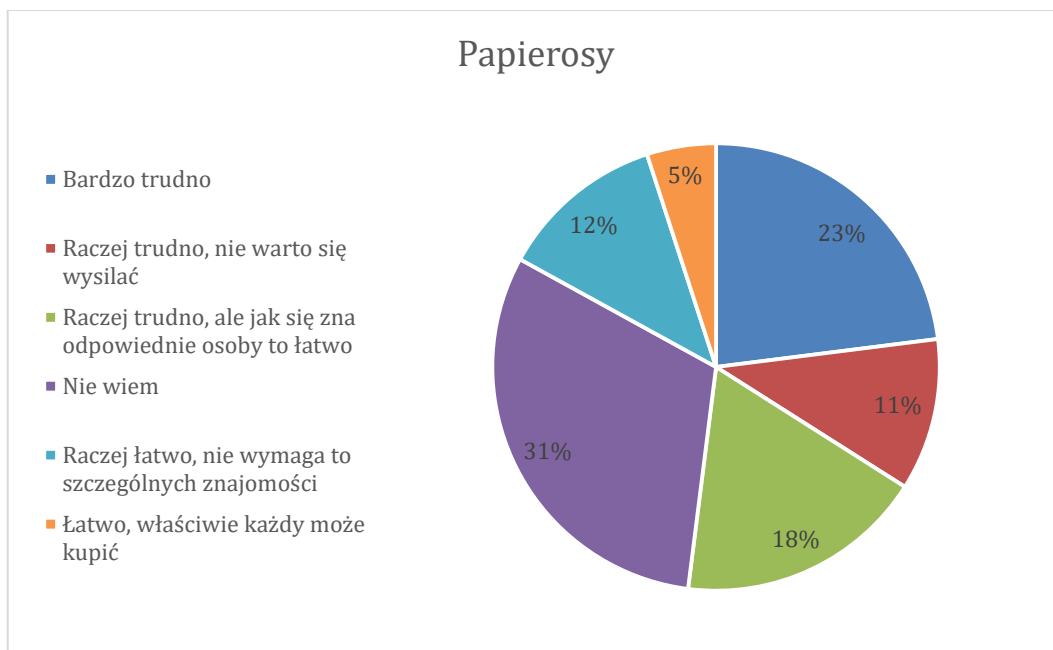
Na terenie Miasta i Gminy zdecydowanie najpoważniejszym wyzwaniem w obszarze problemów społecznych jest alkohol. Używki są dostępne w legalnym obrocie handlowym, choć powinny pozostawać niedostępne dla osób nieletnich. Skoro tyle z badanych osób próbowało już alkoholu i papierosów wydaje się, że dostęp do nich nie jest dla nich

specjalnym utrudnieniem. Dlatego też zapytaliśmy dzieci i młodzież, czy ich zdaniem łatwo jest kupić poszczególne używki.

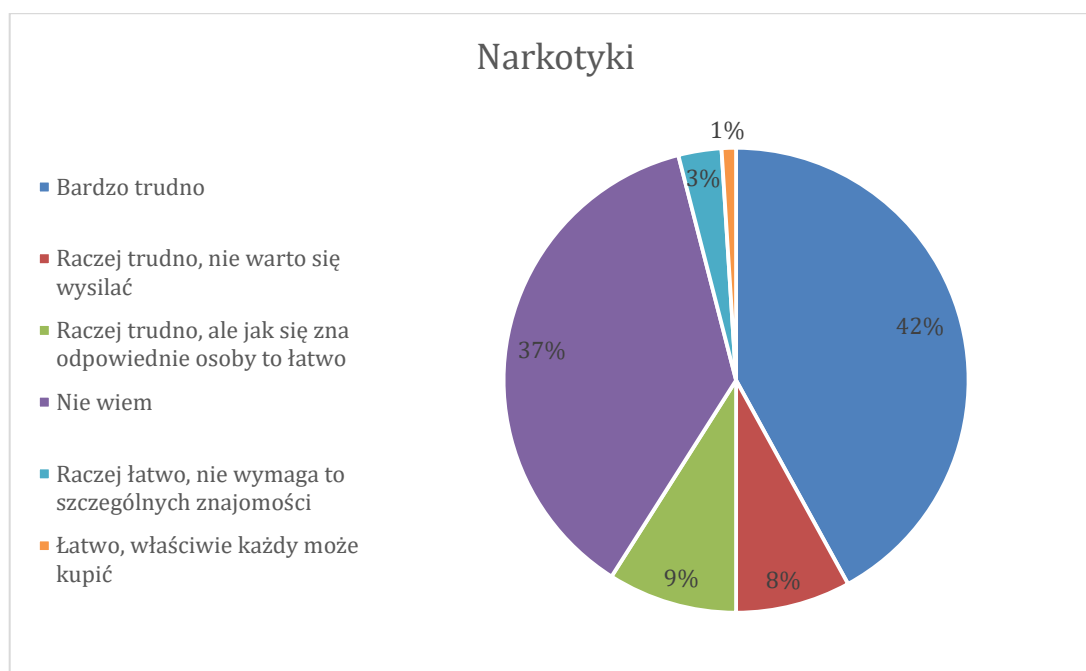
115. Łatwość zakupu alkoholu przez nieletnich

Respondenci wskazali, że w pewnym stopniu nie jest trudno kupić alkohol nieletnim w Mieście i Gminie Dubiecko. W sumie 17% ankietowanych jest w stanie kupić samodzielnie alkohol, natomiast 16% odpowiedziało, że można to zrobić poprzez osoby postronne. 31% badanych uczniów nie wie czy jest taka możliwość, natomiast 36% uważa to za trudne.

116. Łatwość zakupu alkoholu przez nieletnich

Respondenci wskazali, że relatywnie do alkoholu nie jest trudno kupić wyroby nikotynowe w Mieście i Gminie. W sumie 17% ankietowanych jest w stanie kupić samodzielnie papierosy, natomiast 18% odpowiedziało, że można to zrobić poprzez osoby trzecie. 34% badanych uczniów nie wie czy jest taka możliwość, natomiast 14% uważa to za trudne.

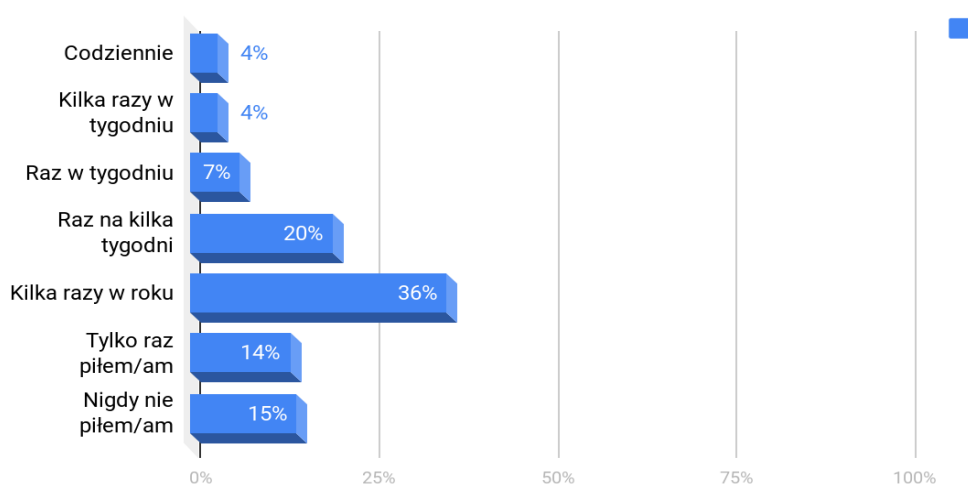
117. Łatwość zakup narkotyków przez nieletnich

Respondenci wskazali, że raczej trudno jest zdobyć narkotyki w Mieście i Gminie Dubiecko. Tylko 4% ankietowanych jest w stanie kupić samodzielnie środki odurzające uznane za narkotyki, natomiast 9% odpowiedziało, że można to zrobić poprzez osoby postronne. 37% badanych uczniów nie wie czy jest taka możliwość, natomiast połowa respondentów uważa to za trudne.

Dostępność alkoholu, papierosów w opinii uczniów na terenie Miasta i Gminy Dubiecko wydaje się niepokojąca. Należy przyjrzeć się przestrzeganiu procedur sprzedaży w punktach, gdzie alkohol i papierosy są dostępne. Łatwość w zakupieniu narkotyków jest mniejsza, ale nie wolno jej bagatelizować. Należy tu wskazać na duże zapotrzebowanie na działania profilaktyczne i uświadamiające dzieci i młodzież o zagrożeniach płynących z używania substancji odurzających.

Inne istniejące zagrożenie, to picie energetyków, które zawierają groźne dla młodzieży ilości kofeiny, które w dużych ilościach mogą wpływać na problemy z układem krążenia oraz problemami natury psychicznej i emocjonalnej. Zadano pytanie jaka jest popularność tych napojów w Mieście i Gminie Dubiecko.

Jak często pijesz energetyki (np. Red Bull, Tiger, Black, Burn)?

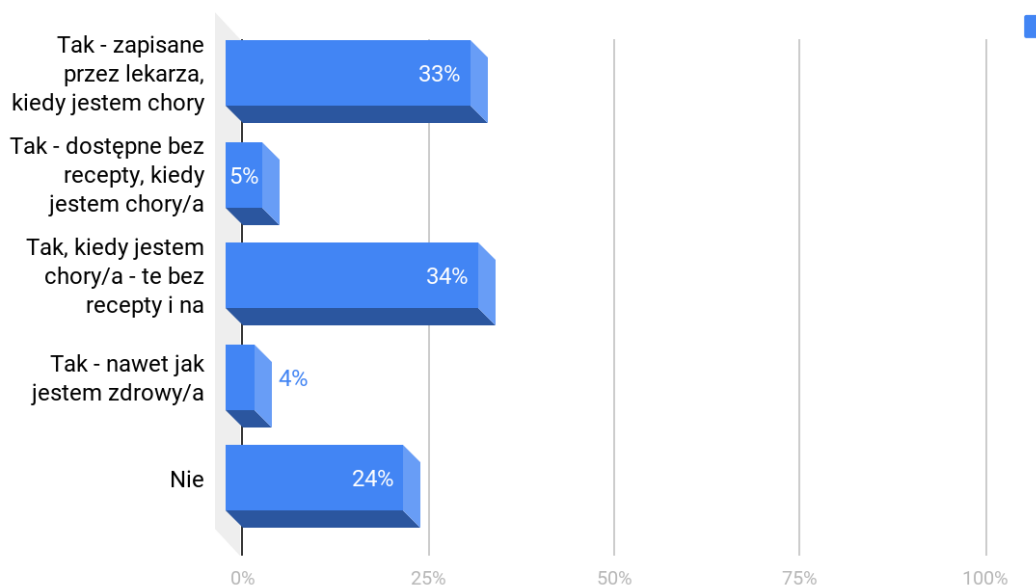

118. Popularność energetyków

Z odpowiedzi wynika, że energetyki są popularne wśród uczniów. W sumie 85% uczniów już choć raz je piło, 71% zażywa je regularnie – być może wiąże się to z intensywnością nauki lub stresem. Tylko 15% badanych nigdy nie piło napojów typu energetyki. Warto poświęcić tej problematyce część działań profilaktycznych.

Zapytano również dzieci i młodzież o zażywanie leków, które również nieodpowiednio używane mogą być substancjami uzależniającymi.

Czy zdarza Ci się zażywać jakieś leki?

119. Zazywanie lekarstw

Odpowiedzi wskazują, że uczniowie nie mają problemu z nadużywaniem lekarstw, stosując je w zasadzie wyłącznie w sytuacji potrzeby i zwykle z zaleceniem lekarza. 24% uczniów nie zażywa leków wcale. Tylko 4% uczniów zaznaczyło, że korzysta z leków, nawet jeśli są zdrowi.

5.4 Zapotrzebowanie na programy profilaktyczne wśród dzieci i młodzieży

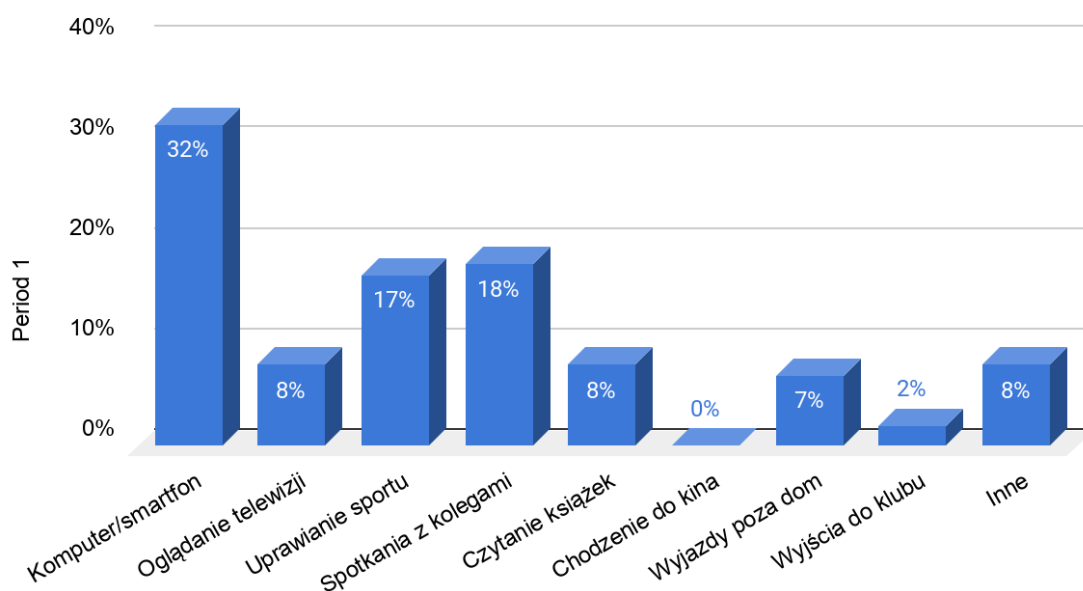
Ustalając zapotrzebowanie na programy profilaktyczne wśród uczniów z terenu Miasta i Gminy Dubiecko wzięto pod uwagę takie czynniki jak:

- sposoby spędzania wolnego czasu,
- zagrożenie uzależnienia od hazardu,

- zagrożenie kontaktem z treściami pornograficznymi w Internecie,
- dotychczasowy udział oraz chęć udziału w przyszłości w zajęciach profilaktycznych.

Najpierw zapytano o sposoby spędzania wolnego czasu.

Wolny czas wypełnia mi najczęściej...

120. Sposoby spędzania wolnego czasu

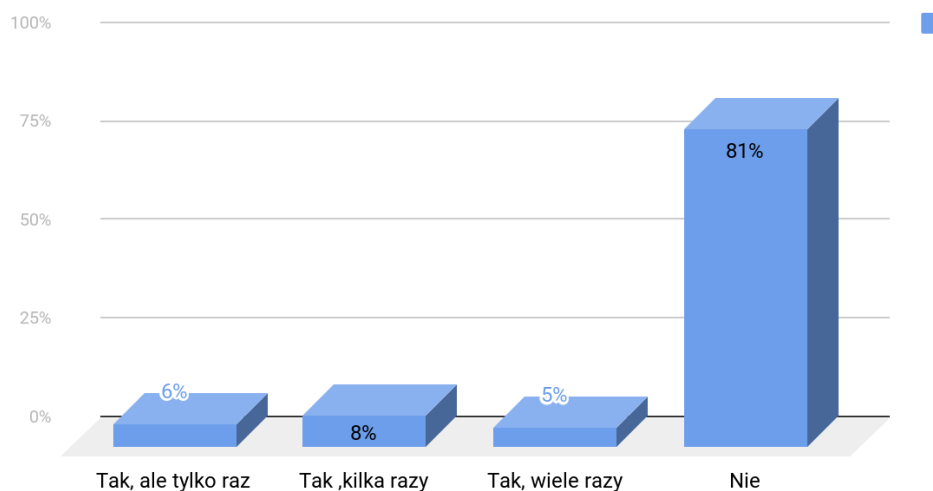
Wśród dzieci i młodzieży uczącej się w szkołach na terenie Miasta i Gminy Dubiecko zdecydowanie preferowanym sposobem spędzania wolnego czasu jest korzystanie z komputera lub smartfona (32%). Na drugiej pozycji plasują się spotkania towarzyskie (18%) oraz uprawianie sportu – 17%. Następnie ankietowani wskazywali na oglądanie telewizji (8%), czytanie książek (8%), wyjazdy poza miejsce zamieszkania (7%) oraz inne (8%). Dodatkowo uczniowie wskazywali następujące aktywności:

- spotkania z rodziną,
- własne hobby,
- nauka i odrabianie lekcji.

Wybrane przez młodzież formy aktywności wydają się zrównoważone, jednak tak częste wskazywanie na korzystanie z komputera, jako ulubionej formy spędzania wolnego czasu może być nieco niepokojące. Tak długi czas spędzony przed komputerem czy z tabletem w rękę jest zjawiskiem niepokojącym nawet, jeśli przyznaje się do niego niewielka część badanych. Może być zwiastunem początków uzależnień, które są bardzo trudne w leczeniu. Dlatego ważna jest profilaktyka i zachęcanie młodzieży do rozwijania raczej zdolności społecznych w świecie realnym niż w wirtualnym.

Jedno z pytań dotyczyło również pierwszych doświadczeń związanych z hazardem, w jego różnych formach: zakłady bukmacherskie, płatne sms-y itp.

Czy kiedykolwiek grałeś w gry, w których można wygrać pieniądze (np. Totolotek, płatne smsy, zakłady

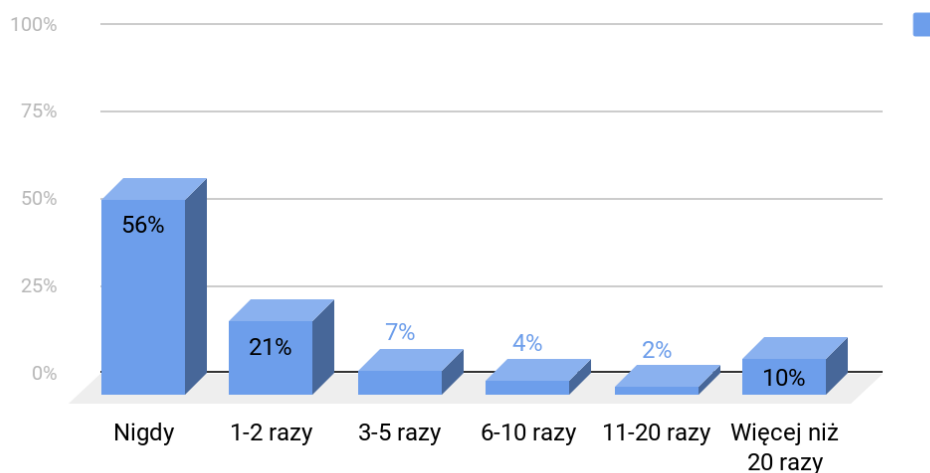

121. Hazard wśród uczniów

Wyniki wskazują, że 81% uczniów nie ma doświadczeń hazardowych, a dla ok. 6% były to tylko pojedyncze incydenty. W sumie 13% badanych brało udział w grach hazardowych więcej niż 1 raz.

Kolejne pytanie dotyczyło kontaktu z treściami pornograficznymi w Internecie.

Czy kiedykolwiek widziałeś/aś w Internecie treści pornograficzne?

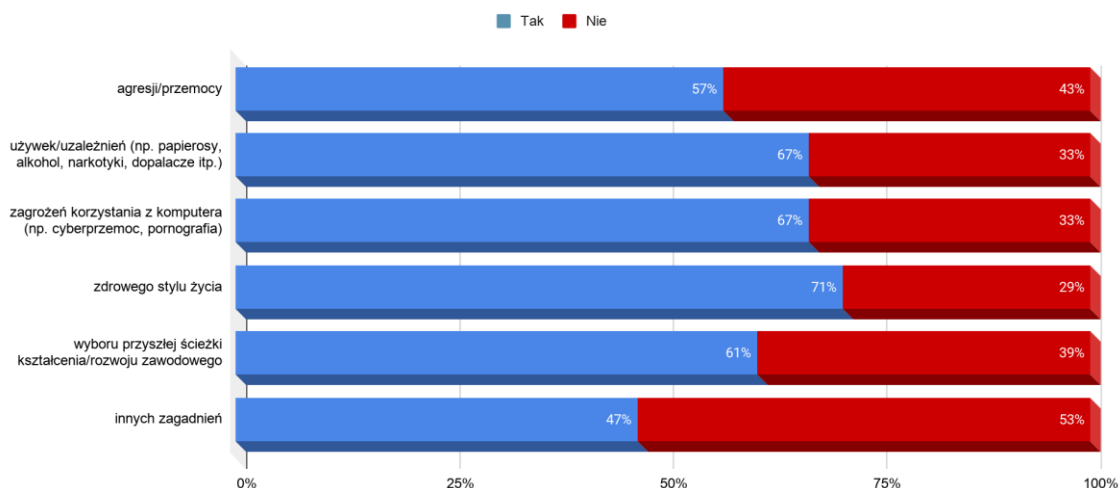

Rysunek 122. Pornografia w Internecie

Natomiast poważny problem stanowi pornografia. Tutaj bez względu na wiek można zaobserwować, że 44% młodzieży widziała treści pornograficzne, 34% uczniów widziało pornografię od 1 do 20 razy, a 10% może być już od oglądania nich uzależniona. Treści pornograficzne to silnie uzależniające materiały, przed którymi trzeba koniecznie chronić młode osobowości, ich wrażliwość, emocjonalność i seksualność, ponieważ kontakt z takim treściami w młodości może tworzyć problemy behawioralno-emocjonalne w dorosłym życiu.

Kolejne pytania dotyczyły udziału respondentów w programach profilaktycznych w przeszłości.

Czy brałeś/aś kiedyś udział w zajęciach profilaktycznych dotyczących:

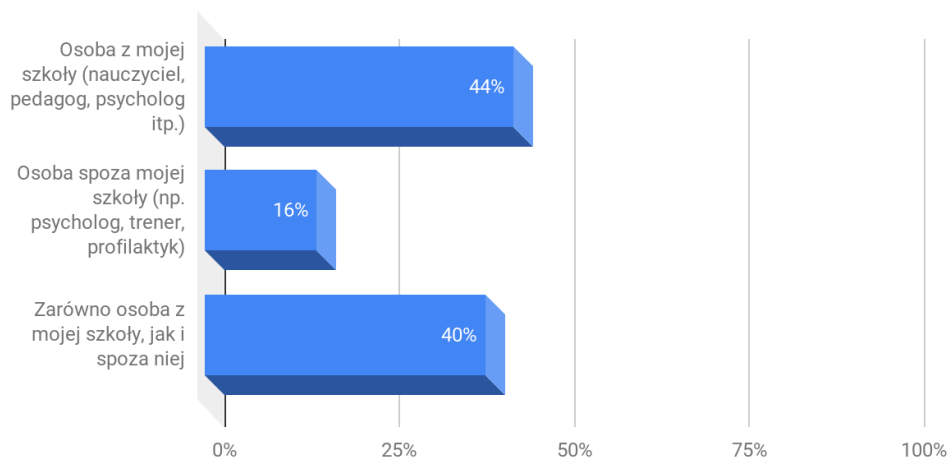

123. Udział w zajęciach profilaktycznych

Najwięcej respondentów brało udział w zajęciach o zdrowym stylu życia (71%). Następnie 67% badanych zadeklarowało udział w warsztatach z obszaru uzależnień od różnego rodzaju substancji oraz zagrożeń związanych z korzystaniem z komputera. Kolejno plasują się zajęcia z doradztwa zawodowego (61%), agresji i przemocy (57%) i inne (47%).

Następnie doprecyzowano kto prowadził zajęcia profilaktyczne w placówkach oświatowych w Dubiecku.

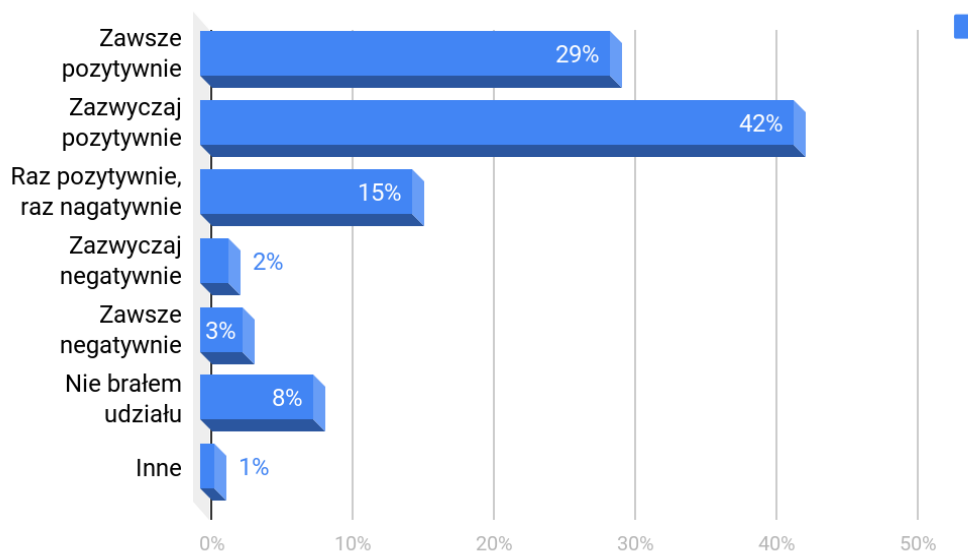
Kto prowadził te zajęcia?

124. Prowadzący zajęcia profilaktyczne

Wyniki dotyczące prowadzenia warsztatów rozkładają się dosyć równomiernie. Największa liczba badanych uczniów stwierdziła, że zajęcia prowadziła kadra pedagogiczna z ich szkoły (44%) osoby i nie wiele mniej badanych wskazało prowadzących zarówno ze szkoły, jak i spoza niej (40%). 16% ankietowanych wskazało na osoby z zewnątrz tj. psycholog, trener czy profilaktyk.

Kolejne pytanie dotyczyło opinii na temat przeprowadzonych zajęć profilaktycznych.

Jak oceniasz te zajęcia?

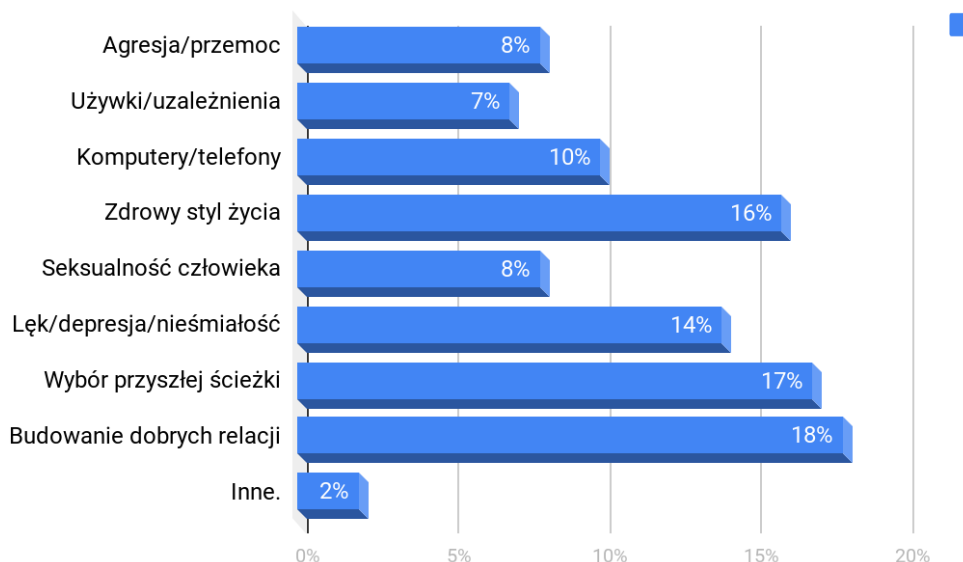

125. Ocena zajęć profilaktycznych

Zajęcia profilaktyczne były oceniane przez uczniów pozytywnie – w sumie 71% odpowiedzi. Grono oceniających je negatywnie jest tu znacznie mniejsze – tylko 5% dzieci i młodzieży. 15% uczniów zadeklarowało mieszane uczucia – raz pozytywne, raz negatywne.

Kolejne pytanie dotyczyło jakich tematów zajęć profilaktycznych oczekują uczniowie w przyszłości.

Zaznacz wszystkie tematy zajęć profilaktycznych, w których chciał(a)byś wziąć udział w przyszłości.

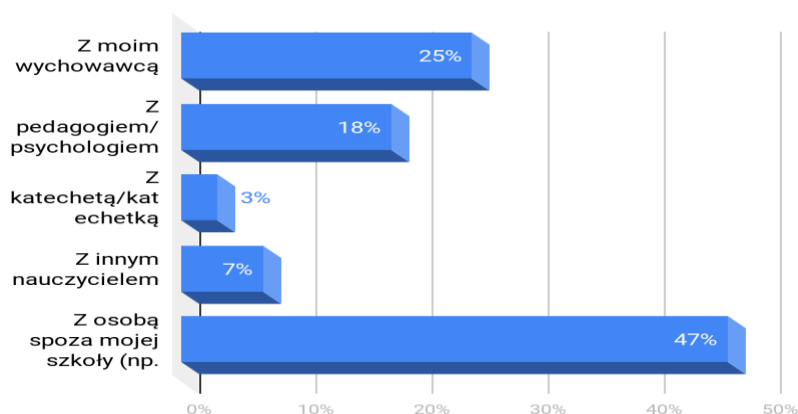

126. Preferencje tematyczne dotyczące przyszłych działań profilaktycznych

Jako najbardziej oczekiwane tematy uczniowie uznali budowanie dobrych relacji (18%), wybór przyszłej ścieżki zawodowej (16%), zdrowy styl życia (16%). W następnej kolejności pojawiły się tematy: lęk/depresja/nieśmiałość (14%), korzystanie z komputerów i smartfonów (10%) oraz w równej mierze agresja/przemoc i seksualność człowieka (8%), uzależnienia(7%) i inne(2%). Widocznym jest, że uczniowie są zainteresowani wieloma tematami z zakresu profilaktyki zdrowia. Są to więc tematy, które poruszają bieżące problemy, z jakimi w życiu mierzą się młodzi ludzie.

Kolejne pytanie miało na celu określenie jakich prowadzących uczniowie oczekują najbardziej.

Z kim chciał(a)byś mieć takie zajęcia?

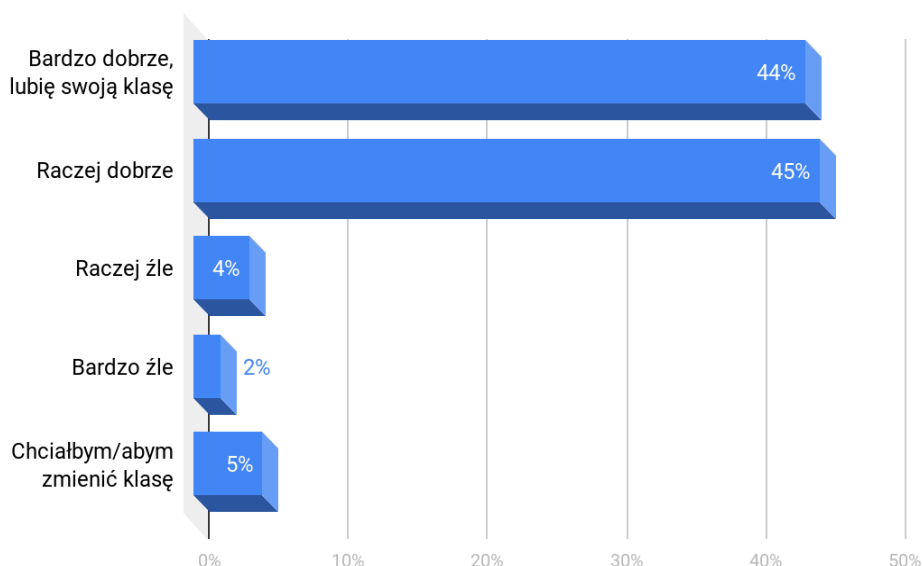

127. Preferencje wyboru prowadzącego zajęcia

Większość uczniów wskazała, że chciałaby, aby warsztaty prowadzili trenerzy spoza środowiska tej samej szkoły - psycholog, trener lub profilaktyk (47%). Może być to związane z łatwiejszą komunikacją dzieci i młodzieży na tematy trudne lub wstydliwe z osobami, z którymi nie przebywają na co dzień.

Ostatnie pytania, dotyczyły kwestii dotyczących samopoczucia w szkole i w klasie.

Jak się czujesz w swojej klasie?

128. Samopoczucie w klasie

45% uczniów wskazało, że w swojej klasie czuje się raczej dobrze, 44% pozytywnie ocenia swoją klasę. Natomiast w sumie 6% uczniów czuje się w jakimś stopniu źle i 5% chciałoby zmienić swoją klasę.

Kolejne pytanie było otwarte i brzmiało: “Co najbardziej podoba Ci się w Twojej szkole?” uczniowie podawali głównie odpowiedzi dotyczące:

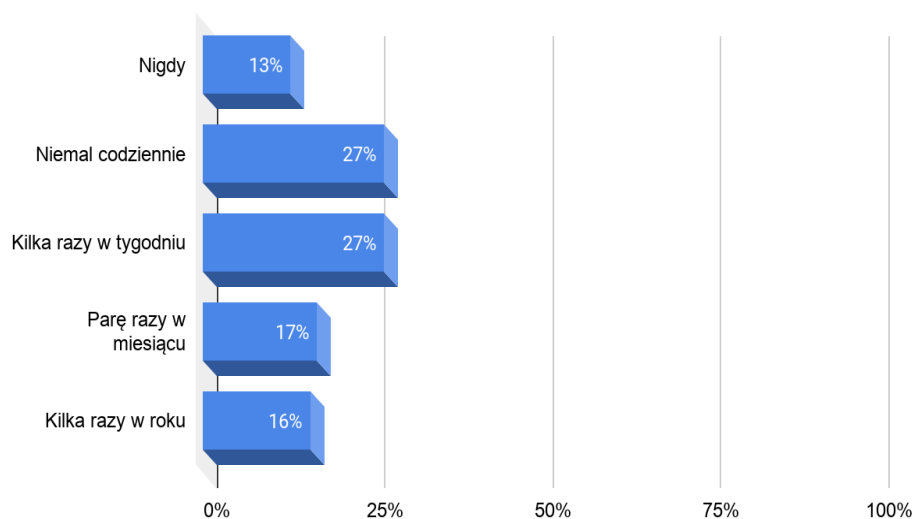
- atmosfery w szkole,
- relacji z nauczycielami i rówieśnikami ,
- atuty architektoniczne szkoły tj. boisko, sklepik, wielkość klas,
- wystrój i wyposażenie klas.

Z kolei na otwarte pytanie: “Co byś chciał/a zmienić w Twojej szkole?” najczęściej pojawiło się odpowiedzi tj.:

- kwestie techniczne tj. “krótkie przerwy”, “długi czas trwania lekcji”, “noszenie maseczek”.
- restrykcyjne zasady dotyczące wyglądu i ekspresji osobowości dzieci i młodzieży,
- dodać większy asortyment zdrowych produktów w sklepiku szkolnym,
- utworzyć więcej kół zainteresowań i sportowych dla uczniów, aby mogli rozwijać swoje pasje,
- Pojawiały się też alarmujące odpowiedzi dotyczące potrzeby większej tolerancji ze strony kadry pedagogicznej, np. w stosunku do osób o odmiennego wyznania religijnego.

Kolejne pytanie dotyczyło odczuwanego stresu w szkole.

Jak często w szkole denerwujesz się, odczuwasz stres?

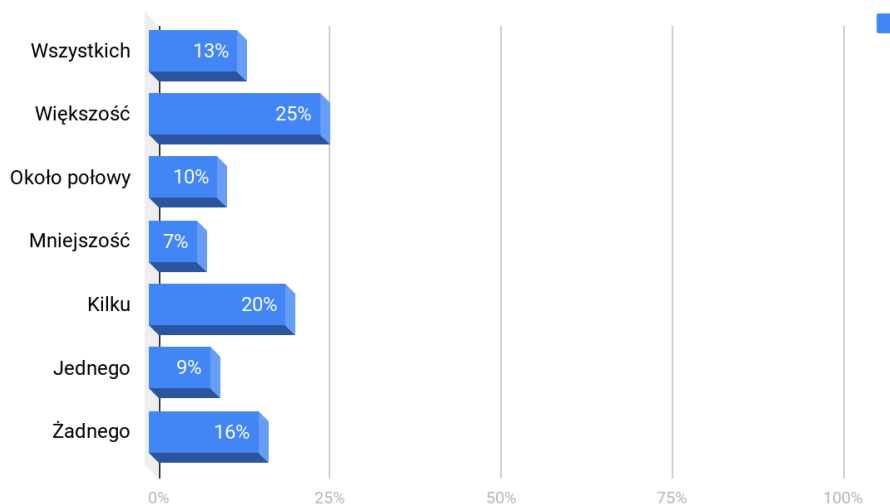

129. Poczucie stresu u uczniów

Zdecydowana większość uczniów odczuwa często stres w ciągu tygodnia szkolnego (27%) oraz niemal codziennie (27%). Może to świadczyć o zapotrzebowaniu na wzmożone działania profilaktyczne ukierunkowane na radzenie sobie ze stresem.

Kolejne pytanie dotyczyło poziomu zaufania do kadry pedagogicznej.

Ilu nauczycieli z Twojej szkoły darzysz zaufaniem?

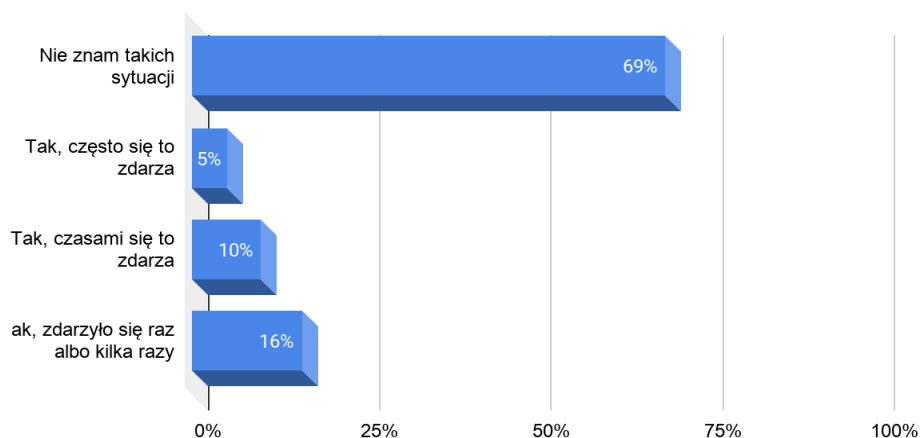

Rysunek 130. Zaufanie uczniów do nauczycieli

Co do poziomu zaufania do nauczycieli - najczęściej padła odpowiedź o zaufaniu do większości (25%) lub do kilku (20%). 16% twierdzi natomiast, że nie ufa żadnemu nauczycielowi, a 9% ankietowanych tylko jednemu.

Zapytano badanych również o występowanie w ich szkołach sytuacji agresywnych zachowań uczniów w stosunku do nauczycieli.

Czy znane Ci są w Twojej szkole przypadki agresywnego zachowania uczniów w stosunku do nauczycieli?

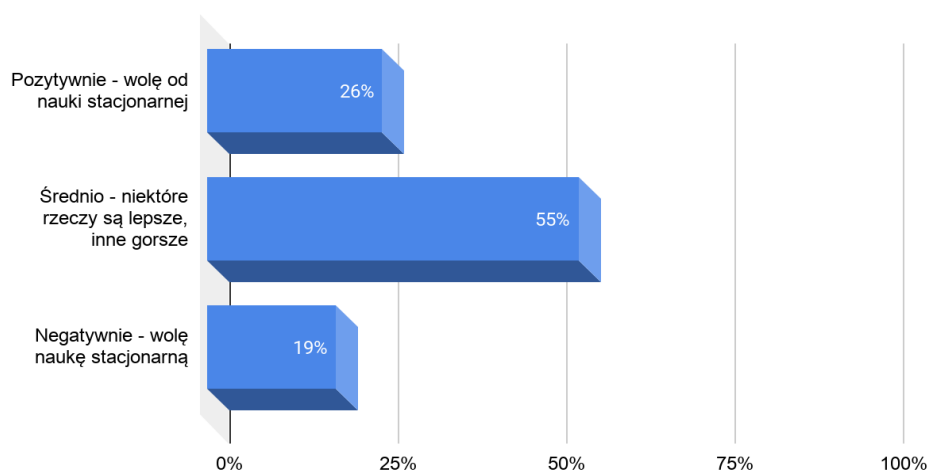

131. Agresywne zachowanie uczniów wobec kadry pedagogicznej

69% respondentów nie było świadkiem sytuacji agresji ze strony uczniów w stosunku do kadry pedagogicznej. Natomiast w sumie 31% odpowiedziało, że zdarzają się przypadki agresywnych zachowań wobec nauczycieli, co jest wynikiem dosyć niepokojącym. Wskazuje to na zapotrzebowanie na zajęcia profilaktyczne z zakresu radzenia sobie z emocjami.

Zapytano również uczniów o samopoczucie w aktualnej sytuacji epidemicznej (pandemia Covid-19) i związek nauczania zdalnego na ich życie. Pierwsze pytanie z tego obszaru dotyczyło oceny zdalnego nauczania.

Jak oceniasz zdalne nauczanie w Twojej szkole?

132. Ocena nauczania zdalnego

26% respondentów ocenia nauczanie zdalne pozytywnie, natomiast w sumie 74% średnio lub negatywnie.

Doprecyzowano w pytaniu otwartym o wpływ pandemii na życie uczniów. Często powtarzały się treści o negatywnych skutkach tj.

- braku relacji z drugim człowiekiem (zarówno z rówieśnikami, jak i nauczycielami),
- spadek efektywności w nauce,
- wzmożeniu lenistwa,
- braku ruchu fizycznego,
- problemów ze zdrowiem typu pogorszenie wzroku, bóle kręgosłupa,

- spadku samopoczucia psychicznego (pojawiały się również alarmujące odpowiedzi dotyczące myśli samobójczych).

Duża część respondentów poinformowało o potrzebie i chęci powrotu do szkoły. Odpowiedzi uczniów wskazują na duże zapotrzebowanie na wsparcie w aktualnej sytuacji nauczania zdalnego i izolacji społecznej, co może mieć poważne skutki dla zdrowia zarówno fizycznego, jak i psychicznego dzieci i młodzieży.

6. Podsumowanie i główne wnioski z badania

6.1 Badanie dorosłych mieszkańców

W badaniu diagnozującym przeprowadzonym wśród dorosłych mieszkańców Miasta i Gminy Dubiecko wyróżnić można główne problemy społeczne, które pojawiają się w odpowiedziach osób objętych badaniem. Na podstawie uzyskanych danych oraz ich analizy można wyróżnić najważniejsze kwestie, które wymagają uwagi ze strony władz samorządowych:

- Za zdecydowanie najpoważniejsze kwestie społeczne mieszkańcy uznali nadużywanie i uzależnienia od alkoholu, bezrobocie, kryzys rodzinny, zanieczyszczenie środowiska, konsekwencje pandemii Covid-19, niewłaściwą opiekę rodzicielską oraz problemy mieszkaniowe.
- Kluczowym problemem dotyczącym mieszkańców jest bezrobocie. Wielu badanych wskazało, że w ich gospodarstwach domowych znajduje się osoba bezrobotna. Z bezrobociem związane są również problemy z zarządzaniem dochodem w gospodarstwie domowym. Niemalże połowa badanych mieszkańców przyznaje, że są zmuszeni do życia niezwykle oszczędnego lub zupełnie nie wystarcza im na zaspokojenie wszystkich potrzeb.
- Duża liczba badanych wskazuje, że spożycie alkoholu w ich lokalnej społeczności jest wciąż nie rozwiązany problemem. Część osób stwierdziło, że w ostatnim roku na terenie Miasta i Gminy spożycie alkoholu wzrosło w związku z pandemią Covid-19. Biorąc pod uwagę fakt, iż uważają oni alkoholizm za jeden z najpoważniejszych kwestii społecznych występujących na terenie Miasta i Gminy można uznać, iż jest to obszar w którym należy podjąć zintensyfikowane działania zmierzające do rozwiązania tego problemu.

- Głównym celem działań profilaktycznych realizowanych na terenie Miasta i Gminy nie powinno być wyeliminowanie spożywania alkoholu przez jej dorosłych mieszkańców, ponieważ nie jest to możliwe. Skupić należy się na uświadomieniu lokalnej społeczności skutków oraz zagrożeń jakie wiążą się ze spożywaniem alkoholu, zwłaszcza w nadmiernych ilościach. Należy także zwiększyć liczbę działań mających na celu promowanie zdrowego trybu życia oraz aktywnego spędzania wolnego czasu.
- Z danych wynika, że problem narkotyków nie jest powszechny wśród dorosłych mieszkańców Miasta i Gminy Dubiecko, ponieważ większość badanych stwierdziło, iż nigdy nie zażywali oni jakichkolwiek substancji odurzających uznawanych za narkotyki oraz mało kto zna osoby zażywające narkotyki.
- Niewiele ponad połowa osób badanych zna co najmniej jedną rodzinę, która doświadcza przemocy fizycznej lub psychicznej, chociaż sami respondenci nie przyznali się do doświadczania przemocy w swoim gospodarstwie domowym. Duża część mieszkańców musiała również w przeszłości zareagować na obserwowaną przemoc w swoim lokalnym środowisku. Zarówno wdrażanie działań profilaktycznych i prewencyjnych, jak i wsparcie osób doświadczających skutków przemocy (ofiary i sprawcy) jest konieczne ze strony Miasta i Gminy w najbliższym czasie.
- Pomimo wielu kampanii w przestrzeni publicznej można zaobserwować wśród mieszkańców Miasta i Gminy Dubiecko tendencję do stosowania kar fizycznych jako dobrej metody wychowawczej. Pewna część respondentów przyznaje, że surowe traktowanie hartuje dzieci i uczy radzenia sobie w życiu. Są to błędne przekonania i zachowania. Według współczesnej wiedzy psychologicznej to okazywanie uczuć i bliskość pomaga dziecku prawidłowo rozwijać się i radzić

sobie z problemami. Widoczna jest potrzeba dalszego uświadamiania osób dorosłych na temat właściwego wychowywania dzieci w duchu wspierającym rozwój.

- Prawie wszyscy przebadani mieszkańcy słyszeli o zjawisku cyberprzemocy, pomimo to znaczna część dzieci respondentów spędza bardzo dużo godzin przed komputerem. Wydaje się więc, że mieszkańcy Miasta i Gminy nie są świadomi zagrożeń, jakie wiążą się z nieograniczonym użytkowaniem tego typu urządzeń przez dzieci lub aktualna sytuacja epidemiczna (nauczanie zdalne) zmusza nieletnich do wielogodzinnego spędzania czasu przed komputerem. Tym istotniejsze są teraz działania promujące aktywny sposób spędzania wolnego czasu.
- Większość badanych ma niewielkie doświadczenia z hazardem. Jest jednak obszar z tej dziedziny, który jest bliski wielu badanym – to konkursy polegające na wysyłaniu płatnych sms. Niemalże ćwierć osób badanych ma w swoim otoczeniu jedną lub kilka osób uzależnionych od hazardu.
- Dostyc mały odsetek osób badanych miało wiedzę na temat dotychczasowych działań władz lokalnych w obszarze zapobiegania uzależnieniom. Wyłoniła się zatem potrzeba na szersze upowszechnianie i promowanie prowadzonych programów i działań skierowanych do mieszkańców Miasta i Gminy Dubiecko.

6.2 Badanie dzieci i młodzieży

Podsumowując młodzi mieszkańcy Miasta i Gminy Dubiecko wyodrębnili następujące problemy:

- Wolny czas młodzież wykorzystuje głównie na korzystanie z nowych technologii. Dalej plasują się spotkania towarzyskie, a na trzecim miejscu sport. Warto więc

wspierać młodych ludzi w możliwie jak najbardziej zrównoważonym wykorzystywaniu komputera i Internetu. Wskazane jest również podjęcie działań profilaktycznych w tym obszarze na rzecz bezpiecznego korzystania z sieci.

- Alkohol jest obecny w środowisku uczniów z lokalnych szkół ponadpodstawowych. Niewiele ponad połowa młodzieży piła już alkohol w swoim życiu. Inicjacja alkoholowa ma miejsce zwykle między 13 a 18 rokiem życia. Bardzo często ma ona miejsce na wakacjach, w miejscach publicznych tj. bary, restauracje oraz w domu. Pomimo rozpowszechnionej profilaktyki, wielu zajęć teoretycznych czy kontroli, jakiej zwykle poddawane są młode osoby przez rodziców i opiekunów, duży odsetek badanej młodzieży nie zachowuje abstynencji do pełnoletności. Należałoby więc przede wszystkim ograniczyć dostęp młodych ludzi do tego typu substancji i być może zmienić sposób i zakres materiału w przeprowadzanych zajęciach profilaktycznych. Równie ważne jest zaangażowanie rodziców i uświadomienie im, jakie negatywne skutki może mieć społeczne przyzwolenie na spożywanie alkoholu przez młodzież.
- Duży odsetek młodzieży biorącej udział w badaniu paliła już papierosy. Najczęściej inicjacja nikotynowa ma miejsce w przedziale wiekowym 13-18 roku życia. Dodatkowo respondenci wskazali na istniejące zjawisko mody na palenie wyrobów nikotynowych. Dostęp do narkotyków jest niewielki, młodzież nie wyraża też nimi zainteresowania, prawdopodobnie najbardziej rozpowszechnioną używką jest marihuana.
- Bardzo poważnym problemem uczniów bez względu na poziom kształcenia jest pornografia w Internecie. To silnie uzależniające zjawisko dotyczy już 44% młodych mieszkańców Miasta i Gminy. Ponieważ młodzi ludzie wciąż spędzają znaczną część wolnego czasu korzystając z komputera i Internetu, należy zwrócić

szczególnością uwagę na uświadomienie im jakie zagrożenia są z nimi związane (m.in. cyberprzemoc, pornografia i znajomości w sieci).

- Pomimo działań Miasta i Gminy w dziedzinie profilaktyki w szkołach, nadal istnieje potrzeba prowadzenia akcji, programów i warsztatów profilaktycznych dotyczących spożywania i nadużywania alkoholu, wyrobów tytoniowych i narkotyków, w szczególności skupiających się na negatywnym wpływie na zdrowie osób zażywających je w młodym wieku.
- Na podstawie dokonanej diagnozy należałoby także wdrożyć do szkół zajęcia dodatkowe, na które wskazuje młodzież, a które są zgodne z jej zainteresowaniami. Odwrócenie uwagi od substancji psychoaktywnych i promowanie zdrowego stylu życia z pewnością są częścią profilaktyki.

7. Rekomendacje w zakresie działań naprawczych

7.1 Analiza SWOT

Analiza SWOT (ang. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) jest narzędziem strategicznym, które ma na celu wyodrębnić i uporządkować uzyskaną poprzez analizę danych zastanych oraz w badaniu diagnostycznym wiedzę w oparciu o 4 kategorie:

- mocne strony,
- słabe strony,
- szanse,
- zagrożenia.

Przeanalizowane w ten sposób dane mogą posłużyć do lepszego zrozumienia kluczowych kwestii społecznych występujących na terenie Miasta i Gminy Dubiecko, a co za tym idzie ukierunkowania działań prewencyjnych i profilaktycznych na istotne dla mieszkańców obszary.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • niewielki odsetek osób grających w gry hazardowe, • niewielki odsetek osób, które używały kiedykolwiek narkotyków, • deklarowany przez dorosłych i młodzież niewielki dostęp do używek nielegalnych, • duży odsetek osób zainteresowanych działaniami profilaktycznymi na terenie Miasta i Gminy, • duża liczba zarejestrowanych 	<ul style="list-style-type: none"> • duży odsetek osób uzależnionych od alkoholu, • ponad połowa respondentów zna osoby dotknięte przemocą domową, • niezadowolający poziom świadomości mieszkańców dotyczącej wychowywania dzieci bez przemocy, • niewielki wachlarz miejsc do aktywnej rekreacji na terenie Miasta i Gminy, • niewystarczająca ilość obiektów

<p>stowarzyszeń działających na rzecz lokalnej społeczności,</p> <ul style="list-style-type: none"> • tereny gminne interesujące krajoznawczo – sprzyjające rozwojowi turystyki, • działania gminne i miejskie przyjazne środowisku, • dostępność Punktu Konsultacyjnego w Dubiecku, 	<p>sportowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • postępujące zmniejszanie się liczby ludności, • ujemny przyrost naturalny na terenie Miasta i Gminy Dubiecko, • mała ilość zatrudnionych pracowników socjalnych w MGOPS,
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • zwiększona liczba godzin prowadzenia pomocy terapeutycznej w Punkcie Konsultacyjnym GKRPA, • współpraca z Powiatowym Centrum Terapii Środowiskowej i Integracji w Nienadowej oraz z Bractwem Trzeźwości przy Parafii MBSZ w Drohobyczce, • wysoki poziom świadomości mieszkańców dotyczący zjawiska cyberprzemocy, • sport jako jeden z najczęstszych sposobów spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież, • duże zapotrzebowanie mieszkańców i dzieci na udział w programach profilaktycznych, 	<ul style="list-style-type: none"> • pogłębiające się zjawisko uzależnienia od alkoholu, • pogłębiające się zjawisko bezrobocia i deklarowany niski status ekonomiczny mieszkańców, ledwie wystarczający na bieżące potrzeby, • wysoki odsetek spędzanych godzin przed komputerem wśród dzieci i młodzieży, • wczesna inicjacja alkoholowa i nikotynowa wśród młodzieży, • łatwa dostępność alkoholu i narkotyków raz innych środków psychoaktywnych szczególnie wśród młodzieży • wysoki odsetek uczniów, którzy mieli kontakt z treściami pornograficznymi, • przedłużająca się sytuacja pandemii

<ul style="list-style-type: none"> • rozwój infrastruktury w zakresie profilaktyki i leczenia odwykowego, • intensyfikacja programów interwencyjnych i profilaktycznych oraz wspieranie realizacji programów przygotowanych przez organizacje pożytku publicznego, • możliwość pobrania dodatkowych środków finansowych na rozwój regionu w nowych programach krajowych i unijnych na lata 2021-2027, 	<p>Covid-19, a co za tym idzie ograniczenie kontaktów społecznych i szeroko pojęta izolacja społeczna,</p> <ul style="list-style-type: none"> • starzejące się społeczeństwo, • niewystarczająca liczba miejsc i ofert pracy na terenie Miasta i Gminy, • pogłębiające się zjawisko wykluczenia społecznego (związane m.in. z brakiem zatrudnienia, ubóstwem, ograniczonej opieki społecznej i medycznej dla osób starszych).
--	--

133. Analiza SWOT

7.2 Dostępność substancji psychoaktywnych – ograniczenie dostępności alkoholu

Zgromadzony w przebiegu badań materiał empiryczny umożliwia stworzenie kompleksowego programu działań naprawczych. Jego elementy zostały szeroko nakreślone w poszczególnych podrozdziałach niniejszego opracowania, a także w podsumowaniu. Niezależnie od tego, aby mogły zostać one skonkretyzowane – a przede wszystkim – wcielone w życie niezbędne będzie podjęcie szeroko zakrojonych i odgórnie skoordynowanych działań mających na celu transformację uwidocznionych tutaj obszarów problemowych przez osoby oraz instytucje bezpośrednio zaangażowane w tworzenie miejsko-gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych. Poniżej zaprezentowano jedynie możliwe kierunki działań w tym zakresie,

które mogą stanowić inspirację do dalszej pracy na przyszłe lata w zakresie przeciwdziałania problemom społecznym.

Jak pokazują wyniki badań, duża część młodzieży ze szkół z terenu Miasta i Gminy Dubiecko próbowała już alkoholu i wyrobów nikotynowych. Dorośli mieszkańcy również wskazują na zapotrzebowanie zwiększonej kontroli sprzedaży wyrobów alkoholowych i miejsc publicznych, w których są one spożywane. Istotną rolą samorządu jest tutaj podejmowanie szeregu działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie tego typu zjawiskom – z ograniczeniem procederu sprzedaży alkoholu nieletnim na czele.

7.2.1 Tajemniczy klient

Wieloletnie doświadczenie w zakresie szkoleń sprzedawców napojów alkoholowych umożliwiło różnym organizacjom stworzenie programu „tajemniczy klient”, który stanowi kompleksowy pakiet dedykowany gminom zorientowanym na skuteczne ograniczenie dostępności alkoholu nieletnim. Badania prowadzone w Polsce i zagranicą donoszą o jego skuteczności na co wskazuje prosty sposób ewaluacji, z którego wynika, że sprzedaż napojów alkoholowych osobom młodo wyglądającym ulega zmniejszeniu o ok. 30%. Rynek oferuje dostępność różnych form programu. Poniżej przedstawiamy procedurę „4 S” stosowaną przez Centrum Działań Profilaktycznych, która uwzględnia proces szkoleń i ewaluacji w celu uzyskania maksymalnej skuteczności podejmowanych działań.

1 S: Sprawdzamy (przed szkoleniem)

Celem pierwszego działania jest zapobieganie sytuacjom, w których sprzedawca podałyby alkohol osobie wyglądającej na nieletnią nie poprosiwszy jej wcześniej o okazanie dowodu tożsamości. Realizacja następuje w dwóch etapach. W pierwszym z nich tzw. „tajemniczy klient” (przeszkolona przez specjalistę osoba, która niedawno ukończyła 18 rok życia i której wygląd oraz zachowanie budzą uzasadnione wątpliwości dotyczące jej

pełnoletności) dokonuje monitorowanego zakupu alkoholu we wskazanych punktach sprzedaży. Następnie sporządzany jest raport z wyszczególnieniem punktów, gdzie doszło do kontrowersyjnej sprzedaży alkoholu.

2 S: Szkolimy (w punktach sprzedaży)

Drugim etapem działania jest realizacja szkolenia, realizowanego bezpośrednio w miejscach sprzedaży alkoholu wg ustalonego harmonogramu. Przewidziane jest ono dla sprzedawców, którzy sprzedali alkohol „tajemniczemu klientowi”. Działając w ten sposób wyodrębniamy grupę sprzedawców, która najczęściej łamie przepisy (sprzedaż napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim lub nietrzeźwym). Dzięki wielu działaniom systemowym dostosowujemy program szkolenia w ten sposób, aby nakreślić sprzedawcom, że takie praktyki w niedalekiej przyszłości mogą skończyć się odebraniem zezwolenia na sprzedaż alkoholu oraz grzywną a nawet wpisem do Krajowego Rejestru Karnego i orzeczeniem przez sąd zakazu sprzedaży alkoholu przez właściciela punktu. Sprzedawcy otrzymują natychmiastową informację zwrotną, jako że bezpośrednio po zakupie do punktu sprzedaży wchodzi nadzorujący pracę „tajemniczego klienta” trener CDP, którego celem jest uświadomienie sprzedawcy, który nie sprawdził dokumentu potwierdzającego pełnoletność młodo wyglądającego klienta, że w ten właśnie sposób mógłby popełnić przestępstwo i narazić się – bądź właściciela – na utratę zezwolenia, jeżeli „tajemniczy klient” byłby o kilka miesięcy młodszy, a trener byłby np. obserwującym całe zajście policjantem ubranym w nie cywilny strój.

Nasze doświadczenie pokazuje, że już sam ten zabieg zazwyczaj robi duże wrażenie na sprzedawcach i następnym razem stają się oni o wiele wyczuleni na wiek klientów. Trener wręcza także motywujące zaproszenie na szkolenie stacjonarne.

3 S: Szkolimy (grupowo)

Następnie w terminie dogodnym dla obu stron odbywa się profesjonalne dwugodzinne szkolenie stacjonarne dotyczące odpowiedzialnej sprzedaży i podawania napojów alkoholowych. Mogą wziąć w nim udział wszyscy sprzedawcy alkoholu z terenu danej gminy/miasta. Wśród zaproszonych uczestników znajdują się również osoby, których placówki zostały wyszczególnione w raporcie. Często są to ci sami ludzie, którzy sprzedali alkohol „tajemniczemu klientowi”. Sytuacja ta staje się doskonałym pretekstem do wskazania nie tylko na szkodliwość samego procederu sprzedaży alkoholu nieletnim, ale i na istnienie realnej możliwości ustalenia jego sprawców.

Szkolenie prowadzone jest w bardzo interesujący sposób, dzięki czemu zyskujemy uwagę i zaangażowanie uczestników szkolenia do współpracy oraz zwiększamy efektywność przekazu. Właściciele punktów, którzy nie pojawią się na szkoleniu (ani nie oddelegują na nie żadnego pracownika) dostają specjalne pisma podpisane przez wójta, burmistrza lub prezydenta Miasta i Gminy. Wszyscy sprzedawcy otrzymują certyfikaty ukończenia szkolenia oraz materiały szkoleniowe .

4 S: Sprawdzamy (po obu szkoleniach)

Czwarty etap to sprawdzenie skuteczności oddziaływania programu na sprzedawców. Po „zakupie kontrolowanym” otrzymujemy dane, które porównujemy z pierwszym badaniem i przedstawiamy wnioski w postaci raportu dla zamawiającego. Procedura zakupu wygląda analogicznie, jak ta opisana w punkcie 1. Kolejnym krokiem jest przekazanie informacji bezpośrednio do właścicieli punktów sprzedaży dotyczącej wyników badania w ich placówce.

Ewaluacja

Ewaluacja skuteczności programu „4S” odbywa się zgodnie z metodami używanymi w podobnych działaniach z zagranicy (przykłady z Danii oraz USA zostały podane w wprowadzeniu). W ramach ewaluacji porównujemy wyniki monitorowanego zakupu podczas pierwszego audytu i drugiego audytu; ile punktów mogło sprzedać alkohol za pierwszym zakupem i za drugim zakupem. Taki prosty sposób ewaluacji wyników jest niewątpliwie zaletą programów np. w porównaniu z ewaluacjami szkolnych programów profilaktycznych, gdzie prawdziwą skuteczność można czasem mierzyć dopiero po latach. Dodatkowym działaniem ewaluacyjnym jest kontrola jakości szkolenia sprzedawców przy pomocy ankiety audytorialnej.

Komplementarność z innymi działaniami

Zgodnie z art. 18 ust.8 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi „Organ zezwalający lub, na podstawie jego upoważnienia, straż gminna lub członkowie gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych dokonują kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia”.

Doświadczenia Centrum Działań Profilaktycznych wskazują na to, że punkty sprzedaży, które wypadają najgorzej w ramach drugiego audytu mają najwyższy poziom innych nieprawidłowości, w tym finansowych czy sprzedawania alkoholu osobom nietrzeźwym. Metoda „tajemniczego klienta” może być również wykorzystywana do bardziej precyzyjnego przeprowadzania kontroli; sklepy/lokale które nie przeszły pomyślnie obu audytów powinny być kontrolowane w pierwszej kolejności. Zalecamy przeprowadzenie pełnych kontroli (nie tylko wywieszek), w tym pod kątem finansowym, w punktach które budzą największe wątpliwości co do przestrzegania przepisów prawa. Zgodnie z naszymi doświadczeniami w ramach innego realizowanego programu przez CDP („kontrole pod kontrolą”) dowodzą, że działanie takie może podnieść wysokość „funduszu

korkowego” aż o 15%¹². Przeprowadzenie szczegółowej kontroli punktów, które źle wypadają w badaniach tajemniczego klienta jest drugim sposobem na ograniczenie dostępności alkoholu dla młodzieży.

7.2.2 Kontrole punktów sprzedaży alkoholu

Oplaty wnoszone przez przedsiębiorców na miejski „fundusz korkowy” pochodzą przede wszystkim z realizacji art. 11[1] ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi:

Art. 11[1].

- 1. W celu pozyskania dodatkowych środków na finansowanie zadań określonych w art. 4[1] ust. 1 gminy pobierają opłatę za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, o których mowa w art. 18.*
- 2. Opłatę, o której mowa w ust. 1, wnosi się na rachunek gminy, przed wydaniem zezwolenia,
w wysokości:
 - 1) 525 zł na sprzedaż napojów zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwa,*
 - 2) 525 zł na sprzedaż napojów zawierających powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa),*
 - 3) 2 100 zł na sprzedaż napojów zawierających powyżej 18% alkoholu.**
- 3. Opłata, o której mowa w ust. 2, dotyczy przedsiębiorców rozpoczynających działalność gospodarczą w tym zakresie.*
- 4. Przedsiębiorcy, prowadzący sprzedaż napojów alkoholowych w roku poprzednim, są obowiązani do złożenia, do dnia 31 stycznia, pisemnego oświadczenia o wartości*

¹² Na podstawie badań własnych CDP.

- sprzedaży poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych w punkcie sprzedaży w roku poprzednim.*
5. *Oplatę, o której mowa w ust. 1, przedsiębiorca prowadzący sprzedaż napojów alkoholowych w punkcie sprzedaży, w którym roczna wartość sprzedaży napojów alkoholowych w roku poprzednim przekroczyła:*
 - 1) *37 500 zł dla napojów alkoholowych o zawartości do 4,5% alkoholu oraz piwa – wnosi w wysokości 1,4% ogólnej wartości sprzedaży tych napojów w roku poprzednim,*
 - 2) *37 500 zł dla napojów alkoholowych o zawartości od 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa) – wnosi w wysokości 1,4% ogólnej wartości sprzedaży tych napojów w roku poprzednim,*
 - 3) *77 000 zł dla napojów alkoholowych o zawartości powyżej 18% alkoholu – wnosi w wysokości 2,7% ogólnej wartości sprzedaży tych napojów w roku poprzednim.*
 6. *Przedsiębiorcy, których roczna wartość sprzedaży poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych nie przekroczyła wartości, o których mowa w ust. 5, wnoszą opłatę w wysokości określonej w ust. 2.*
 7. *Oplata, o której mowa w ust. 1, wnoszona jest na rachunek gminy w każdym roku kalendarzowym objętym zezwoleniem w trzech równych ratach w terminach do 31 stycznia, 31 maja i 30 września danego roku kalendarzowego.*
 8. *W roku nabycia zezwolenia lub utraty jego ważności, opłaty, o których mowa w ust. 1-5, dokonuje się w wysokości proporcjonalnej do okresu ważności zezwolenia.*
 9. *Wartość sprzedaży należy obliczać oddzielnie dla każdego rodzaju napojów alkoholowych.*
 10. *Zezwolenia, o których mowa w art. 18, 18[1] oraz 18[4], nie podlegają opłacie skarbowej.*

Sednem takiego przepisu jest to aby władze wydawały na profilaktykę tym więcej pieniędzy im większe jest spożycie alkoholu w danym Mieście/Gminie. Jak twierdzą specjaliści PARPA w publikacji „zadania i kompetencje komisji rozwiązywania problemów alkoholowych” kontrola oświadczeń opłat pochodzących z zezwoleń na sprzedaż alkoholu jest metodą na powiększenie funduszu alkoholowego. Jak stwierdzają kontrolerzy NIK w swoich raportach dotyczących opłat pochodzących z zezwoleń na sprzedaż alkoholu, kontrole ilości sprzedawanego alkoholu albo nie są przeprowadzane, albo są przeprowadzane w niewystarczający sposób; w większości na poziomie sprawdzenia samych dokumentów bez sprawdzenia tego, co się w dzieje w samym sklepie.

Wprowadzenie odpowiedniego systemu kontrolowania i nagłaśnianie odbierania koncesji sklepom niewywiązującym się z warunków, radykalnie zwiększy dochody z zezwoleń na sprzedaż alkoholu. Kontroli oświadczeń może dokonać jedynie Miejska Komisja albo Straż Miejska – nie przeprowadzono więc badań z zakresu jaki jest poziom nieprawidłowości przy opłatach za pozwolenie na sprzedaż alkoholu. Nie przeprowadzono w Dubiecku badań z zakresu jaki jest poziom nieprawidłowości przy opłatach za pozwolenie na sprzedaż alkoholu, przy zakupie alkoholu przez punkty sprzedaży detalicznej (np. z jakich miejsc zakupiono alkohol) oraz dotyczących skali nielegalnie sprzedawanego alkoholu.

Kontrole też powinny działać w ciągłej łączności Komisji z osobą decyzyjną tzn. z burmistrzem lub jego zastępcą z uwagi na to, że realna groźba utraty zezwolenia pozytywnie wpływa na gotowość sprzedawców do poddania się kontroli.

Eksperti z „Centrum Działań Profilaktycznych” szkolącej zarówno sprzedawców alkoholu jak i członków komisji twierdzą, że po przeszkoleniu komisji w następujących miastach i gminach nastąpił wzrost funduszu alkoholowego:

- Gniezno 70 tys. Mieszkańców po wprowadzeniu kontroli 70 tys. Zł wzrostu;

- Wadowice 20 tys. Mieszkańców po wprowadzeniu kontroli 50 – 70 tys. Zł wzrostu.

Po rozpoczęciu kontroli punktów, wzmocnieniu efektu przekazem medialnym (np. ogłoszeniem w mediach informacji o zamknięciu sklepu) następuje wzrost wysokości opłat (w zależności od skali nieprawidłowości przy opłatach) od 5% do 15%. Oprócz cofnięcia zezwolenia na sprzedaż w razie nieprawidłowości, Komisja jest zobowiązana do oszacowania kwoty, której nie wpłacił na fundusz alkoholowy sprzedawca. Kwotę oszacowaną należy wyegzekwować. Badania NIK dotyczące opłat za korzystanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych pokazują, że istnieje dość duża sprzedaż alkoholu nieletnim.

7.2.3 Prohibicja nocna – dobre praktyki i opis wątpliwości w kwestii wprowadzenia

Doświadczenia z różnych krajów pokazują (na podstawie artykułu podsumowującego 14 ewaluacji zakazu picia w miejscach publicznych z kilku krajów), że jedynym natychmiastowym, zawsze występującym rezultatem zakazu picia w miejscach publicznych czy generalnych miejskich prohibicji jest zmniejszenie widoczności picia. To rodzi poczucie wśród części mieszkańców, że zakaz zmniejsza problemy z używaniem alkoholu - większość mieszkańców z badanych miejsc uważa, że problemy związane z używaniem alkoholu pozostały na tym samym poziomie. Nie należy być jednak zniechęconym do rozwiązania, które może sprawdzić się przy właściwej implementacji.

Dzięki zmianom zasad sprzedaży alkoholu nie zmieniła się ilość nagłych wypadków do których musiał przyjechać ambulans. Zmniejszyła się nieznacznie ilość przestępstw - m.in. zmniejszyła się ilość zakłóceń miru domowego hałasami na zewnątrz. Zakaz wpłynął też na subiektywne poczucie bezpieczeństwa na przystankach czy w komunikacji

publicznej oraz unikanie grupy pijanych ludzi wydającej się agresywną. Nie zmieniła się realnie ilość pobić, kradzieży, napadów itp.

Z drugiej strony zakaz może powodować negatywne konsekwencje; picie w mieszkaniach jak pokazują badania (bez znajomych bądź w zmniejszonym gronie) często powodowało gorsze skutki zdrowotne niż picie publiczne - picie w domach jest skorelowane z większą ilością strat oraz antyspołecznym zachowaniem. Zakaz powodował również zmienienie miejsc do których uczęszczają użytkownicy do miejsc rzadziej odwiedzanych przez stróżów prawa czyli spowodował w gruncie rzeczy zmniejszenie bezpieczeństwa publicznego. Zakaz mógłby więc doprowadzić do zniknięcia z bram pijących osób, którzy swoim wyglądem bądź zachowaniem mogą wzbudzać poczucie zagrożenia, picie przemieści się w inne miejsca, obiektywny poziom bezpieczeństwa nie zwiększyłby się, a Ci którzy chcą używać alkoholu piliby w miejscach mniej bezpiecznych.

Najgorzej na zakazie wychodzą używający regularnie i problematycznie; ludzie używający alkoholu raportowali utratę na polach kultury i społecznym (strata kontaktu z przyjaciółmi, rodziną oraz z miejscami do których uczęszczali). Zauważono że wielu ludzi problematycznie używających popadło w długi a bo nie mogli zapłacić mandatów co czasem skutkowało zwiększonymi kontaktami z światem przestępczym. Zakaz w takich wypadkach powodował również postępującą marginalizację społeczną. Dodatkowo zniknięcie używających problematycznie i uzależnionych z ulic spowodowało zmniejszenie dostępności do nich pracowników zatrudnionych w sektorze pomocowym jak i pracowników służby medycznej, co utrudnia przeciwdziałanie negatywnym skutkom używania alkoholu. Ze względu na ten aspekt ograniczenia sprzedaży warto poczekać z rozważeniem prohibicji nocnej do zakończenia pandemii – co nie oznacza, że nie warto zastanowić się i poważnie przemyśleć w jaki sposób wprowadzić prohibicję nocną po trudnym okresie który aktualnie przeżywamy.

7.3 Dostępność substancji psychoaktywnych – ograniczenie dostępności narkotyków

Nielegalność różnych substancji psychoaktywnych częściowo ogranicza ich podaż ale wytwarza jednocześnie wiele innych problemów: młodzi ludzie z wyrokiem za posiadanie, zmniejszenie widoczności problemu, nasilone zwiększenie problemu przestępczości. Dlatego zwiększenie wykrywalności i ograniczanie dostępu do substancji psychoaktywnych powinno się wiązać ze zwiększeniem działań z zakresu redukcji szkód – które mogłyby zmniejszyć strach przed działaniami policji mającymi na celu wykrywanie posiadania substancji psychoaktywnych.

7.3.1 Szkolenia dla policji, sędziów i prokuratorów

Szkolenia dla policji, sędziów i prokuratorów (m. in. w zakresie stosowania paragrafów: 62a, 72i 73 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii) oraz rozesłanie materiałów edukacyjnych do pracowników wymiaru sprawiedliwości mających w zakresie swoich obowiązków sprawy związane z posiadaniem substancji psychoaktywnych. Szkolenie powinno – analogicznie do finansowanych z KBPN szkoleń dla wymiaru sprawiedliwości – obejmować na dwa bloki tematyczne. Obydwa bloki mają składać się z części teoretycznej oraz części warsztatowej.

1. Pierwszy blok tematyczny powinien dotyczyć zagadnień związanych z terapią uzależnień w kontekście obowiązujących przepisów prawa, roli terapeuty i oddziaływań pomocowych wobec podejrzanego/oskarżonego/podsądnego w procesie prawnokarnym.
2. Drugi blok tematyczny skupia się na zagadnieniach prawnych w zakresie omówienia specyfiki przestępstw narkotykowych oraz możliwości zastosowania alternatywnych do karania schematów postępowania przez organy procesowe –

umorzenie postępowania, zebranie informacji na temat używania, zawieszenie postępowania, warunkowe umorzenie postępowania, przerwa w karze, czy warunkowe zwolnienie z odbycia reszty kary¹³.

7.3.2 Fred goes net

W Polsce posiadanie jakichkolwiek nielegalnych substancji psychoaktywnych zagrożone jest karą 3 lat więzienia. Karanie za posiadanie substancji psychoaktywnej, w świetle badań i statystyk, zazwyczaj nie prowadzi do wykrycia dilerów, nie zmniejsza też znacząco podaży i popytu na nielegalne substancje psychoaktywne. Ani służby mundurowe, ani wymiar sprawiedliwości nie są często świadome istnienia alternatywnych narzędzi do poprawy sytuacji (program *Fred Goes Net* oraz art. 62a ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii), wobec czego ich nie stosują. Sankcje karne mogą być środkiem zmniejszającym popyt i podaż nielegalnych substancji, nie mogą być jednak jedynym narzędziem. Według danych Polskiej Sieci Polityki Narkotykowej, co trzy minuty polska policja zatrzymuje osobę podejrzaną o posiadanie środków odurzających, czy substancji psychotropowych¹⁴, a ilość zatrzymań od lat pozostaje na podobnym poziomie. Osoby zatrzymane z nielegalnymi substancjami psychoaktywnymi, to w świetle badań prof. Krzysztofa Krajewskiego, w około 70% osoby posiadające drobne ilości marihuany. Działalność policji oraz wymiaru sprawiedliwości pociąga za sobą duże koszty, nie tylko dla budżetu państwa, lecz również społeczności lokalnej, w której godziny czasu pracy policji czy wymiaru sprawiedliwości przeznaczone dotychczas na działania związane ze sprawami dotyczącymi posiadania drobnych ilości substancji psychoaktywnych mogłyby być wykorzystane w innych dziedzinach. Należy odnotować też powiązanie problemu penalizacji narkotyków z już występującym wykluczeniem: osoba uboższa lub o mniejszej zaradności

¹³ <http://www.politykanarkotykowa.pl/dzialania-pspn/2017-szkolenia-dla-pracownikow-wymiaru-sprawiedliwosci-i-specjalistow-terapii/>

¹⁴ Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii autorstwa PSPN, Polska Sieć Polityki Narkotykowej, <http://www.politykanarkotykowa.pl/prawo/novelizacja-ustawy-o-przeciwdzialaniu-narkomanii-autorstwa-pspn/>;

społecznej, która zostanie zatrzymana w związku z posiadaniem zakazanych substancji psychoaktywnych, często nie ma środków finansowych na właściwą pomoc prawną albo ma na tyle słabe powiązania społeczne, że nie umie sobie takiej pomocy zapewnić.

Realizacja programu *Fred goes net* odbywa się we współpracy z policją i wymiarem sprawiedliwości. Adresatami programu są młode osoby używające narkotyków w sposób okazjonalny, często „przyłapane” na używaniu lub posiadaniu substancji, a uprzednio niekorzystające z żadnej formy pomocy. Zazwyczaj są to osoby, które kwestii używania substancji nie postrzegają jako problemu lub mają niską świadomość w tym zakresie, bądź ich podejście do używania narkotyków lub alkoholu cechuje ambiwalencja. Zgodnie z Transteoretycznym Modelem Zmiany (Prochaska i DiClemente)¹⁵ skuteczna interwencja jest możliwa na bardzo wczesnym etapie zmiany zachowania, w którym użytkownik nie jest jeszcze zainteresowany pomocą lub terapią. Strategia wczesnej interwencji jest ukierunkowana na udzielanie młodym ludziom wsparcia, identyfikowanie motywacji używania narkotyków oraz wzmacnianie umiejętności oceny ryzyka. Program jest prowadzony z wykorzystaniem metod dialogu motywującego Millera i Rollnicka, który stanowi formę „terapii dyrektywnej skupionej na kliencie, nastawionej na rozwiązanie kwestii często ambiwalentnej postawy wobec zmiany zachowania”.¹⁶ Rozmowy motywujące przeprowadzane są w taki sposób, by użytkownicy narkotyków pozbywali się oporu, zgłębiali kwestię problemowego zachowania i zwiększali motywację do zmiany. Główne zasady pracy motywującej to empatyczne reagowanie, podążanie za oporem, unikanie sporów, rozwijanie sprzeczności oraz wzmacnianie poczucia sprawczości. W programie są wykorzystywane ponadto założenia teorii salutogenezy

¹⁵ Prochaska, J. O. i Norcross, J. C. (2006). Systemy psychoterapeutyczne: Analiza transteoretyczna. Warszawa: Instytut Psychologii Zdrowia Polskie Towarzystwo Psychologiczne.

¹⁶ Miller, W. R. (2009). Wzmacnianie motywacji do zmiany w terapii nadużywania substancji. Zalecenia do Optymalizacji Terapii. Warszawa: Wydawnictwo Edukacyjne PARPAMEDIA.

(Antonowsky), interakcji tematycznej (Cohn), psychoedukacji oraz wiedza na temat procesu grupowego (Antons, Vopel, Schaffer, Galinsky).

Program jest prowadzony we współpracy z lokalnie działającymi instytucjami i organizacjami (partnerami) – szkołą, policją, podmiotami leczniczymi. Zaleca się uzgodnienie szczegółowych zasad współpracy i zadań poszczególnych partnerów. Uzgodnienie to może mieć formę pisemnego porozumienia. Głównym zadaniem partnerów jest docieranie z informacją o programie do grupy docelowej. Wydaje się najsensowniejszym rozwiązaniem, by zajmowała się tym zadaniem policja, dzięki czemu zapewnia się klientom do programu oraz chęć policji do wykorzystywania paragrafu 62a¹⁷. Jeśli to rozwiązanie jest niemożliwe program powinno się prowadzić przy jak największej współpracy z policją.

7.4. Rekomendacje w zakresie przemocy domowej

Przemoc domowa w czasach pandemii jest bardzo trudnym tematem. Dotychczasowe sposoby na radzenie sobie z tym problemem (i tak już w skali ogólnopolskiej mające niską skuteczność) stały się wobec kryzysowych warunków jeszcze bardziej nieefektywne. Poniższa lista rozwiązań to rozwiązania które mogą generalnie wesprzeć system przeciwdziałania przemocy.

7.4.1. Indywidualne plany pomocy – „Niebieska Karta C”

Program indywidualnych planów pomocy dla rodzin z problemem przemocowym może być jedną z odpowiedzi na problem wzrastającej przemocy oraz na (ogólnopolski) niski status ekonomiczny pracowników pomocy społecznej. Co do zasady, to zespół interdyscyplinarny powinien wypracowywać kolegialnie co najmniej zasadniczy kształt

¹⁷ Analogiczne rozwiązanie zostało zastosowane w *Projekcie Słupskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2019 – 2025+ ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji – POLITYKA SPOŁECZNA SŁUPSK 2025+*

indywidualnego postępowania w danym przypadku „Niebieskiej Karty” i indywidualnego planu pomocy, jednak ze względu na praktykę dopuszcza się sytuację, gdy zespół interdyscyplinarny upoważnia przewodniczącego zespołu do przekazania danej „Niebieskiej Karty” bezpośrednio grupie roboczej, ustalając zawczasu ogólne wytyczne dla IPP. Powołany zespół roboczy do indywidualnej „Niebieskiej Karty” na podstawie rekomendacji przewodniczącego i/lub zespołu może opracować Indywidualny Plan Pomocy dla danej osoby. Na wszelkie dodatkowe działania w ramach IPP trzeba zarezerwować w budżecie kwotę 4000 zł – są to pieniądze na indywidualną pomoc, która może się składać z dodatkowych płatnych godzin pracy pracownika społecznego, kosztów pomocy psychologicznej itp. W ramach funduszu korkowego powinna zostać przyznana corocznie kwota na indywidualną obsługę „Niebieskich Kart”.

7.4.2. Procedura „Niebieskich Kart”

Zgodnie z wynikami analizy danych zastanych w 2020 roku zostało rozpoczętych 14 procedur „Niebieskich Kart” na terenie Miasta i Gminy Dubiecko, z czego zakończonych 6. 47% przebadanych mieszkańców nie zareagowało na zaobserwowaną przemoc. Jest to stosunkowo niska ilość, która może wskazywać na niewielką wiedzę o możliwościach reakcji na przemoc. Istotnym działaniem wydaje się rozpowszechnianie wiedzy dotyczącej procedury „Niebieskiej Karty”.

Dodatkowo kampania dotycząca „Niebieskiej Karty” mogłaby przekonać więcej osób do jej zakładania, zwłaszcza, że zjawisko przemocy domowej narasta. Autorzy badania rekomendują, że warto systematycznie informować grupy docelowe (pracowników oświaty oraz instytucji medycznych) o istnieniu i funkcji „Niebieskiej Karty” i konsekwencjach jej założenia.

Istotna jest również kwestia monitorowania dalszych losów podopiecznych korzystających ze wsparcia MGOPS w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ze względu

na problem ponownego wszczynania procedur "Niebieskiej Karty" w rodzinach, w których procedurę zakończono. W celu zbadania tego problemu należy zwrócić uwagę na większe monitorowanie skuteczności działań w rodzinach po zakończeniu procedury „Niebieskiej Karty” przez służby i przeprowadzenie badań ewaluacyjnych.

7.5. Budowa Programu Przeciwdziałania Uzależnieniom - dobre praktyki z polskich gmin

Wiele miast łączy lub tworzy programy ze względu na rekomendacje zawarte w ich strategiach społecznych. Przykładem takiego postępowania jest Gdańsk, który buduje swoje programy przeciwdziałania na podstawie „Gdańskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do roku 2030” (pieniądze z funduszu alkoholowego są wykorzystywane też na leczenie i profilaktykę w Programach Ochrony Zdrowia Psychicznego, ponieważ zdrowie psychiczne jest skorelowane z brakiem uzależnień) czy Stargard Szczeciński, który stworzył (tak jak w latach poprzednich) „Miejski program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na rok 2016” spójny z m.in. „Miejskim Programem Wspierania Rodziny dla Miasta i Gminy Stargard Szczeciński na lata 2014 – 2016” i Stargardzką Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych. Mimo, że obowiązek ustawy nie nakłada obowiązku na tworzenia wieloletnich programów przeciwdziałania uzależnieniom tworzenie ich jest w Polsce również popularne, przykładem może być np. „Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Miasta i Gminy Płock na lata 2015 – 2019”.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi wprowadziła w 1996 roku obowiązek realizacji programów na rzecz profilaktyki alkoholowej, a ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii wprowadziła podobny obowiązek w zakresie programów przeciwdziałania narkomanii. Zalecenia PARPA i KBPN są spójne i komplementarne

(a w niektórych przypadkach po prostu wspólne), więc realizacja celów wyżej wymienionych jest zgodna z systemami zaleceń obu tych centralnych instytucji.

Co prawda ustawodawca nałożył na gminy obowiązek uchwalania programów alkoholowych o horyzoncie rocznym, jednak nie ograniczył prawa do odrębnego przyjęcia dodatkowego programu wieloletniego o charakterze ramowym. Takie też rozwiązanie przyjęte zostało np. w Gdańsku przy poparciu Ministerstwa Zdrowia: Wieloletni Ramowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy i Miasta i Gminy Gdańska na lata 2017-2020 jest uchwalany w postaci czteroletniego ogólnego programu działań. Na jego podstawie Gdańsk corocznie uchwała krótki roczny program-uszczegółowienie (np. Szczegółowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy i Miasta i Gminy Gdańska na rok 2018), spełniający wprost zapis ustawy. Za takim rozwiązaniem przemawiają względy organizacyjne: możliwość zsynchronizowania komplementarnych programów profilaktycznych: przeciwdziałania przemocy, ochrony zdrowia i innych, które mogą być wieloletnie.

Wieloletni charakter Gdańskiego Programu daje możliwość zabezpieczenia zadań i odpowiednich środków finansowych w dłuższej perspektywie czasowej. Ponadto taka regulacja pozwala na wprowadzanie systemowych, komplementarnych, wszechstronnych i skutecznych rozwiązań na rzecz osób dotkniętych problemem uzależnienia oraz członków ich rodzin. Należy podkreślić, że działania mieszczące się w obrębie oddziaływania ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii nie mają nałożonego rocznego ograniczenia terminowego.

7.5.1 Opinie ekspertów i aspekty praktyczne przemawiające za tworzeniem wieloletnich programów ramowych

Już w 2011 dr Katarzyna Okulicz-Kozaryn (Instytut Psychiatrii i Neurologii, PARPA) oraz Danuta Wiech (Naczelnik Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Przemyślu, członek Zespołu Ekspertów ds. Lokalnych i Regionalnych Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych PARPA) w artykule pt. „Przygotowanie do pisania gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych”¹⁸ pisały:

„Jaki więc, poza formalnym, sens może mieć pisanie gminnego programu? Przede wszystkim taki, że wyznacza on kierunki i sposoby działania gminy w interesującym nas obszarze. Przesądza o sposobie wydatkowania publicznych pieniędzy w zakresie problemów alkoholowych. Wydaje się więc, że znaczenie praktyczne gminnego programu jest ogromne. Tylko, czy osoba pisząca program jest równie suwerenna w swoich wyborach co do jego kształtu i zawartości jak badacz planujący nowy projekt naukowy?

I tu przechodzimy do trzeciego pytania, o tryb przyjmowania projektu. Należy się zastanowić nie tyle nad tym, kto personalnie będzie czytał ten projekt, ile raczej nad tym, jakimi kryteriami będzie się dana osoba (osoby) kierować przy jego ocenie. Czyli, jakie ta osoba (te osoby) ma oczekiwania wobec przedkładanych jej projektów. W przypadku programów badawczych kryteria oceny projektów są dość jednoznaczne i dotyczą (przynajmniej oficjalnie) wyłącznie ich wartości merytorycznej. Osobiste poglądy i przekonania recenzentów, względy polityczne lub społeczne, nie powinny mieć znaczenia. W tym punkcie widać najpoważniejszą różnicę między projektem naukowym a programem profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Osoby piszące

¹⁸ K.Okulicz-Kozaryn, Danuta Wiech, Przygotowanie do pisania gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, Świat problemów 2011,

programy muszą się liczyć z masą zewnętrznych (społecznych i politycznych) uwarunkowań. Do najważniejszych z nich należy:

„ [...] ustalony czas, na jaki pisze się program – jeden rok kalendarzowy. To stanowczo za krótko, by można było sensownie zaplanować wprowadzenie widocznej zmiany w życiu mieszkańców gminy, np. doprowadzić do ograniczenia częstości picia alkoholu przez młodzież. Ze względów merytorycznych program powinien być planowany na kilka (najlepiej od trzech do pięciu) lat. Konkretnie plany działania na każdy kolejny rok mogłyby być przyjmowane jako doroczne (obowiązkowe) uchwały rady Miasta i Gminy.

Jednak

w samorządach nie ma takiej tradycji. Czy można liczyć na taką zmianę? Argumentem w dyskusji jest Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, który jest zawsze opracowany na okres pięciu lat. (...)”

W opublikowanej w ostatnich latach publikacji „Budowa programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych z wykorzystaniem metody drzewa problemów – drzewa celów”¹⁹ pióra Katarzyny Łukowskiej i Katarzyny Okulicz-Kozaryn dość dokładnie opisano przykładowy proces powstawania wieloletnich programów. Jak wynika przytoczonej publikacji tworzenie programów tą metodą, wykonana budowa programu zgodnie z metodą drzewa problemów – drzewa celów powinna odbywać się raz na kilka lat. Program taki uchwała się na tej samej podstawie na jakiej uchwalono Gdański program ramowy i program roczny.

¹⁹ Łukowska, K., Okulicz-Kozaryn K., *Budowa programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych z wykorzystaniem metody drzewa problemów – drzewa celów*, 2019.

Budowa wieloletniego programu powinna się odbywać poprzez prace powołanego do tego specjalnego zespołu, przy włączeniu w niego niezależnych ekspertów, którzy również przeprowadzą dodatkowe badania diagnostyczne polegające na:

- analizie danych zastanych (funkcjonujących programów, strategii miejskich, a przede wszystkim diagnozie do polityki społecznej Miasta i Gminy oraz diagnozie do programu rewitalizacji oraz samego programu rewitalizacji),
- przeprowadzeniu wywiadów indywidualnych (IDI) z głównymi aktorami w zakresie polityki społecznej Miasta i Gminy,
- przeprowadzeniu badań fokusowych z grupami będącymi realizatorami profilaktyki, leczenia, rehabilitacji, readaptacji i redukcji szkód (np. nauczycielami, pedagogami, pracownikami socjalnymi itp.), które koncentrować się powinny na tematach potrzeb realizatorów i wyobrażeniu na temat potrzeb grup do których kierowane są ich działania,
- przeprowadzeniu badań fokusowych z grupami będącymi klientami systemu pomocowego, rehabilitacyjnego, reintegracyjnego, readaptacyjnego i redukcji szkód na ich problemów i potrzeb,
- pracy na podstawie wyników badań powołanego zespołu przy pomocy metody SWOT i/lub np. drzewa problemów – drzewa celów.

Tak przeprowadzona budowa programu zapewnia znalezienie nie tylko możliwych najlepszych dróg rozwiązania istniejących problemów ale również uzupełnienia luk w systemie pomocowym których istnienie powoduje pogłębiające wykluczanie niektórych grup społecznych.

Dodatkowo, tak zbudowany, wieloletni program umożliwiłby kompleksowe działania na terenie Dubiecka. Możliwość tworzenia tego typu rozwiązań powoduje to, że możliwa jest wieloletnia współpraca z instytucjami i NGO które we współpracy z urzędem mogą

wdrażać kompleksowe rozwiązania oraz zabezpieczenie długoterminowej realizacji najbardziej potrzebnych zadań, które są niezbędne do dobrego funkcjonowania całego systemu. Jednym z problemów poznanych przez badaczy w trakcie badania, mogących mieć wpływ na realizację zadań, jest niepewność zatrudnienia i kontynuacji zadań zlecanych przez samorząd.

Literatura cytowana

1. Centrum Badań Opinii Społecznej, Bezrobotni 2016, http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2016/K_070_16.PDF, dostęp. 19.04.2021 r.;
2. Gorzowski, *Ramowy Miejski Program Przeciwdziałania Uzależnieniom na lata 2017-2020*;
3. Łukowska, K., Okulicz-Kozaryn K., *Budowa programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych z wykorzystaniem metody drzewa problemów – drzewa celów*, 2019;
4. Miller, W. R. *Wzmacnianie motywacji do zmiany w terapii nadużywania substancji. Zalecenia do Optymalizacji Terapii*. Warszawa 2009;
5. Okulicz-Kozaryn K., Wiech D., *Przygotowanie do pisania gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych*, Świat problemów 2011;
6. Ostaszewski k., *Profilaktyka problemowa i promocja zdrowia psychicznego. Quo vadis profilaktyko?*, Warszawa 2014;
7. Polska w liczbach, <https://www.polskawliczbach.pl/>, dostęp: 19.04.2021;
8. Polska Sieć Polityki Narkotykowej, Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii autorstwa PSPN <http://www.politykanarkotykowa.pl/prawo/nowelizacja-ustawyoprzeciwdzialaniu-narkomanii-autorstwa-pspn/>, dostęp. 19.04.2020 r.;
9. Prochaska, J. O. i Norcross, J. C., *Systemy psychoterapeutyczne: Analiza transteoretyczna*. Warszawa 2006;
10. *Projekt Słupskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2019 – 2025+ ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji – POLITYKA SPOŁECZNA SŁUPSK 2025+*;
11. *Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2021 roku*, Warszawa 2020;
12. Schimanek T., *Diagnozowanie problemów społecznych*, Warszawa 2015;
13. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dubiecko na lata 2016-2026*;
14. *Wieloletni Ramowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy i Miasta i Gminy Gdańska na lata 2017-2020*.

Spis ilustracji i wykresów

1. Położenie Gminy Dubiecko	15
2. Populacja w latach 1995-2019 (źródło GUS)	16
3. Wiek mieszkańców w Gminie Dubiecko	16
4. Stan cywilny (ludność w wieku 15+) w Dubiecku (źródło: Narodowy Spis Powszechny	17
5. Biologiczne grupy wieku (źródło GUS).....	20
6. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowana w Dubiecku w latach 2004-2019 (Źródło GUS) ...	21
7. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (PLN) w Dubiecku w latach 2002-2018 (źródło GUS).....	22
8. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2009-2019 (źródło GUS)	22
9. Poziom wykształcenia – Dubiecko (źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011)	23
10. Podział respondentów ze względu na płeć.....	39
11. Podział respondentów ze względu na wiek.....	40
12. Podział respondentów ze względu na miejsce zamieszkania	40
13. Podział respondentów ze względu na wykształcenie	41
14. Płeć badanej młodzieży	42
15. Miejsce zamieszkania młodzieży	42
16. Wiek badanej młodzieży	43
17. Szkoły do których uczęszcza przebadana młodzież	44
18. Płeć badanych dzieci	45
19. Miejsce zamieszkania dzieci	45
20. Wiek przebadanych dzieci	46
21. Szkoły do których uczęszczają dzieci	47
22. Postrzeganie wybranych problemów społecznych	48
23. Bezrobocie w gospodarstwie domowym	51
24. Charakterystyka zarządzania dochodem w gospodarstwie domowym	52
25. Prawo zakupu alkoholu a wiek	54
26. Szkodliwość alkoholu	55
27. Częstotliwość spożywania alkoholu w pandemii Covid-19	56
28. Częstotliwość spożywania alkoholu	57
29. Rodzaj spożywanego alkoholu.....	58
30. Alkohol a bezpieczeństwo	59
31. Alkohol a negatywne zachowania	60
32. Liczba punktów sprzedaży alkoholu	61

33. Dostępność alkoholu dla nieletnich.....	62
34. Powszechność zażywania narkotyków	63
35. Powszechność zażywania narkotyków	64
36. Dostępność narkotyków	65
37. Zażywanie narkotyków	66
38. Ilość rodzin dotkniętych przemocą.....	67
39. Świadomość postępowania z ofiarami przemocy	68
40. Doświadczenie reagowania na przemoc	69
41. Przemoc domowa w gospodarstwie domowym respondentów.....	70
42. Sprawcy przemocy w gospodarstwach domowych.....	71
43. Surowe traktowanie jako metoda wychowawcza	72
44. Kara fizyczna jako metoda wychowawcza.....	73
45. Stosowania kar fizycznych a prawo	74
46. Czas spędzany przez dzieci przed komputerem	75
47. Świadomość dotycząca istnienia zjawiska cyberprzemocy	76
48. Ofiary cyberprzemocy w środowisku lokalnym.....	77
49. Ryzyko uzależnienia od hazardu	78
50. Udział w konkursach SMS.....	79
51. Udział w zakładach bukmacherskich	80
52. Gry na automatach i innych maszynach w salonach gier	81
53. Udział badanych w grach hazardowych przez Internet.....	82
54. Osoby uzależnione od hazardu w otoczeniu ankietowanych.....	83
55. Wiedza na temat działań Miasta i Gminy w zakresie prewencyjnym	84
56. Opinie mieszkańców dot. działalności Miasta i Gminy w obszarze sprzedaż, używania i kontroli obrotu alkoholu	85
57. Władze lokalne a problemy alkoholowe i narkotykowe.....	86
58. Ocena dotychczasowych działań w ograniczaniu problemów alkoholowych i narkotykowych	87
59. Opinie na temat epidemii COVID-19	89
60. Wpływ pandemii Covid-19 na spożywanie używek i doświadczanie przemocy.....	90
61. Stosowanie się do ograniczeń i nakazów w epidemii Covid-19	91
62. Dotkliwość braku wydarzeń kulturalnych w pandemii Covid-19	92
63. Poczucie bezpieczeństwa w szkole.....	95
64. Bycie świadkiem przemocy/cyberprzemocy w szkole.....	96
65. Poszukiwanie pomocy w syt. doświadczania przemocy.....	98
66. Doświadczenie przemocy domowej w środowisku domowym.....	99

67. Częstość doświadczania przemocy fizycznej w domu	100
68. Reakcja na doświadczanie przemocy domowej	101
69. Szkodliwość alkoholu.....	102
70. Alkohol wśród znajomych.....	103
71. Osobiste doświadczenia z alkoholem	104
72. Samodzielne kupowanie alkoholu przez dzieci	105
73. Moda na palenie.....	106
74. Odpowiedzi na pytanie o zapalenie wyrobów nikotynowych	107
75. Samodzielny zakup papierosów	108
76. Dostępność narkotyków	110
77. Zażywanie narkotyków	111
78. Namawianie do zażywania narkotyków	112
79. Dzieci potencjalnie zagrożone spożywaniem narkotyków	113
80. Poczucie bezpieczeństwa w szkole.....	114
81. Bycie świadkiem przemocy/cyberprzemocy w szkole.....	115
82. Przemoc w szkole cz.1	116
83. Przemoc w szkole cz.2	117
84. Poszukiwanie pomocy w syt. doświadczania przemocy.....	118
85. Doświadczenie przemocy domowej w środowisku domowym.....	119
86. Częstość doświadczania przemocy fizycznej w domu	120
87. Reakcja na doświadczanie przemocy domowej	121
88. Szkodliwość alkoholu.....	122
89. Alkohol wśród znajomych.....	123
90. Osobiste doświadczenia z alkoholem	124
91. Inicjacja alkoholowa	125
92. Znaczne upojenie alkoholowe	126
93. Spożywanie alkoholu w ostatnim miesiącu.....	127
94. Pierwszy kontakt młodzieży z alkoholem	128
95. Częstość picia alkoholu.....	129
96. Rodzaje wypijanego alkoholu	130
97. Samodzielny zakup alkoholu	131
98. Moda na palenie.....	132
99. Odpowiedzi na pytanie o zapalenie wyrobów nikotynowych	133
100. Wiek inicjacji nikotynowej.....	134
101. Miejsce inicjacji nikotynowej.....	135
102. Okres palenia papierosów	136

103. Ilość wypalanych papierosów	137
104. Samodzielny zakup papierosów	138
105. Dostępność narkotyków	139
106. Zażywanie narkotyków	140
107. Wiek inicjacji narkotykowej.....	141
108. Miejsce pierwszego kontaktu z narkotykami	142
109. Rodzaje zażywanych narkotyków	143
110. Częstotliwość zażywania narkotyków	144
111. Okres zażywania narkotyków	145
112. Zażywanie narkotyków w ostatnich miesiącu	146
113. Namawianie do zażywania narkotyków	147
114. Osoby potencjalnie zagrożone	148
115. Łatwość zakupu alkoholu przez nieletnich	149
116. Łatwość zakupu alkoholu przez nieletnich	150
117. Łatwość zakup narkotyków przez nieletnich	151
118. Popularność energetyków	152
119. Zażywanie lekarstw.....	153
120. Sposoby spędzania wolnego czasu	154
121. Hazard wśród uczniów.....	155
Rysunek 122. Pornografia w Internecie	156
123. Udział w zajęciach profilaktycznych	157
124. Prowadzący zajęcia profilaktyczne	158
125. Ocena zajęć profilaktycznych	159
126. Preferencje tematyczne dotyczące przyszłych działań profilaktycznych	160
127. Preferencje wyboru prowadzącego zajęcia.....	161
128. Samopoczucie w klasie	162
129. Poczucie stresu u uczniów	163
Rysunek 130. Zaufanie uczniów do nauczycieli	164
131. Agresywne zachowanie uczniów wobec kadry pedagogicznej	165
132. Ocena nauczania zdalnego	166
133. Analiza SWOT.....	175